

ΦΙΛΕΡΓΟΣ

Σύγγραμμα Περιοδικόν

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ.

ΕΤΟΣ Α'.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1877.

ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ'.

ΣΚΕΨΕΙΣ.

IV

Ἡ ψυχὴ ὑψοῦται, ἀναπτυσσομένης τῆς καρδίας καὶ τῆς διανοίας αὐτῆς. Διὰ μὲν τῆς διανοίας διδάσκειται τις νὰ κατανοῇ τὸν Θεόν· διὰ δὲ τῆς καρδίας νὰ τὸν ἀγαπᾷ.

V

Ἡ καρδιά διὰ τῆς ἀγάπης ἀναπτύσσεται. Τοῦτό ἐστὶ τοσοῦτον ἀληθὲς ὅσον καὶ τὸ ὅτι ἀγαπῶν τις τὸν πλησίον αὐτοῦ καθίσταται εὐσεβὴς καὶ εἰς τὸν Θεὸν προσεύχεται. Ἀγαπῶντες τοὺς πάσχοντας καὶ τοὺς δυστυχεῖς, ἐπισκεπτόμενοι, βοηθοῦντες αὐτοὺς, διαπλάττομεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ ἔρχεται στιγμή καθ' ἣν αἰσθάνεται τις τὴν ἀνάγκην ὑπερτάτου τινὸς ἔρωτος. Πρὸς τῆ ἐνδομύχῳ τέρπει ἢ ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ καλοῦ αἰσθάνεται τις, κατανοεῖ συγχρόνως ὅτι δέον καὶ τέρπεις ὑψηλοτέρας καὶ ἡδονᾶς μᾶλλον εὐφρόσουναι νὰ ὑπάρχωσιν. Ὅποτεν ἡ ψυχὴ εἰς μυστηριώδη τινὰ ὥθησιν, ἢν θεῖον τις ν' ἀποκαλέσῃ δύναται, ὑπέικουσα, μῶλις τὰ πρῶτον πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ὑψώσεως βαδίσῃ βῆμα, ἀκολουθεῖ τὸν ἠθικὸν νόμον, ἀπάντων τῶν ὄντων τῶν ὁμοίων χαρακτηριστὴρ ἐστὶ τὸ νὰ παροτρύνωσιν ἄλληλα καὶ τὰς ὑπερτάτας νὰ ἐπιθυμῶσι προόδους, ὑψοῦται πλέον ἀενάως, συμπληροῦσα δὲ

τέλος τὴν φάσιν τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς, ἀπογεύεται τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων τέρψεων ἃς ὁ ἀφιερωτὴν πάσας αὐτοῦ τὰς σκέψεις καὶ τὸ ἐξασκούμενον ὑπ' αὐτοῦ ἀγαθὸν πρὸς τὸν Κύριον τοῦ σύμπαντος, αἰσθάνεται ἐν ἑαυτῷ γεννωμένας.

Τῆς καρδίας οἱ ἀσπονδότεροι ἔχθροί, οὗς καὶ θανασίμους ἡδυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν, εἰσὶν ὁ ἔρωσις τῆς εὐζωίας καὶ ἡ φιλαργυρία. Ἐάσωμεν ἐκείνους ὅσοι οὐδὲ εἰς τὸν Θεὸν οὐδ' εἰς τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν πιστεύουσιν, ὅπως ἰδρῶσιν ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐτῶν ταύταις τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἀπολαύσωσιν αὐτήν. Ἄλλ' οἱ Πνευματισταὶ ἡμεῖς, καὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὴν εὐζωίαν περιφρονοῦμεν· ὑψηλοτέραί εἰσιν αἱ ἡμέτεραι ἐπίσεις· οὐχὶ διὰ τὸ σῶμα· διὰ τὴν ψυχὴν ἐργαζόμεθα· ἡ ἐπιτυχία τῆς εἰς ὑψηλοτέρας σφαίρας ἐπαξίως μεταβάσεως ἐστὶν ὁ διακαὴς ἡμῶν πόθος καὶ ὁ σκοπός. Τοῦτό ἐστὶ δι' ἡμᾶς μαθηματικὴ τις βεβαιότης· φρονοῦμεν δὲ ὅτι ἐξασκῶν τις τὸ καλὸν καὶ καθιστάμενος ἐνάρετος δύναται μόνον νὰ ἀξιωθῇ τούτων. Ὅταν πλείονα τοῦ δέαντος πρὸς διατροφήν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς οἰκογενείας ἡμῶν χρήματα ἔχωμεν, δίδομεν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκ τοῦ περισσοῦ ὅπερ ἔχομεν, πιστεύοντες ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πλάσματα ἀλληλέγγυα ὑπάρχουσι καὶ ἀμοιβαίως ὀφείλουσιν εὐμένειαν, σέβας καὶ ὑποστήριξιν.

Ψυχὰι καταταραχττόμεναι ὑπὸ τῆς ἀμβολίας, μὴ ἀπκυδῆσαι· εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σοφίας· εἶναι ἡ ιδέα τῆς τοῦ Θεοῦ ὑπάρ-

Ξεως αρχίζουσα να υποφώσκη εντός της ψυχῆς. Θέλετε δὲ νὰ σὰς εἴπω πῶς δύνασθε ν' ἀπαλλαγθῆτε τοῦ κατατρυχόντος ἡμᾶς σκληροῦ τούτου ἀγῶνος. Ἀγαπᾶτε. Ἄνευ τῆς φιλανθρωπίας οὐκ ἔστι σωτηρία.

VI

Ἡ διάνοια ἀνήκει τῇ ψυχῇ. Ὁ ἐγκέφαλος ἔστι ταμείον ἐμπερικλειόν ἐντός τῶν λοβῶν του, τῶν αἰσθήσεων, τὰς ἐντυπώσεις ἀπαράλλακτα ὅπως ἐν τῷ λίθῳ ὁ ἀτμός ἐμπερικλείει τὴν θερμότητα καὶ ὅπως ἐν τοῖς μυχοῖς αὐτῆς ἡ γῆ ἐναποταμιεύει τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, αἵτινες πληροῦσι τὴν ὕλην ἐκ τῆς γονιμοποιουῦ αὐτῶν ἠλεκτρικότητος. Συμπυκνούμενος ὁ ἀτμός, ἀποδίδει τὴν ἀπορροφηθεῖσαν θερμότητα ὅπως παραγάγῃ τὴν δύναμιν.

Ἡ γῆ ἀποδίδει τὴν συλλεγεῖσαν ἠλεκτρικότητα, παράγουσα τὴν ζῶν.

Ὁ δ' ἐγκέφαλος παραχωρεῖ τὰς ἐντυπώσεις ἃς ἐδέχθη ὅπως παραγάγῃ τὰς ιδέας ἃς συλλαμβάνει καὶ κρίνει ἡ ψυχὴ.

Ἡ κρίσις ἔστιν ἰδιότης τῆς ψυχῆς. Τούτου ζωηροτέραν τινὰ εἰκόνα δυνάμεθα νὰ χαράξωμεν.

Ὅταν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν διανοίγονται πρὸ μιᾶς τῶν μαγευτικῶν ἐκείνων τῆς φύσεως εἰκόνων, αἵτινες μεθύουσι τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῦ φιλοσόφου τὴν ψυχὴν, ἡ εἰκὼν ἐκείνη ἀπορροφᾶται ὑπὸ τοῦ χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ ἡμῶν καὶ φωτογραφεῖται ἐντός αὐτοῦ. Κατόπιν ἀφοῦ κλείσωμεν τοὺς ὀφθαλμούς καὶ καταβαλωμεν προσπάθειάν τινα ὅπως ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀνακαλέσῃ ἐν τῇ μνήμῃ τὸ εἶδος τῆς εἰκόνης ἐπανέρχεται αὐτὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν θέλησιν. Ὁ ἀμφιβληστροειδὴς χιτῶν ἐναπεταμειύσει τὴν εἰκόνα.

Ἡ μνήμη ἔστιν ἰδιότης τῆς ψυχῆς.

Ὁ ἐγκέφαλος ἔστιν ἐπίσης ὄργανον αὐτῆς λεπτοφυέστερον τοῦ ὄργανου τῆς ὀράσεως, τὸ τελειότατον τῶν ὀργάνων ἐν τῇ ποιότητι τῆς ψυχῆς, ὅπερ ἐμπεριέχει τὰς ιδέας. Ἐνταῦθα ἀναγκάζομεθα νὰ διακρί-

νωμεν δύο εἶδη ιδεῶν, ἐκείνης ὅσοι προσγίνονται ἡμῖν διὰ τῶν αἰσθήσεων μέσον τοῦ ἐγκεφαλοῦ πρῶτον, καὶ δεύτερον ἐκείνας τὰς ὁποίας ἐμφύτους ἢ νοοῦμενα τοῦ Καντίου (1) καλοῦσιν· αἱ τελευταῖαι αὐταὶ εἰδικῶς τῇ ψυχῇ ἀνήκουσιν καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀναμνήσεις προηγουμένης τινὸς ὑπάρξεώς εἰσιν. Ἡ ψυχὴ συλλαμβάνει τὰς ιδέας ταύτας, στρέφει καὶ περιστρέφει αὐτὰς, διακρίει καὶ ἀνακαλεῖ, τὰς ἀναλύει καὶ τέλος ἀφομοιοῖ αὐτὰς πρὸς ἑαυτήν.

Ἡ ψυχὴ λοιπὸν νοεῖ, μέμνηται καὶ κρίνει. Πάντα δὲ ταῦτα ἐκτελεῖ διὰ τινος προσπαθείας τῆς θελήσεως αὐτῆς. Παραθέτομεν τὰ δύο ταῦτα θεωρήματα

1ον. Ἡ ψυχὴ ἔστι θελήσις τις. Ἐφ' ὅσον ἡ θελήσις ἔστιν ἰσχυροτέρα τὸσῶν περισσοτέρων ἔχει τις ἰσχύϊν ἐφ' ὅσον δὲ πλειοτέραν ποιεῖται τὴν χρῆσιν τῆς θελήσεως διὰ τὴν ἐξέσκησιν τοῦ ἀγαθοῦ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι τοσοῦτῶ καὶ ἡ ψυχὴ ἔστι μᾶλλον ἀνεπτυγμένη.

2ον. Ὁ ἐγκέφαλος ἔστιν ὄργανόν τι. Ἐφ' ὅσον ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ ἔστιν ὑγιής καὶ ἐντελής, τὸσῶν αἱ ἐντυπώσεις εἰσι ζωηρότεροι, καὶ περισσοτέρας παρέχει ιδέας· ἀναπτύσσει τὴν εὐκαμψίαν τῶν δακτύλων, ὁ ζωγράφος τὴν ὀξυδερκίαν τοῦ ὕμματος, ὁ γυμναστής τὴν μυωνικήν αὐτοῦ ἰσχύϊν.

Τὸ ἀξίωμα « πνεῦμα ὑγιές ἐν σώματι ὑγειεῖ » οὐδόλως ἔστιν ὀρθόν· διότι ὑπάρχουσι ψυχαι ἰσχύος καὶ θελήσεως ἠρωϊκῆς αἵτινες ὑφίστανται φυσικὰς συμφορὰς καὶ σκληρὰς ἀσθενείας. Ἀλλὰ μόνον ὅταν ὁ ἐγκέφαλος, τὸ εἰδικὸν τοῦτο ὄργανον, ἀποκαταστῇ ἀδρανῆς, ἡ ψυχὴ ἀδυνατεῖ πλέον νὰ

(1) Σ. Μ. Ἐμμανουὴλ Κάντιος, Γερμανὸς φιλόσοφος γεννηθεὶς τῷ 1724 ἐν Κενισβέργῃ ἀπέθανε τῷ 1804 ἐν τῇ γενεθλίᾳ χώρᾳ. Ἐπρέσβευεν εἶδος ἐνοσιῶν ἐμφύτων καὶ ἐκ τῆς συνειδήσεως ἀμέσεως ἡμῖν προσγινόμενων. Ἐκ τούτων δὲ τὴν ιδέαν τοῦ καθήκοντος ἐκύρητεν ὡς βάσιν τῆς ἠθικῆς. Ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας ἀποκαλεῖ τὴν τάξιν ταύτην τῶν ἰδίων Νοοῦμενα τοῦ Καντίου.

χρησιμοποίησιν τὴν χρῆσιν τῶν αἰσθήσεων· δὲν ἔχει πλέον ἐντυπώσεις καὶ ιδέας καὶ ἐπομένως οὐδὲ ὕλην ὅπως ὑποβάλλῃ αὐτὴν εἰς τὴν κρίσιν ἐφ' ὅσον μετὰ τοῦ σώματος ἔστιν ἠνωμένη. Μένει τότε αὐτῇ μόνον ἡ θελήσις ἣτις δὲν δύναται νὰ ἔχη σχέσιν εἰ μὴ μετὰ τῆς ὑλικῆς ζωῆς, τῆς ζωϊκῆς δυνάμεως.

Ὅταν ἐν τῷ παραλυτικῷ καταστῆ ἄχρηστον τὸ νευρικὸν σύστημα τῆς κινήσεως, δὲν δύναται πλέον οὗτος νὰ βαδίσῃ.

Ὁ κωρὸς ἀπολέσας τὴν χρῆσιν τοῦ ἀκουστικοῦ τυμπάνου δὲν δύναται ν' ἀκούσῃ.

Ἡ δὲ ψυχὴ ἀδυνατεῖ νὰ κρίνῃ καὶ νὰ σκέπτηται ὅταν ἡ χρῆσις τοῦ ἐγκεφαλοῦ αὐτῆς καταστῆ ἀδύνατος.

VII

Βλέπομεν δὲ ὅτι ἡ διάνοια διὰ τῆς ἐργασίας ἀναπτύσσεται. Ὑπάρχουσι — Εἰμίθα περὶ τούτου βέβαιον. Αἱ δηλώσεις τῶν Πνευμάτων ἔνια τῶν ὁποίων ἐπιπόλαια καὶ ἐλαφρὰ ἀρνοῦνται τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν πραγματικότητα, δίδουσι ἡμῖν τὰς πειστικώτερας τούτων ἀποδείξεις·—ὑπάρχουσι, λέγω, ἐπὶ τῆς ἡμετέρας σφαιρας ψυχαι ὑποδεέστεραι καὶ ψυχαι ὑπέρτεραι, τοῦτέστιν ἡ πλανητικὴ ζῶη ἔστιν ἀπειρὸς τις κλίμαξ οὔτε τέλος οὐτ' ἀρχὴν δι' ἡμᾶς ἔχουσα καὶ τῆς ὁποίας αἱ βαθμίδες εἰσι πυκνότεραι καὶ πολυπληθέστεραι ἢ αἱ ἀπειράριθμοι γραμμαὶ ἃς βλέπομεν ὅταν ἀναλύωμεν ἡλιακὴν τινὰ ἀκτῖνα. Εἶναι ἡ κλίμαξ τοῦ Ἰακώβ. Εἰς τὰς ὑψηλὰς ψυχὰς, ἐνωῶ ἐκείνας ὅσαι διὰ τῆς ἐργασίας πολλὰς ἐπέκτησαν γνώσεις, ἀνήκει ἡ εὐδαιμονία ἂν οὐχὶ νὰ κατανοῶσι ἀλλὰ νὰ φαντάζωνται οὐχ ἥττον αὐτόν. Ὁ Θεὸς ἐκκληλοῦται εἰς ἐκείνον ὅστις ἰκετεύει καὶ ἀνοζητεῖ αὐτόν. Ἔστι δὲ τοῦτο ἀμοιβή τις ἐπιδαφιλευμένη εἰς τὴν ἀκούραστον θέλησιν καὶ τὴν σύντονον ἐργασίαν.

VIII

Συγκεφαλαιούμεν τὰ ἀνωτέρω ρηθέντα.

Οὐσιωδῶς ἡ ψυχὴ σχηματίζεται ἐκ δύο ἰδιοτήτων τῆς καρδίας καὶ τῆς διανόιας· ἀμφοτέρα δὲ ταῦτα τὰ συστατικὰ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν ὀδηγοῦσιν.

Οὐδὲν ἄλλο ἔστιν ἡ θελήσις τοῦθ' ὅπερ

παριστᾷ ἡμῖν τὸ ὄρατον τοῦ Βάκωνος ἀπόφθεγμα· Βούλεσθαι ἴσον τὸ δύνασθαι.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν δύο αὐτῆς ἰδιοτήτων ἔστιν ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς. Καὶ ἀναπτύσσει μὲν τὴν καρδίαν διὰ τῆς ἀγάπης, διὰ τῆς ἐργασίας δὲ τὴν διάνοιαν.

Ὁ ἐγκέφαλος ἔστι δούλος αὐτῆς. Εἶναι ἰδιαίτερον καὶ μοναδικὸν ὄργανον ὅπερ τῇ μεσολαβήσει τῶν αἰσθήσεων παρέχει τῇ ψυχῇ τὰς ιδέας ἵνα ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν κρίσιν αὐτῆς.

Ἡ ψυχὴ ἐνσαρκουμένη διὰ νέαν τινὰ ὑπαρξιν ἐπανέρχεται μεθ' ὧν τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐλαττωμάτων ὅσα δὲν κατόρθωσε ν' ἀποβάλλῃ· ἐὰν ὑπῆρξεν ἀσθενὴς, ἐπανέρχεται τοιαύτη μετὰ μείζονος ὅμως ἰσχύος ἐὰν ἐξέμαθε νὰ κατανικήσῃ τὴν ἀσθενείαν ἐκείνην· καὶ μετὰ πλειοτέρας πρὸς τὰς ἐπιστήμας εὐφυίας ἐὰν αὐταὶ ὑπῆρξαν ἄλλοτε τὸ ἀντικείμενον τῶν σπουδῶν αὐτῆς.

Ἐνὶ λόγῳ ἡ ψυχὴ διαμορφοῦται ἀφ' ἑαυτῆς. Ὁ δὲ Θεὸς τὴν βοηθεῖ μόνον.

6 Σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἰσελθε εἰς τὸ ταμείον σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ Πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

7. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὡς περ οἱ ἐθνικοὶ δοκοῦσι γὰρ, ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.

19. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσοι καὶ κλέπτουσι·

20. Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσοι, οὐδὲ κλέπτουσι.

22. Ὁ λίχνος τοῦ σώματος ἔστιν ὁ ὀφθαλμὸς· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλῆσῃ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται.

(Ματθαῖος, κεφαλ. 6.)

(Revue Spirite) 17 Ἰοβρίου 1877.

Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΓΕΩΠΟΝΙΚΑ

ΦΥΣΙΚΑΙ ΚΑΙ ΧΗΜΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ
ΑΝΑΓΚΑΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΓΕΩΠΟΝΟΝ.

Περί ενώσεως τῶν σωμάτων, περί κρυστάλλων, περί ειδικῆς βάρους, περί ἀμετάλλων ἢ μεταλλοειδῶν σωμάτων καὶ ἰδίως περὶ ὀξυγόνου.

Εἶδομεν εἰς ἄλλο φυλλάδιον, καλὴ ἀναγνώστα, τί εἶναι ἡ χημεία καὶ ποῖα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἀπλᾶ σώματα ἢ στοιχεῖα· εἶπομεν ἐκεῖ ὅτι ταῦτα ἐνοῦνται μεταξὺ τῶν κατὰ διαφόρους τρόπους καὶ ὠρισμένως ποσότητος καὶ περιστάσεως, καὶ σχηματίζουσιν ἄλλα σώματα, λεγόμενα σύνθετα καὶ ἔχοντα ἰδιότητα, τὰς ὁποίας δὲν εἶχον τὰ ἐνωθέντα μεταξύ τῶν σωμάτων, καὶ ὅτι ἡ ἐνωτικὴ τάσις τῶν σωμάτων αὐτῶν ὀνομάσθη χημικὴ συγγένεια, ἥτις, ἂν καὶ παράγει διὰ τῆς ἐνώσεως δύο ἀπλῶν σωμάτων ἐν σύνθετον, διαλύει τὸ σύνθετον τοῦτο σῶμα, ὅταν τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν παρήχθη, τεθῶσιν εἰς συνάφειαν μετ' ἄλλων ἀπλῶν σωμάτων ἐχόντων περισσοτέραν σχέσιν πρὸς αὐτά.

Τὰ σώματα ἐν γένει ἐνοῦνται κατὰ τρεῖς τρόπους:

Α'.) Ἀπλοῦν πρὸς ἀπλοῦν· ὡς λόγου χάριν ἐν τῇ ἐνώσει τοῦ ὀξυγόνου μετὰ τοῦ θείου πρὸς παραγωγὴν θειϊκοῦ ὀξέος (κοινῶς σπέρτου τοῦ βιτριολίου), καὶ ἐν τῇ ἐνώσει τοῦ σιδήρου μετὰ τοῦ ὀξυγόνου εἰς παραγωγὴν ὀξειδίου τοῦ σιδήρου (δηλαδὴ σκωρίας τοῦ σιδήρου).

Β'.) Διπλοῦν πρὸς διπλοῦν· ὡς ἐν τῇ ἐνώσει τῶν δύο ἀνωτέρω πρὸς παραγωγὴν θειϊκοῦ σιδήρου, (κοινῶς χαλκάνθη, ἄλας βιτριολίου).

Γ'.) Τριπλοῦν πρὸς τριπλοῦν· ὡς ἐν τῇ παραγωγῇ τῶν λεγομένων διπλῶν ἀλάτων.

Τί δὲ ὀνομάζεται ὀξὺ καὶ τί βᾶτι, καὶ τί προσέτι ἄλας, θέλεις, καλὴ μου ἀναγνώστα, τὸ μάθει μετ, ὀλίγον.

Διὰ τὴν γένεσιν δὲ ἡ ἐνωσις τῶν διαφόρων σωμάτων, ἀπλῶν ἢ συνθέτων, πρέπει ταῦτα νὰ ἔχωσι τάσιν πρὸς τὸ ἐνοῦσθαι μεγάλην. Συνενεργοῦσι δὲ εἰς τὴν ἐνωσιν τῶν σωμάτων ποικιλοτρόπως καὶ κατὰ διαφόρους βεθμούς, α' ἢ θερμότητος, β') τὸ φῶς καὶ γ') ὁ ἤλεκτρισμός.

Σώματά τινα ἀπλᾶ, ἢ σύνθετα, διακίς μεταβαίνουσιν ἀπὸ ρευστῆς ἢ ἀερώδης κατάστασιν εἰς στερεάν, λαμβάνουσι κανονικὸν καὶ συμμετρικὸν σχῆμα συγκείμενον ἐξ ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν καὶ ὠρισμένων γωνιῶν· τὰ τοιοῦτοτρόπως μεταμορφωθέντα σώματα ὀνομάζονται κρυστάλλα· διὰ τὴν μεταβληθῆσιν δὲ εἰς κατάστασιν κρυστάλλων τὰ κρυσταλλώσιμα σώματα πρέπει ἢ νὰ διαλυθῶσιν ἐν τῷ ὕδατι, ἢ νὰ τακῶσι διὰ τοῦ πυρὸς καὶ νὰ ἀφελθῶσιν ἐν ἡρεμίᾳ.

Πάντα τὰ σώματα ἔχουσι βᾶρος καὶ δύνανται νὰ ζυγισθῶσιν· ὀνομάζομεν δὲ εἰδικὸν βᾶρος τὸ ἄνισον βᾶρος δύο ὁγκῶν ὁμοίου μεγέθους· οὕτω λ. χ. ἐὰν ζυγίσωμεν μίαν σφαῖραν μολύβδου καὶ ἄλλην σφαῖραν θείου ἰσομεγέθη με αὐτῇ, θέλομεν εὐρεῖ μεγάλην μεταξὺ τῶν διαφορὰν ὡς πρὸς τὸ βᾶρος· λέγομεν λοιπὸν ὅτι τὸ εἰδικὸν βᾶρος τοῦ μολύβδου εἶναι κατὰ τοσοῦτον μεγαλύτερον τοῦ εἰδικῆς βάρους τοῦ θείου. Ἐπειδὴ δὲ τὰ σώματα ἐν γένει δὲν εἶναι μόνον στερεὰ, ἀλλὰ τινὰ τούτων εἶναι εἰς ὑγρὰν κατάστασιν, τινὰ δὲ εἰς ἀερώδη, ἐκ συνθήκης οἱ χημικοὶ παρεδέχθησαν ὡς μονάδα συγκρίσεως διὰ μὲν τὰ εἰς ὑγρὰν κατάστασιν τὸ ἀπετραγμένον ὕδωρ εἰς θερμοκρασίαν τεσσαρῶν βαθμῶν ἄνω τοῦ μηδενός, διὰ δὲ τὰ εἰς ἀερώδη κατάστασιν τὸ βᾶρος τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος. Οὕτως ἐὰν πληρώσωμεν ἀγγεῖον περιέχον 100 δράμια ὕδατος, καὶ ἀγγεῖον ἴσης χωρητικότητος μετ' ὕδραργου, καὶ θέσωμεν ἐπὶ τῆς ζυγῆς, θέλομεν εἶδει ὅτι ὁ ὑδράργουρος ζυγίζει 1350

δράμια, τουτέστι τὸ εἰδικὸν βᾶρος τοῦ ὑδραργύρου εἶναι δεκαπέντε καὶ ἡμισίαν φορὰ βεβαρύτερον τοῦ εἰδικῆς βάρους τοῦ ὕδατος.

Τὰ 65 μέχρι τοῦδε στοιχεῖα, ἢ ἀπλᾶ σώματα, τὰ ὁποῖα, ἀναγνώστα μου, γνωρίζεις, διότι σοὶ τὰ ἀπεριθύμιστα, διεβέθησαν ὑπὸ τῶν χημικῶν εἰς μέταλλα, καὶ εἰς ἀμέταλλα ἢ μεταλλοειδῆ καὶ ἀμετάλλα μὲν ἢ μεταλλοειδῆ θεωροῦνται παρ' αὐτῶν τὰ ἀκόλουθα 15 στοιχεῖα, ἦτοι:

1 Ὄξυγόνο	9 Χλώριο
2 Ὑδρογόνο	10 Βρώμιον
2 Ἀζωτον	11 Ἰώδιον
4 Θεῖον	12 Φθόριο
5 Σελήνιον	13 Ἀνθραξ
6 Τελλύριον	14 Βόριο καὶ
7 Φωσφόρον	15 Πυρίτιον
8 Ἀρσενικόν	

Ἐκ τούτων τῶν σωμάτων τὸ ὀξυγόνο, ὕδρογόνο, ἄζωτον, χλώριο καὶ φθόριο εἶναι εἰς ἀερώδη κατάστασιν, τὸ βρώμιον εἰς ρευστῆν· τὸ δὲ θεῖον, σελήνιον, τελλύριον, φωσφόρον, ἀρσενικόν, ἰώδιον, ἀνθραξ, βόριο καὶ πυρίτιον εἰς στερεάν. Ἐκ τῶν σωμάτων τούτων, καθὼς καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν μετάλλων πρέπει ὁ γεωπόνος νὰ γινώσκῃ τινὰ ὅσα δηλ. εἴτε εἰς ἀπλῆν κατάστασιν, εἴτε εἰς διαφόρους ἐνώσεις τῶ ἐν αὐτῇ χρήσιμα διὰ τὴν διορθώσιν τῶν γαιῶν του, διὰ λίπανσιν τῶν ἀγρῶν του, τὴν περιποίησιν τῶν κτηνῶν του καὶ τὴν εὐόδωσιν πάσης ἄλλης του ἐργασίας.

Σήμερον δὲ ἐπιχειροῦμεν νὰ σοὶ δώσωμεν, ἀναγνώστα, ἰδέαν τινά,

Περί τοῦ ὀξυγόνου

Τὸ ὀξυγόνο εἶναι ἀέριον διαφανές, ἀνευ χρώματος, γεύσεως, ἢ ὀσμῆς τινος, τὸ ὀπίον μέχρι τοῦδε δι' ὅλων τῶν γνωστῶν αἰσῶν δὲν κατώρθωσαν οἱ χημικοὶ νὰ μεταβάλλωσιν οὔτε εἰς ρευστῆν οὔτε εἰς στερεάν κατάστασιν.

Εἶναι, ὡς ἀλλαχοῦ εἶπομεν, ἐν τῶν σπουδαιότερων συστατικῶν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ διακρίνεται τῶν λοιπῶν ἀερίων ἐκ τοῦ ὅτι πάντα τὰ σώματα, τὰ δυνάμενα νὰ καῶσι, καὶ καίονται ἐντὸς αὐτοῦ ταχύτατα καὶ ἀναφλέγονται μετὰ λάμψεως καὶ

θερμότητος μεγάλης. Ἐνεκα λοιπὸν τῆς ἰδιότητος τοῦ ὑπάρχοντος ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι ὀξυγόνου καίονται ἐν ὑπέθρῳ θλατὰ καύσιμα σώματα.

Τὸ ὀξυγόνο ἐνοῦται κατὰ διαφόρους βαθμοὺς μετ' ὅλων τῶν ἄλλων στοιχείων, ἐκτὸς τοῦ φθορίου, αἱ δὲ ἐνώσεις του καλοῦνται ὀξεία καὶ βᾶσεις· καὶ ὅξεια μὲν ἰδίως καλοῦνται αἱ ἐνώσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν μεταλλοειδῶν ἢ ἀμετάλλων στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω ὀνομάσαμεν· βᾶσεις δὲ καλοῦνται αἱ κατὰ διαφόρους βαθμοὺς ἐνώσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν 50 ἀπλῶν σωμάτων, τὰ ὁποῖα ὀνομάσαμεν μέταλλα. Ἐκ δὲ τῆς ἐνώσεως τῶν ὀξέων μετὰ τῶν βᾶσεων ἀποτελοῦνται ἄλλα σύνθετα σώματα, καλούμενα ἄλατα.

Αἱ ἐνώσεις τοῦ ὀξυγόνου γίνονται εἴτε ὑπὸ τὴν συνήθη ἀτμοσφαιρικῆν θερμοκρασίαν, εἴτε ὑπὸ ἀνωτέραν· ὅταν ἡ ἐνωσις αὐτοῦ μετ' ἄλλων σωμάτων γίνηται βαθμηδὸν καὶ βραδέως, τότε καλεῖται ὀξείδωσις, ὅταν δὲ γίνηται τάχιστα καὶ μετὰ θερμότητος καὶ λάμψεως, τότε καλεῖται καύσις καὶ ἀνάφλεξις. Ἐπιστεῦετο πρότερον ὅτι τὸ καίμενον σῶμα καταστρέφεται ἐντελῶς, ἀλλὰ σήμερον ἡ ἐπιστήμη ἀποδεικνύει ὅτι πάντα καύσις εἶναι χημικὴ ἐνωσις τοῦ ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι ὀξυγόνου μετὰ τοῦ καίμενου σώματος, πρὸς παραγωγὴν τρίτου, ἔχοντος τὸ βᾶρος καὶ τοῦ ὀξυγόνου καὶ τοῦ καίντος σώματος. Ἐκεῖ λοιπὸν ὅπου ἄλλοτε ὁ ἄθροπος ἔβλεπε τὴν καταστροφὴν, ἐκεῖ τώρα βλέπει δημιουργίαν.

Τὸ ὀξυγόνο εἶναι τὸ εἰςγετικώτερον στοιχεῖον διὰ τὰ ζῶα· ἐὰν αὐτὸ πρὸς στιγμὴν λείψῃ, πάσα ζωὴ παύει. Ὅσον ὁμοῦ εἶναι ὠφέλιμον διὰ τὴν ζωὴν συγκερασμένον μετ' ἄλλων στοιχείων, τοσοῦτον εἶναι ὀλεθρὸν μεμονωμένον καὶ ἐνκαθαρᾶ καταστάσει. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ πάνσοφος δημιουργὸς συνεκράσεν αὐτὸ μετὰ τοῦ ἀζώτου καὶ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι, ὅπως, εἰσερχόμενον εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ζῴων, ὀξειδῶν τὸ μέλαν φλεβικὸν αἷμα μεταβάλλον αὐτὸ εἰς ἀρτηρικὸν, χρήσιμον πρὸς θρέψιν τοῦ σώματος.

Ἡ καύσις τῶν σωμάτων διὰ τοῦ ὀξυγόνου γίνεται συχνάκις λίαν βραδέως καὶ ἀνευ φλογός, καὶ τότε καλεῖται σήψις. Διάφοροι φυτικά οὐσίαι, οἶν, φλοιοί, φύλλα, καρποί κτλ. ἐνεργεία τοῦ ὀξυγόνου σήπονται βραδύτερον ἢ ταχύτερον, διότι ὁ ἐν αὐτοῖς εὐρισκόμενος ἀνθραξ καίεται βαθμηδόν διὰ τοῦ το καὶ εἰς ὅλας τὰς σπομιένας ὀργανικάς οὐσίας, ὡς λ.χ. τὴν κόπρον, τὰ ξηρὰ φύλλα, κτλ. ἀναπτύσσεται πολλάκις μεγάλη θερμότης καὶ ἀνθρακικὸν ὄξύ, δυνάμενα νὰ βλάψωσι πολὺ τὰ φυτὰ, ἐὰν ὁ ἀπειρος γεωργός, ἢ δενδρικόμος θελήσῃ προώρως νὰ κάμη χρῆσιν αὐτῶν.

Οἱ χημικοὶ ἐξάγουσι τὸ ὀξυγόνον ἀποχωρίζοντες αὐτὸ ἐκ διαφόρων σωμάτων, μεθ' ὧν σχηματίζει ὀξειδια καὶ ἄλλα σύνθετα σώματα προτιμῶσι δὲ ἰδίως πρὸς τούτον τὸν σκοπὸν τὸ ὀξειδίου τοῦ ὑδρογέου, τὸ γλωρικὸν κάλυ καὶ τὸ ὑπεροξειδίου τοῦ Μαγγανησίου.

Τὸ ὀξυγόνον ἀνεκαλύθη ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ Πριστλεῦς κατὰ τὸ 1774. Αἱ δὲ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν του σπουδαὶ καὶ παρατηρήσεις ἐπ' αὐτοῦ, ἰδίως δὲ αἱ περὶ τοῦ Γάλλου χημικοῦ Λαβασζιέρου καὶ τινῶν ἄλλων, προήγαγον μεγάλως τὴν χημικὴν ἐπιστήμην.

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΦΙΛΟΠΙΘΧΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ.

Δημοσιεύμεν ὡς ἔπεται τὸν ἀξιανάγνωστον καὶ συγκινητικώτατον λόγον ὃν ἡ Α. Σ ὁ μητροπολίτης Νικομηδείας κ. Φιλίθεος Βρυένιος ἐξεφώνησε τὴν 14 Δεκεμβρίου ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ἐργαστηρίου τῆς ἐν Περαιᾷ Φιλοπτώχου τῶν Κυριῶν Ἀδελφότητος.

Εὐσεβεστάτη δμήγυρις,
Φιλανθρώπων ψυχῶν φιλάθρων ἔργον

συνεκάλεσεν ἡμᾶς σήμερον ἐνταῦθα ὑπόθεσις τῆς ἡμετέρας ὀμηγύρεως τοῦτο τῆς φιλανθρωπίας τὸ Ἐργαστήριον ὑπάρχει οὐ τὴν θεοφιλῆ τῶν ἐγκαινίων τελετὴν δημοτελῶς μεθ' ἡμῶν ἐπιτελεῖ σήμερον ἡ εὐγενὴς Ἀδελφότης τῶν φιλοπτώχων Ἑλληνίδων Κυριῶν τῆς ἡμετέρας πόλεως. Τὸ ἔργον αὐτῶν, καρπὸς ἀγαθός τοῦ ἱερωτάτου τῆς εὐποιίας καθήκοντος, ἐστὶ μνημεῖον φιλαδελφίας πάγκαλον καὶ σεβαστόν. Καὶ δὲ εἶναι μὲν τὸ καθήκον αὐτοῦ, ἠθέλον εἶπει τις, εἰμὴ λιθάριον ἐν μέσῳ τῆς ὑπερηφάνου ταύτης μεγαλοπόλεως, ἀλλ' οὐδὲν ἦτον εἶναι λιθάριον εὐγενὲς συμβάλλον εἰς τὴν συναρμοσίαν τοῦ ἀληθοῦς αὐτῆς μεγαλείου καὶ οὐδὲν ἦτον τεκμηριῶν ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ δὲν ἐλλείπουσι καρδίαι εὐγενεῖς, ἀναπνεύουσαι ἐν αἰθριοτέρῃ ἀτμοσφαιρᾷ ὑψηλοτέρων καὶ ἱερωτέρων αἰσθημάτων. Καὶ ἀληθῶς τίς ὁ προορισμὸς τοῦ Ἐργαστηρίου τούτου; Τὸ Ἐργαστήριον τοῦτο ἐποδομήθη ὅπως αἱ ἐν αὐτῷ συντρέχουσαι ἐνδείξεις οἰκογένειαι πορίζονται διὰ τῆς ἐργασίας τὸν ἐπιούσιον ἄρτον. Ἐπιτραπήτω μοι λοιπὸν ὅπως χαιρετήσω καὶ γὰρ διὰ βραχέων τὴν φαιδρὰν ταύτην πανήγυριν, ἣν εὐλόγως, νομίζω, δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν πανήγυριν τῆς φιλανθρωπίας.

Κύριε καὶ Κυρίαί. Ὅ,τι πρὸ παντῶν συγκινεῖ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν καὶ τὴν συμπάθειαν αὐτῆς κατὰ πό μᾶλλον ἢ ἦτον ἐπιπᾶται, εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ δυστυχία. Ἡ δυστυχία εἶται, ὡς γνωστὸν, λέξις γενική καὶ ἀριστος ἐὰν ὀρίζοντες εἰδικεύσωμεν αὐτὴν, περισταναίαι ὑπὸ τὰ ὄμματα ἡμῶν πᾶται αἱ τάξεις τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, πρὸς ἃς ἡ καρδία ἡμῶν αἰσθάνεται ἐαυτὴν οὕτως ἢ ἄλλως παθαινομένην καὶ πρὸς ἀντίληψιν καὶ ἀνακούρισιν αὐτῶν οἰκονόμησε τε ὄθουμένην. Καὶ τῶντι, τίς ἄλλος παρά μόνον τὸν ἀπάνθρωπον καὶ σκληροκάρδιον δύναται νὰ μείνῃ ἀπαθὴς ὅλας καὶ ἀνάληγτος κατενώπιον τῶν πολλῶν καὶ παντῶν θλιβερῶν σκηνῶν, αἵτινες ἀλληλοδιαδόχως παρέρχονται πρὸ ἡμῶν ὅπως ἐπιδειξωσιν ἡμῖν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου τὴν δυστυχίαν;

Ἀναντίρρητον ὡσαύτως ὑπάρχει ὅτι καὶ

τοὶ τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα καὶ τὸν βαθμὸν διαφέροντα δυστυχήματα τῆς ἀνθρωπότητος εἰς δύο ἀνάγονται ἀρχικὰς αἰτίας, καίτοι τὰ μὲν εἰσιν, ὡς ἔλεγον ἤδη καὶ οἱ ἀρχαῖοι, ἐκ τῶν ἐφ' ἡμῖν, τὰ δὲ ἐκ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν· τουτέστι τὰ μὲν ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς θελήσεως ἡμῶν καὶ εἰσιν ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης χρήσεως τῆς ἡμετέρας ἐλευθερίας, τὰ δὲ εἰσιν ὅλας ἀνεξάρτητα τῆς ἡμετέρας βουλήσεως—ἀλλ' οὐδὲν ἦτον ἡ ἐν συμπαθήτος καρδία συνωδὰ πρὸς τὸν ἔμφοτον καὶ θεῖον νόμον τοῦ ἐλέους οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν τῶν οὕτως ἢ ἄλλως δυστυχοῦντων καὶ ἐπιθυμεῖ, εἰ δυνατόν, ἐπίσης πρὸς πάντας νὰ ὀρέξῃ χεῖρα βοθείας. Ἐνθυμεῖσθε βεβαίως πῶς ἀπεκρίθη ἡδὴ ὁ ἕτερος τῶν δύο μεγάλων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος φιλοσόφων πρὸς τὸν ὑποδείξαντα αὐτῷ ὅτι ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἐλευόμενος ἀνάξιος ὑπῆρχε τῆς συμπαθείας αὐτοῦ «οὐ τὸν τρόπον, εἶπεν, ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπον ἠλέησα» (Διογ. Λαερ. ἐν βίῳ Ἀριστοτ. σελ. 203 ἐκδ. Σπυριδ. Βλαντῆ). Ὅριστικῶς δὲ τὰ περὶ τούτων ἐντελεσται ἡμῖν τὸ φιλόανθρωπον καὶ θεῖον πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου, ὑπομιμνήσκον ἡμῖν ἐπὶ τῶν δυστυχοῦντων καὶ τῆς παρ' ἡμῶν βοθείας χρῆζόντων τὸ παράδειγμα τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, ὅστις χρηστός ἐστὶ καὶ οἰκτίρμων πρὸς πάντας (Λουκ. σ', 27—36, Ματθ. Ε', 44—48 καὶ ἀλλαχού).

Εἰς τὴν τάξιν τῶν δυστυχοῦντων καὶ ἀξίων ἐλέους δὲν ὑπάγονται ὁμολογουμένως οἱ κατ' ἐπίφασιν τοῦτοι, οἱ δυστυχίαν ὑποκρινόμενοι, καὶ τὴν εὐποιάν τῆς κοινωνίας παντοιοτρόπως ἐκμεταλλευόμενοι· οὗτοι εἰσιν οὐ μόνον ἀνάξιοι ἐλέους, ἀλλὰ καὶ ἀξιοποιοί. Τοιοῦτοι δὲ εἰσι καὶ οἱ δυνάμενοι ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ μὴ ἐργαζόμενοι, περὶ ὧν ἡδὴ ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος εἶπεν· «εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδε ἐσθιέτω» (Β', Θεσσ. γ', 10)

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἔχουσι καὶ γνωστὰ καὶ ὁμολογούμενα τυγχάνουσι παρὰ πᾶσιν, ἀλλ' ἐὰν ἤδη λάβωμεν πρὸ ὀρθελμῶν ὅση μὲν ἡ πενομένη ὀφραγία καὶ ἡ χρεῖα καὶ αἱ ἀπρόοπτοι καταστροφαι, ὅσον δὲ τὸ γῆρας

καὶ αἱ παντοῖαι νόσοι, αἱ κατατρώγουσαι τὰς τάξεις τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, καὶ ὑπολογήσωμεν τὴν ἄμετρον δαπάνην ὅση ἀπαιτεῖται εἰς περιποίησιν αὐτῶν· ἐὰν ἀποβλέψωμεν πρὸς τὸ γιγάντιον ἀληθῶς ἔργον τῆς περιθάλψεως τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, καὶ ἐκ τῆς θεωρίας θελήσωμεν νὰ κατελθῶμεν εἰς τὴν πράξιν, ἐκ τοῦ αἰσθηματος εἰς τὸ ἔργον, εὐθὺς αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην τῆς ρυθμίσεως καὶ συστηματοποίησης τοῦ τρόπου, καθ' ὃν δέον ν' ἀνακουρίζεται ὅπωςδὴποτε ἡ πάσχουσα ἀνθρωπότης. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ μόνον διὰ τῆς ἀκριβοῦς διοργανώσεως καὶ συστηματοποίησης τοῦ ἔργου τούτου δύναται πῶς ἡ κοινωνία νὰ ἔρχητο εἰς βεβαίαν τινὰ καὶ σταθερὰν καὶ ἀποτελεσματικὴν ἐπικοῦρίαν τῶν δεομένων, καὶ τὰς ἐπιδημίας τῆς κατ' ἐπιφάνειαν πενίας ν' ἀποκρούῃ, ἐμβάλλουσα τὸν ὄβσλον αὐτῆς εἰς τὴν χεῖρα τῶν ἀληθῶς ἀπόρων καὶ ἐνδεῶν ὄντων. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπενοήθησαν κατ' ὀλίγον καὶ συνέστησαν ἐξαιρέτως ἐπὶ τῶν νεωτέρων χρόνων τὰ νοσοκομεία, τὰ τυφλοκομεία, τὰ γγροκομεία, τὰ φρενοκομεία, τὰ ὀφρανοκομεία, τὰ λωβοκομεία καὶ τὰ πύλλα ἄλλα τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων τὰ εἶδη. Ἐν τούτοις δὲ καὶ τοῖς ὁμοίως συγκαταλέγονται καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ ἐργαστήρια, ὁποῖον καὶ τὸ ἡμέτερον.

Τὰ ἐργαστήρια ταῦτα γνωστὰ ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς πεπολιτισμένῳ κόσμῳ ἦσαν ἀγνωστα ὅλας εἰς τὸν ἡμέτερον· ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ κοινωνία ἡμῶν δὲν ἠδύνατο εἰμὴ νὰ ἐπιστήτῃ ἐπὶ τέλους τὴν προσοχὴν αὐτῆς καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλανθρωπίας καὶ συτήτῃ ἐπομένως καὶ ἐταιρίας φιλεργού; καὶ ἐργαστήρια πρὸς χορηγίαν ἐργασίας ἐντίμου εἰς τὰς δι' ἔλλειψιν ἐργασίας πενομένας τάξεις τῆς ἡμετέρας κοινωνίας.

Πόση δὲ ἡ ἀξία καὶ ἡ σπουδαιότης τῶν τοιούτων ἐταιριῶν, καὶ ἐργαστηρίων ἴσως δὲν κατανοεῖ εἰπέτι ἀρκούντως τὸ πολὺ μέρος τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης, ἥτις ἐσυνείθησεν νὰ φορολογῆται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῶν σωματικῆν ἀσθένειαν ἢ ὀργανικὴν τινὰ βλάβην ἐπιδεικνυμένων καὶ τῶν ἀναριθμῶν

ἄλλων ἐπαιτῶν, ὅσοι περιφερόμενοι εἰς τὰς πλατείας καὶ ἀγυῖας αὐτῆς, καθ' ἑκάστην σχεδὸν στιγμήν ἐνοχλοῦσιν ἡμᾶς. Ἄλλ' ἂν καὶ τὸ ἔργον δὲν εἶναι εἰσέτι τόσον πρσιτόν, ὡς εἶπον, εἰς τοὺς πολλοὺς, οὐχ ἦττον ὅμως εἶναι ἀξιολογώτατον καὶ τῆς ἡμετέρας σπουδῆς καὶ συμπαιθείας ἀξίον, ἀξίον δὲ μυρίων ἐπαιτῶν ἢ τῶν ἡμετέρων Κυριῶν Φιλόπτωχος Ἀδελφότης ἢ διὰ πολλῶν μόχθων καὶ ζήλου ὄντως εὐαγγελικοῦ κατορθώσασα νὰ συναριθμῆσῃ καὶ τούτο μετὰ τῶν πολλῶν ἄλλων φιλανθρωπικῶν αὐτῆς ἔργων.

Τίς ἀγνοεῖ, καὶ μάλιστα μετὰ τὸς κρισιμωτάτας ταύτους ἡμέρας, ὡς διερχόμεθα, ὅτι μετὰ τῶν ὄντων ἐκείνων ὅσα κατὰ τὴν καὶ τελλιμμένην περιπτώσει τὴν ὄψιν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας εἶναι καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς ἐργασίας; Ἐὰν ἀληθῶς κατέλθωμεν εἰς τὰ διάφορα στρώματα τῆς κοινωνίας ἡμῶν καὶ ἐξερευνήσωμεν ἐπιταρῆως τὰ αἰτία τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς γυμνότητος αὐτῶν, θέλομεν, πιστεύω, ἀνακαλύψει ὅτι ἀμύπολλαι οἰκογένειαι, ἵνα μὴ εἶπω αἰ πλείστα, πένονται καὶ λιμῶντου διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐργασίας. Εὐρωστοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ ἰεοὶ καὶ νεάνιδες καὶ πάσης ἄλλης ἡλικίας ἄνθρωποι κάθονται με χεῖρας ἐσταυρωμένας περίλυποι καὶ πειναλέοι ὄχι βεβαίως, διότι εἰσὶν ὀκνηροὶ, ὄχι διότι ἀπορροῦσιν τὴν ἐργασίαν, ἔτι καὶ τὴν μάλλον βανάυσον καὶ κοπιώδεστάτην, ὄχι διότι προσαρῶνται σωματικὴν ἢ ὀργανικὴν τινα βλάβην, ἀλλὰ δι' ἔλλειψιν ἐργασίας. Τρέχουσιν ἄνω καὶ κάτω ζητοῦντες ἐργασίαν ὅπως πορισθῶσι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον καὶ καλύψωσι τὴν γυμνότητα τοῦ σώματος αὐτῶν, καὶ ἐργασίαν δὲν εἰσὶν εὐρίσκουσιν. Γι' αὐτοῦ σκοθωρότερον καὶ θλιβιώτερον καὶ τῶν φιλανθρωπῶν σκέψων ἀντάξιον, τίς φιλανθρωπος, ἅμα καὶ νοσηρὸν δὲν βλέπει ὅποιον καὶ ἡλικίον στάδιον ἐξαιρέτου φιλανθρωπίως ἀνοίγειται καὶ κατὰ τούτο τὸ μέρος ἐνώπιον τῆς ἡμετέρας κοινωνίας;

Ναί, κύριε καὶ κυρία, οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι μετὰ τῆς δεινοπαθούσης ἀνθρωπότητος, ὑπάρχει καὶ ἡ τάξις ἡ στερομένη ἐργασίας, καὶ ὅτι καὶ εἰς τὴν

τάξιν ταύτην ὀρεῖλομεν νὰ παρέχωμεν τὴν ἡμετέραν ὑποστήριξιν καὶ βοήθειαν οὐχ ἦττον ἢ εἰς τὰς λοιπὰς. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲν ποθῶμαι μήπως ὑποληθῶ ὡς ἐκκεντρικός τις καὶ εἰς παραδοξολογίας ἀποκλίνων ἐὰν εἶπω ὅτι πρὸ πάσης ἄλλης τάξεως περὶ αὐτῆς μάλιστα πρέπει νὰ προνοῶμεν καὶ ταύτης; νὰ ἐπιμελώμεθα; διὰ τούτου δὲν θέλω βεβαίως νὰ εἶπω ὅτι πάσας μὲν τὰς ἄλλας τάξεις, ὅσαι χρῆζοῦσι τῆς τὰρ ἡμῶν βοθείας, πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμεν εἰς τὴν τύχην αὐτῶν, νὰ συγκεντρώσωμεν δὲ ὅλην ἡμῶν τὴν προσοχὴν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐξ ἀσφαλείας πενομένων ἄπαγε; ἀλλὰ τούτο λέγω ὅπως παραστήσω ὑμῖν ἐμφαντικώτερον ἅμα καὶ συντομώτερον ὁποῖα καὶ ὁποῖα μερίμνη εἶναι εὐλογον καὶ δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον νὰ ἀπολαύῃ παρ' ἡμῶν καὶ ἡ τάξις αὐτῆ; διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀληθῶς σπουδαιότατον καὶ οὐδενὸς ἦττον κατεπέριγον ὡς δὲ ἐνοῶ αὐτὸ ἐγὼ, διὰ τῆς δεούσης ἐπιμελείας τῆς τάξεως ταύτης οὐ μόνον δὲν ζημιοῦνται αἱ λοιπαί, ἀλλὰ τὸναντίον καὶ κέρδος ἔξοι καὶ ὄφελος οὐ μικρὸν καὶ δὴ καὶ μείζονος ἀξιοθῆσονται περιποιήσεως, ὅ δὲ πάντων μείζιστον, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἡμετέρας κοινωνίας ὑγιέστερον καὶ εὐρωστότερον ἔσται ἡθικῶς.

Τοῦ λόγου δι' οὗ κρίνω ἀξίαν ἰδιαιτέρας προσοχῆς τὴν τάξιν ταύτην θέλω προσποθῆναι ν' ἀναπτύξω συντόμως, ὅπως μὴ παρενοχλήτω ἐπὶ μακρὸν τὴν ἡμετέραν ἐπιείκειαν. Εἰσὶ δὲ τούτων οἱ κυριώτεροι, οὗς ἐγὼ εὐρίσκω τρεῖς.

Καὶ πρῶτος μὲν λόγος ὑπὲρ τῆς ἀναξιοπαθούσης ταύτης τάξεως τῆς κοινωνίας εἶναι ὁ τῆς προσγινομένης εἰς αὐτὴν ἀδικίας; οἱ δι' ἔλλειψιν ἐργασίας δυστυχοῦντες ἔν ἐξορροῦσι συνήθως ἐπ' ἑαυτῶν ὀργανικὴν τινα βλάβην. Οὔτε τυφλοὶ, οὔτε χωλοὶ, οὔτε κυλλοὶ, οὔτε ἀνάπηροι τυγχάνουσιν εἶναι αἰτιαι σωματικῶς, οἱ πλείστοι δὲ τούτων πρὶν ἢ καταβληθῶσιν ὑπὸ τῆς πολυχρονίου στερησεως καὶ κακουχίας εἰσὶ καὶ εὐρωστοὶ καὶ τὴν ὄψιν θαλεροὶ καὶ ἀκακοὶ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι τὸ ἐξωτερικὸν συνήθως βλέπουσι καὶ ἐκ τῆς ὄψεως κρίνουσιν, οἱ δυστυχεῖς οὗτοι εἰς

οἰοῦντο φύλον καὶ ἂν ἀνήκωσιν οὐδεμιᾶς ἀξιούνται βοθείας, ἀλλ' ἀποπέμπονται μετὰ τῆς συνήθους καὶ τυπικῆς ἐκείνης φράσεως ὑπαγε, Χριστιανέ μου, νὰ δουλεύσης, σὺ εἶσαι ὑγιής, οὐδὲν σοὶ λείπει, σὺ καὶ τὴν πέτραν ἐὰν θλίψῃς θὰ ἐκβάλῃ ζωὴν, ὑπαγε, ὑπαγε. Ἀλλὰ, ποῦ ἀποστέλλομεν τὰ πειναλέα ταῦτα ὄντα; Ποῦ ἢ πῶς ἄρα γε δύνανται νὰ χορτάσωσι τὴν πείναν αὐτῶν τε καὶ τῶν ἐναμεινόντων αὐτὰ νεοσσῶν; Τίς θέλει παραμυθῆσαι τὰς δυστυχεῖς ταύτας ὑπάρξεις; Ὑπαγε νὰ ἐργασθῇς; νὰ δουλεύσης διὰ νὰ φάγῃς; ἀλλ' ἴτα ἴσα ἢ ἔλλειψις τῆς ἐργασίας ἤγαγεν αὐτὰς ἐνώπιον ἡμῶν. Φλογερὸν τότε δάκρυ καταπίπτει ἀπὸ τῶν ὀρθαλμῶν; εἶναι ἀληθῆς μάρτυς τῆς ἐσωτερικῆς θλίψεως καὶ ἀπελπισίας, ἴσως κάμψῃ εἰς ἔλεος τὴν ἄλλως ἐλεήμονα ἐκείνην ψυχὴν; ἀλλ' ἀντὶ τούτου κλείεται ἡ θύρα εἰς τὸ πρόσωπον τῆς δυστυχούς; αὐτὴ δὲ ἀπέρχεται μεμφομένη ἴσως τὴν ἑαυτῆς δουμοιρίαν ὅτι δὲν ἐγεννήθη φέρουσα καὶ τὰς ἀναντιρρήτους ἐνδείξεις τῆς ἐπαιτείας. Τοῦτο ὅλον δὲν εἶναι μεγάλη ἀδικία προσγινομένη εἰς τὴν τάξιν ταύτην τῶν δυστυχῶν; Καὶ δὲν εἶναι ἄρα γε διὰ τούτο ἀξίαν ἰδιαιτέρας παρ' ἡμῶν προνοίας;

Δεύτερον διὰ τῆς ἰδιαιτέρας προστασίας τῆς περὶ τῆς ὀλίγης τάξεως ἄνευ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀπὸ μέρους ἡμῶν ἀναλωμάτων θὰ ἔχωμεν ὀλιγώτερον ἀριθμὸν ἀξίων ἐλέους καὶ βοθείας. Οἰκοθεν δὲ τούτο δῆλον καὶ οὐδεμιᾶς ἐπεξηγήσεως δεῖται; διότι ἀφοῦ μέγα μέρος τῆς ἡμετέρας κοινωνίας πένεται καὶ δεινοπαθεῖ δι' ἔλλειψιν ἐργασίας, ἐνοεῖται ὅτι διδομένης αὐτῶ ταύτης, ἀπαλείφεται τοῦ καταλόγου τῶν δυστυχοῦντων. Οὕτω δὲ καὶ ὁ ἀριθμὸς τούτων ἐλαττοῦται καὶ ἡμεῖς δὲ παρέχοντες αὐτοῖς ἐργασίαν εἰς οὐδεμίαν σχεδὸν ὑποβαλλόμεθα θυσίαν, ἀλλ' εἰκονομαζοῦντες τὴν ἐλεημοσύνην ἡμῶν, παρέχομεν αὐτὴν εἰς ἐκείνους, ἀπ' ὧν ἡ δυσμένεια τῆς τύχης καὶ αὐτὴν τὴν δύναμιν τοῦ ἐργάζεσθαι ἀφῆρασαν, ἐπομένως τοιουτρόπως καὶ οἱ παντάπασιν δυστυχεῖς μείζονος ἐπιμελείας καὶ περιθάλψεως ἀξιοθῆσονται. Τὸναντίον δὲ μὴ ὑπαρχούσης ἢ μὴ χο-

ρηγομένης ἐργασίας, οὐ μόνον οὐδαμῶς μειοῦται, ἀλλὰ καὶ περισσεύει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμετέρων δυστυχῶν. Καὶ τί εἶναι παρακαλῶ, ἐκεῖνο δι' οὗ συνήθως καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν δυστυχῶν ἐπὶ τῆς γῆς; ποῖον ἄλλο εἰμὴ ἢ ἔλλειψις τῆς ἐργασίας, ἐπομένως ἢ στέρησις τοῦ ἐπιούσιου ἄρτου; Ἄνθρωποι δὲ παντάπασιν ἄποροι καὶ ἐργασίας ἐστερημένοι ποῦ ἀλλαχοῦ θέλοσι καταφύγει εἰμὴ εἰς τὴν ἐπαιτείαν; Πόθεν ἄλλοθεν θὰ πορισθῶσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν, εἰμὴ ἐκ τῆς ἀδελφικῆς ἀντιλήψεως καὶ βοθείας τῶν ἐργαζομένων καὶ ὁπωσοῦν εὐπορούντων; Ἄλλ' ἐὰν καὶ οὗτοι ἀρνηθῶσι νὰ χορηγήσωσιν εἰς αὐτοὺς τὸν ὀβολὸν αὐτῶν, ὑπερ καὶ συνήθως γίνεται, ὡς πρὸ ὀλίγου εἶπυμεν, τότε πόθεν οὗτοι θὰ τροφοδοτηθῶσι, καὶ ὑπομονή, ἐὰν ὡς μόνον; ἀλλ' ἐὰν τύχη νὰ ἔχωσι καὶ τέκνα ἀνήλικα, τί γίνονται ταῦτα; Πῶς διατρέφονται, πῶς ἐνδύονται, πῶς θερμαίνονται ἐν τῇ παγετῶδι καὶ αἰχμηρῶ καλύβῃ; (ἂν ὑπάρχη καὶ τοιαύτη καὶ δὲν παρίσταται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ οἰκοδεσπότης τὸ ἐνοίκιον ἀπαιτῶν ἀμειλίκτως καὶ ἀπειλῶν καὶ ἐξωθῶν αὐτοὺς μεθ' ὕδατος) Ἡ ταλαιπωρία καὶ ἡ κκουχία, λέγουσιν οἱ παῖδες τῶν ἰατρῶν, ὅταν ἔχη σύντροφον καὶ τὴν στέρησιν τῆς ἀναγκαίας τροφῆς φοβερὰν ὑπόνομον ὑπανοίγει εἰς τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ τρόντι τοιαύτη μετὰ τοσαύτης στερησεως διαίτα πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἐπηρεάσῃ καὶ τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος ἐπιφέρουσα μυρίας ἀσθενείας καὶ καχεξίας χρονίους; Τούτων δὲ οὕτω γινόμενων, εὐδῆλον ὅτι οὔτε ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων τῆς δυστυχίας, ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἐπὶ τῆς δαπάνης αὐτῶν προϋπολογισμὸς τῆς κοινωνίας ἐλαττοῦται.

Ἐρχομαι ἤδη εἰς τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον λόγον. Ἄ ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος, εἶπεν ἡδὴ ὁ ποιητῆς, καὶ ὀρθῶς εἶπε τοῦτο ἐπαναλαμβάνει μετὰ τοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ τάξις τῶν δι' ἔλλειψιν ἐργασίας καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιούσιου ἄρτου στερομένων. Ἡ τάξις αὕτη εἶναι ἐτοιμὴ καὶ πρόθυμος, ἀλλὰ τί ὀμιλῶ περὶ ἐτοιμασίας καὶ

προθυμίας; Αὕτη δέεται, καθικετεύει, προσ-
λιπαρεῖ μετὰ δακρύων ὅπως ἔχη ἐργασίαν
ἐντιμον, καὶ ἐντιμος εἶναι πάσα ἐργασία, ὡς
εἶπεν ἡδὴ ὁ ποιητὴς· ἀλλ' ὅταν δὲν ὑπάρχη
τοιαύτη, ὅταν δὲν χορηγῆται εἰς αὐτὴν ἐρ-
γασία, ὅταν οὐδὲ κἀν σκέψις γίνεταί περὶ ἐξ-
ευρέσεως καὶ χορηγίας, ἐργασίας εἰς τὴν τά-
ξιν ταύτην, καὶ τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσ-
ματα τοῦ Θεοῦ στερούμενα ἐργασίας, στε-
ροῦνται διὰ τὴν παντελῆ αὐτῶν ἀπορίαν καὶ
αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, τότε τί πράτ-
τουσι, τί δὲ κατὰ φρένα καὶ κατὰ
θυμὸν μερμηρίζουσιν; Ἡ πρώτη
ὁδὸς εἰς ἣν κατέρχονται δρομαῖοι πρὸς ἐπί-
τευξιν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου εἶναι προδήλως
ἡ ὁδὸς τῆς ἐπαιτείας, εἰς ἣν ὡς εὐχερεστέ-
ραν καὶ ἀπραγμονεστέραν ἐθίζονται πολλὰ-
κις πολλοὶ καὶ δὲν θέλουσι νὰ ἐγκαταλείψω-
σιν αὐτὴν ὕστερον καὶ τῆς ἀνάγκης παρελ-
θούσης. Τὴν ὁδὸν ταύτην καὶ μεθ' ὅλην τὴν
ταπεινώσιν καὶ τὸν ἐκφραυλισμὸν, ὃν περιά-
πτει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν, ἐσμὲν ἠναγ-
κασμένοι νὰ θεωρήσωμεν ὡς τὴν ὀμαλωτέραν
καὶ ἐντιμοτέραν. Καὶ θὰ ἦτον, ἐπιτραπήτω
μοι ἡ λέξις, εὐτύχημα διὰ τὴν κοινωνίαν ἂν
πάντα τὰ δυστυχῆ πλάσματα τῆς τάξεως
ταύτης ταύτην τὴν ὁδὸν ἐτρέποντο καὶ ἐν
αὐτῇ μέχρι τέλους γενναίως ἐνεκαρτέρου-
ν· ἀλλ' ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἔχει καὶ τὴν ἀσθέ-
νειαν αὐτῆς· εἶναι εὐθραυστος καὶ εὐμετά-
βλητος· καὶ ἂν, εὐπραγούσης καὶ εὐημερού-
σης· ἡ διάνοια αὐτῆς ἡδὴ ἐκ νεότητος κλίνει
ἐπὶ τὰ πονηρὰ κατὰ τὸν θεσπέσιον ἐκείνον
προφήτην καὶ βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ, τί ἄρα
πρέπει νὰ ὑπολαβώμεν περὶ αὐτῆς, ὅταν πρὸς
τῆ πονηρὰ κλίσει ἐπιπροσθεθῶσι καὶ ἡ παν-
τελής ἐνδεια καὶ τῆς ἀπηνεστάτης γαστρὸς
αἱ ἀπαιτήσεις καὶ τὸ ὄνειδος τῆς ἐπαιτείας
καὶ ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ κουφότης τῆς νεότη-
τος μετὰ τῶν πλεονεκτικῶν καὶ ἀκατασχέ-
των αὐτῆς ὀρμῶν; Τὸ ψεῦδος, ἡ κλοπὴ καὶ
ἡ ἀναισχυντία εἶναι αἱ πρῶται ρυπαραὶ κα-
τωφέρειαι, ἐν αἷς διημερεύει· κατόπιν εἰσπη-
δᾶ... ἀλλὰ, δὲν εἶναι νομιζῶ, ἀνάγκη ν' ἀ-
παριθμῶσιν τοὺς μυρίους πνευματικούς καὶ ἡ
θικούς κινδύνους εἰς οὓς ὑπάρχει ἐκτεθειμέ-

νη ἡ δυστυχῆς αὕτη τάξις, ἥτις, ὡς γνωστὸν,
δὲν σύγκριταί ἐξ ἀνθρώπων καθεστηκίως
μόνον ἡλικίας καὶ ὅπως οὖν μεμεστωμένης
διανοίας, ἀλλὰ καὶ ἐν προσώπων νεαρῶν πά-
σης ἀποχρώσεως. Πόσοι οἰκοδόμοι, μετὰ
τῶν μικρῶν αὐτῶν τέκνων νήστεις πολλάκις
κατακλίνονται καὶ νήστεις διημερεύουσι μὴ
ἀνεχόμενοι ὑπὸ φιλοτιμίας νὰ κρούσωσι τὴν
θύραν τοῦ γείτονος ἐπ' ἄρτου; Ἐκείνη εἶναι
παντάσῃν ἄπορος καὶ πτωχότατη, ἀλλὰ
σεμνὴ καὶ σώφρων κόρη· ἴδετε αὐτὴν πόσον
περίλυπος καὶ τεθλιμμένη κάθηται ὑπὸ τὰ
λείψανα τῶν ἐπειπῶν τῆς πατρικῆς οἰκίας,
ἐσταυρωμένης ἔχουσα τὰς χεῖρας· εἶναι ὀφρα-
νὴ· ἡ στέρησις, ἡ κακουχία, ἡ γυμνότης καὶ
τὸ ψῦχος μαραίνουσι αὐτὴν ὡς τὸ φύλλον
τοῦ φθινοπώρου. Ἀκούσατε ἡδὴ καὶ τὴν δι-
ακοπτομένην αὐτῆς φωνήν. Ποῖαν αἴτησιν,
ποῖαν θερμὴν παράκλησιν ὑποβάλλει; Οὐδὲν
ἄλλο ἐξαιτεῖται εἰμὴ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον·
δὲν εἶναι ῥάθυμος καὶ ὀκνηρὰ, ζητεῖ τὴν ἐρ-
γασίαν ὡς ἡ διψῶσα ἔλαφος τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ
ποῦ ἐργασία; Ἐγείρεται καὶ κατακλίνεται
ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι τάχ' αὐρίον ἀμεινον ἔσται·
θαλερὸν τὸ δάκρυ συνεχῶς κυλίσταί ἐπὶ
τῶν παρθενικῶν αὐτῆς παρειῶν, ἡ στέρησις
ἐπιτείνεται· δὲν φθαεῖ τὴν εὐτυχίαν τῆς ὀ-
μήλικος· τήκεται ὀνικς καὶ φθίνει ὡς ἡ λευ-
κὴ χιών ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ καυστικοῦ ἡ-
λίου. Ποῦ θὰ ἀπολήξῃ ἐπὶ τέλους τὸ σπαρ-
ξικάρδιον τοῦτο δρᾶμα; Τίς θέλει σώσει αὐ-
τὴν ἐκ τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου; Ποῖα θεό-
πευπος καὶ φιλόχριστος χεῖρ θὰ ἀπομάξῃ τὰ
δάκρυα αὐτῆς; Τίς θὰ προστατεύσῃ τὸ ἀ-
σθενὲς καὶ κλονούμενον τοῦτο πλάσμα ἐν τῷ
ἀνοικτῷ πεδίῳ τῆς φοβερᾶς πνευματικῆς καὶ
ἠθικῆς πάλης;

Θυγατέρες τῆς Ἐκκλησίας, δέσποιναι καὶ
κόραι σεμναὶ τῆς πατρίδος, ὅσαι τὴν Φι-
λόπτωχον τῆς ἡμετέρας πόλεως Ἀδελφό-
τητα συγκαροτεῖτε, καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ
πατρὶς ἐγκαρδίως εὐλογεῖ ὑμᾶς τε καὶ τὰ
πολλὰ τῆς φιλανθρωπίας ὑμῶν ἔργα, ἐν οἷς
σήμερον προστίθεται καὶ τὸ Ἐργαστήριον
τοῦτο μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι καὶ τοῦτο τὸ
ἔργον ὑμῶν εἶναι ἀξιολογώτατον καὶ σπου-

δαίτατον. Τὸ ἐργαστήριον ὑμῶν, ἀπαύγα-
σμα τοῦ φιλανθρώπου πνεύματος τοῦ χρι-
στιανισμοῦ, εἶναι ἡ σωστικὴ κιβωτὸς πολ-
λῶν ἀπόρων καὶ ἐνδεῶν, ἀλλὰ τιμίων καὶ
ἐνκρέτων οἰκογενειῶν. Χωρεῖτε, χωρεῖτε,
μεγαλόφρονες κυρίαί, πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀ-
ληθοῦς εὐγενείας, εἰς ὃ ἀνκιβιάζουσι τὴν
ἀνθρωπίνην καρδίαν τὰ ὠραία τῆς εὐποιίας
αἰσθήματα καὶ ἡ ἀγαθοεργία. Ὁ ἐνθεος ὑ-
μῶν ζήλος, ἡ ὑψηλὴ περὶ τὴν πάσχουσαν
ἀνθρωπότητα μέριμνα καὶ σπουδὴ, ἣν οὕτω
φιλοτίμως ἐπιδείκνυθε ἀντὶ πάσης ἄλλης
ματαιᾶς ἐπιδείξεως, οἱ κόποι οὓς καταβάλ-
λετε πρὸς συλλογὴν βοηθημάτων δι' αὐτὴν,
πλέκουσι τὸ ὠραιότερον ὑμῶν στέφανον. Ἡ
εὐγένεια καὶ ὁ πλοῦτος, ἄπερ εἰς τὰς ἀγε-
νεῖς καὶ ταπεινάς ψυχὰς δὲν ἐμπνέουσι ἄλ-
λο εἰμὴ τύφον ἐλαινῶν, μωρὰς καὶ ἀκάρπους
ἐπιδείξεις καὶ ἀπολαύσεις κτηνώδεις, εἰς ὑ-
μᾶς ἐμπνέουσι ἀληθῆ μεγαλοφροσύνην διὰ
τὴν ὁποῖαν φαίνεσθε μεγάλαί καὶ εἰς τὰ μι-
κρότερα ὑμῶν κινήματα. Ἀληθεῖς μαθήτριαί
τῆς ὑψηλῆς καὶ ἀγιωτάτης καὶ φιλανθρώπου
θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ, συναισθάνεσθε ὅλον τὸν
μέγαν ὑμῶν προορισμὸν καὶ τὸ μεγαλεῖον
ὑμῶν εὐρίσκετε εἰς τὸ νὰ περιστοιχίζεσθε
ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὸ χερῶν πενήτων, ὑπὸ
πλασμάτων πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἀ-
ναξιοπαθούντων, ἅτινα πάντοτε παραμυθού-
μενα, μετὰ πεποιθήσεως πρὸς ὑμᾶς προστρέ-
χουσι. Ὑμεῖς δὲν λησμονεῖτε τὴν ὠραίαν
εὐαγγελικὴν παραβολὴν τῶν δέκα παρθε-
νων, ἐξ ὧν αἱ πέντε μωραὶ οὐσκι, καὶ μὴ
λαβοῦσαι μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον, εἶδον ἐπὶ τέ-
λους τὰς λαμπάδας αὐτῶν σβεννυμένας καὶ
τὴν θύραν τοῦ νυμφῶνος κεκλεισμένην δι'
αὐτάς εἰς τὸν αἰῶνα (Ματ. κε'. 1—13).
Ὡς ἱερὸν σύμβουλον ἔχετε τὸ θεῖον λόγιον·
αὐτῆς εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάν-
εσθε· τοικύτως γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ
Θεός (Ἑβρ. ιγ'. 16). Τὴν ὑψηλὴν ταύτην
παραίνεσιν, ἣν ἄλλοτε ἀπέτεινε πρὸς τοὺς
μαθητάς καὶ τὰς μαθητρίδας αὐτοῦ ὁ μέγας
τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, ὑπενωμιζῶν τὸ ἱε-
ρὸν αὐτοῖς καθῆκον, ὅπερ ἔχει πᾶς ἄνθρωπος
τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ βοηθεῖν τοῖς δεο-

μένοις, ἀπειθύνετε ἀναμφιβόλως πρὸς πάν-
τας καὶ ὑμεῖς σήμερον κατὰ τὴν πανήγυριν
ταύτην. Τοιαύτην δὲ ἐγὼ φαντάζομαι ἡδὴ
καὶ τὴν ἐπιγραφὴν, ἣν θέλει φέρει ἐξωθεν ἐπὶ
τοῦ ἀναρλίου αὐτοῦ τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦ-
το Ἐργαστήριον. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ τί ἄλλο
εἰμὴ τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο λόγιον θέλει ὑπο-
μιμνήσκει εἰς πάντας τὸ κοινοφελὲς τοῦτο τῆς
κοιτίδουμα, ἐάν τε πόρρωθεν πρὸς αὐτὸ ἐνατε-
νίζωμεν ἐάν τε ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐπισκεπτώμε-
θα; Τίς δ' ἔσται ἡ τόσον ψυχρὸς, ἡ τόσον ἀ-
πάνθρωπος καὶ σκληροκαρδίας, ὥστε νὰ μὴ
συντελέσῃ τὸ ἐπ' αὐτῷ εἰς τὴν ὑπιστήριξιν
καὶ προαγωγὴν τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου
καταστήματος; Ἀλλὰ μὴ ἀμφιβάλλετε, τέ-
κνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ, ἡ κοινωνία ἐκτιμῶσα
καὶ τοῦτο τῆς φιλανθρωπίας ὑμῶν τὸ ἔργον,
προθύμως θέλει σπύσει ὅπως συνεργήσῃ εἰς
τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν καταρτισμὸν αὐτοῦ,
εὐλογοῦσα τὰ ὀνόματα ὑμῶν μετὰ πάντων
τῶν ἀπολαμβανόντων τῆς φιλελεήμονος ὑμῶν
σπουδῆς καὶ μερίμνης τοὺς καρπούς.

Φιλόπτωχοι Δορκάδες τῆς ἡμετέρας πό-
λεως, ἡ μνήμη τῶν ἀγαθῶν ὑμῶν ἔργων καὶ
ἐλεημοσυῶν θέλει μείνει ἀνεξάλειπτος ἀπὸ
τῆς καρδίας τῶν δυστυχῶν ὑπάρξεων. ὅσας
ἡ εὐαίσθητος καὶ εὐσυμπάθητος ὑμῶν καρ-
διά οὐ παύεται ποικιλοτρόπως εὐεργετοῦσα.
Τὰ δάκρυα τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν θέλουσι
συνοδεῦσαι ὑμᾶς καὶ μέχρι τῆς τελευταίας
ὑμῶν κατοικίας· μετὰ αὐτὰ ὡς με εὖσμα μῦ-
ρα θέλουσι ράνει αὐτὴν· ἀντὶ δὲ ἀνθῶν καὶ
στεφάνων χιτῶνας καὶ ἱμάτια καὶ ὅσα ἄλλα
ποιήσουσιν ἐν τῷ Ἐργαστηρίῳ τούτῳ κρα-
τοῦσαι ἐν χερσίν θὰ ἐπιδεικνύωσιν εἰς τοὺς
εὐλογοῦντας τὸ ὄνομα ὑμῶν! Ναι, εἶναι ἀ-
λήθεια ἀναντίρρητος ὅτι ὅσον ἐπισπάται τὸ
ἔλεος καὶ τὴν συμπάθειαν ἡμῶν ἡ εἰκὼν τῆς
δυστυχούσης ἀνθρωπότητος, τοσοῦτον ἐφέλ-
κεται τὸ σέβας ἡμῶν ἡ εἰκὼν τῆς φιλανθρω-
πίας· ὅσον ἐνώπιον ἐκείνης συντρίβεται καὶ
καταπίπτει ἡ καρδία ἡμῶν, τοσοῦτον ζωο-
γονεῖται καὶ ἀναπτεροῦται ἐνώπιον ταύτης
ὅσην περιφρόνησιν καὶ ἀπιστροφὴν αἰσθανόμε-
θα πρὸς τὴν ἀσπλαγχνον καρδίαν, ἥτις ὡς
ψυχρὰ καὶ ἀκίνητος μαρμάρου πλάξ ἵσταται

πρὸ τῶν ἐλεεινῶν κραυγῶν τῆς δυστυχίας, μετὰ τσαύτης εὐγνωμοσύνης καὶ εὐλαβείας ἀσπαζόμεθα τὴν χεῖρα τῆς φιλανθρωπίας τὴν πρὸς περιθαλψίν καὶ ἀνακούφισιν καὶ παραμυθίαν τῶν θλιβομένων ἐκτεινομένην!

Σημ. α Φιλεργῶν. Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ὡς πρὸς τὸ Ἐργαστήριον τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τὰ ἐπόμενα ἄπερ πληρέστατα συμμεριζόμεθα.

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντὰ τοῦ περιοδικοῦ Συγγράμματος «Φιλεργός».

Ἀντὶ τῶν ἐφημερίδων, καταλληλότατον κρίνω νὰ δημοσιεύσω διὰ τοῦ Συγγράμματος ὑμῶν, ἵνα ἀνεξίτηλα διαμέλωσι, τὴν συγκίνησιν καὶ τὸν θαυμασμόν ὅστις ἐνεποιήθη μοι ἐκ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ κτιρίου καὶ τοῦ ὑπὲρ πάντα ἐπαινον σκοποῦ τῆς Φιλοπτώχου τῶν Κυριῶν Ἀδελφότητος τῆς Περαιίας.

Αἱ εὐγενεῖς καὶ φιλόανθρωποι Κυρίαί, πλὴν τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ ἐν λόγῳ καταστήματος, ἐπρόντισαν ὅπως καὶ ἡ οἰκοδομὴ ἄρμοδια καὶ εὐπαγῆς τυγχάνη. Πρὸς τοῦτο ἐξελέξαντο, κατόπιν δεινοῦ συναγωνισμοῦ τοῦς ΚΚ. Ἐρ. Βλαστόν καὶ Φρ. Ε. Μαυρογορδάτον, ὧν τὸ σχέδιον ἐπεδοκιμάσθη πληρέστατα, οὐσαὶ εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμῆσῃ καὶ τούτο καὶ νὰ ἀπορρίψῃσι τὰ σχέδια καὶ τὰς ἐσφαλμένας τῶν ἄλλων παρατηρήσεις τε καὶ προτάσεις.

Τὸ κτίριον ἐγένετο ἐπὶ τὸ οικονομικώτερον ἐκ μέρους πρὸ πάντων τοῦ κ. Φ. Μαυρογορδάτου, ὅστις, ἀπόντος τοῦ κ. Ἐρ. Βλαστοῦ, διηύθυνε τὰ τῆς ἐργασίας μέχρι καὶ τῆς διευθετήσεως τῶν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἐκτεθέντων πραγμάτων, δι' ἧς ἐπέσυρε καὶ τοὺς ἐπαίνους τοῦ Μεγάλου Βεζύρου ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ εὐεργετικὴ ἐν αὐτῷ Ἀγορά.

Συγχαίρομεν τῇ Φιλανθρωπῷ Ἀδελφότητι τῶν εὐγενῶν Κυριῶν, καὶ ἐκ μέσης ψυχῆς, ὡς μέλη τῆς Κοινωνίας, ἐκπράζομεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν τοῖς ἀρχιτέκτοσι ΚΚ. Ἐρ.

Βλαστῶ καὶ Φ. Ε. Μαυρογορδάτω, ἐπὶ τοῖς ἀτρύτοις πόντοις οὓς κατέβαλον πᾶν εὖδοκίμως ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ κτιρίου, εὐχόμενοι αὐτοῖς πρόδον καὶ εὐμερίαν εἰς τὸ μέλλον.

Δέξασθε κτλ.

ΙΑΚΩΒΟΣ Σ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ.

Τῆ 21 Δεκεμβρίου 1877.

ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΕΝΟΣ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΜΙΑΣ ΚΑΜΕΛΙΑΣ.

Μετάφρασις Ν. Κ. ΜΑΚΡΙΔΟΥ.

(Συνέχεια, ἴδε τεύχος ΙΑ', σελ. 516).

Καὶ τῶντι ἐσπούδασεν, καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς τοιοῦτου διδασκάλου, ὁ Γασπάρδος τὸν ὅποιον ἡ ἰδία του εὐτυχία ἐξέπληττε καὶ ἐπλήρου εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ὕψιστον ὅστις διοικεῖ τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ. ἔχων προσέτι καὶ μίαν μυστικὴν ἰδέαν, μίαν ἐνθόμῃσιν κεκρυμμένην εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του, ὁ Γασπάρδος ὅστις δὲν ἐγνώριζε ν' ἀναγνώσκῃ ὅτε ὠδηγήθη, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱατροῦ, ἐπρόδουσε εἰς ὅλα γιγαντιαίους βήμασι. Ὁ δόκτωρ ἐθαύμαζε τὴν ἐπιμέλειάν του καὶ ὅσον ἡ ἐπιθυμία τοῦ μαθητοῦ ὑξῆσεν, τόσον περισσότερον ὁ διδάσκαλος ἔθετε ζῆλον καὶ ἐνεργητικότητα εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἔργου του.

Δύο ἔτη παρήλθον ταχέως διὰ τοὺς δύο τούτους ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους συνέδεσε πρὸς ἀλλήλους μία ἀπεριόριστος καὶ βαθεῖα ἀγάπη. Ὁ δόκτωρ ἦτο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ Γασπάρδου ἡ προσωποποιήσις τῆς θείας προνοίας· εἶχε λάβει τὴν γλυκεῖαν συνήθειαν νὰ τὸν ὀνομάζῃ πατέρα του ἐνῶ πολλάκις, ὅταν ὁ Γασπάρδος ἐκοιμάτο καὶ ὁ Λουδοβίκος ἦτο ἀπὸν, ὁ ἀπότομος δόκτωρ ἐπλησίαζεν ἡσύχως καὶ ἐναπέθετεν ἐν οἴκῳ εἰς τὸ μέτωπον τοῦ νέου.

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Γασπάρδος, ὅπως παραδε-

δομένος εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ πνεύματος· του εἶχεν ἀποκτήσει ἀνεπαισθήτως ἐξεῖς καθαριότητα καὶ εὐσχημοσύνης αἰτινες τῷ ἦσαν ἄγνωστοι μέχρι τοῦδε. Δὲν ἠδύνατό τις ν' ἀναγνώρισῃ εἰς τὸν καλῶς ἐνδεδυμένον, κτεινόμενον καὶ ξυρισμένον ἐκεῖνον νεανίαν τὸν ἄλλοτε τυχοδιώκτην ὅστις εἰσῆρχετο εἰς τὸν κῆπον τοῦ Κυρ-Βάσπου διὰ μέσον τοῦ ἐξ ἀκανθῶν καὶ βάτων φραγμοῦ, ἀδιαφορῶν ἂν ἄρινεν ἐπ' αὐτοῦ κανὲν τεμάχιον τοῦ ρακώδους ἐνδύματός του.

Ὁ δόκτωρ μάλιστα εὗρισκεν ὅτι ὁ Γασπάρδος ἠγάπα ὑπὲρ τὸ δέον τὴν κομψότητα καὶ τοῦτο τὸν ἐξέπληττε τόσον μάλλον καθ' ὅσον ὁ πύργος τοῦ Κροῦ ἐξηκολούθει νὰ ἦναι ἔρημος· καὶ ἐὰν ὁ Γασπάρδος ἀπουσίαζε κάποτε, δὲν ἐπραττε τοῦτο εἰμὴ ὅτε ἐπῆρχετο ἡ νύξ.

Ἀναμφιβόλως ὁ δόκτωρ, ὅστις ἐνόμιζε ὅτι ἀναγινώσκει εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας τοῦ Γασπάρδου ὡς εἰς βιβλίον ἀνοικτόν, δὲν εἶχε μαντεύσει τὸ κρύβιον ἐκεῖνο αἰτήμα, περὶ τοῦ ὁποίου πρὸ ὀλίγου ἀνεφέραμεν καὶ τὸ ὅποιον ὑπῆρξε τὸ πρῶτιστον αἴτιον τῆς ἠθικῆς μεταβολῆς τοῦ νεανίου. Ὅτε ὁ Γασπάρδος τῷ ἐξέθηκε τὴν ζωὴν του, καὶ τὰς ἐντυπώσεις αἰτινες ἐπέφερον τὴν λειποθυμίαν καὶ τὸν πυρετόν του, εἶχε διακρίνει ἐν τῷ μεταξύ κατὰ τι ἀνησυχαστικόν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔκτοτε ὁ Γασπάρδος δὲν ἐπρόφερε πλέον τὸ ὄνομα τῆς Λευκῆς Βάσπου, τοῦτο ἔρκεσε νὰ καθησυχάσῃ τὸν δόκτορα ὅστις δὲν ἐσκέπη πλέον περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Ἡ πρώτη καμελία.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπιστημονικῶν γνώσεων τὰς ὁποίας κατεῖχεν ὁ δόκτωρ εὗρισκετο καὶ ἡ κηπουρικὴ. Δὲν ἀφωσιούτο ὁμοῦ εἰς αὐτὴν ὡς ὁ Κυρ-Βάσπου διὰ νὰ παράγῃ ποικιλίας χρωμάτων ἐπὶ τῶν ἀθῶων ἐκείνων ἀνθῶν· ἀλλὰ ὑπὸ μιᾶς ἀκορέστου ἰα-

τρικῆς περιεργείας κινούμενος, ἐζήτηε συμιγνῶν τὰ φυτὰ ἐκεῖνα νὰ κατασκευάσῃ διάφορα δηλητήρια καὶ φάρμακα, ἅτινα ὑπὸ τὸ χρῶμα καθαρῷ γάλακτος περιέχουσι τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωὴν! Ὁ Κῆπος τῶν Ἀνθῶν δὲν περιείχε καλλίτερα φυτὰ ἀπὸ τὰ τοῦ δόκτορος, ὅστις εἰς οὐδένα ἐπέτρεπε νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ θερμοφυτεῖόν του ἐκτὸς τοῦ Γασπάρδου.

Διατηρῶν διηνεκῆ ἀλληλογραμίαν μετὰ πολλῶν ἄλλων σοφῶν φυτοκόμων, ὁ δόκτωρ ἔλαβε μίαν ἡμέραν ὑπ' ἑνὸς ἐξ αὐτῶν τὴν πρῶτην λευκὴν καμελίαν κομισθεῖσαν ἐξ Ἰνδιῶν εἰς Γαλλίαν.

Πᾶς τις γινώσκει τὸ ἐξάίσιον τοῦτο ἄνθος θάλλον ἐν μέσῳ φυλλώματος τοῦ ὁποίου οὐδεὶς δύναται νὰ διωριμωθῆται τὴν ὥραιότητά, καὶ ἐὰν δὲν τῷ ἔλειπε ἡ εὐωδία ἠθελεν ἐξασθενίσει τὰ μέγιστα τὸ βασίλειον τοῦ ρόου.

Τὸ ἄνθος ὅμως τοῦτο, μὴ δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰς μελέτας τοῦ δόκτορος δὲν τὸν νύχαιρτεσε μεγάλως. Θὰ ἐπρότιμα μίαν ποικιλίαν κωνεῖου διὰ τὸ ὅποιον πολλὸς ἐγένετο λόγος, καὶ τὸ ὅποιον ἐζήτηε νὰ κατασκευάσῃ Ἄλλ' ὁ Γασπάρδος εἰς τοῦ ὁποίου τὴν κεφαλὴν ἐγεννήθη αἰφνιδίον τι σχέδιον, ἐξέφρασε ζωηρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἀπόκτησιν τῆς καμελίας.

— Λαβε, λάβε, εἶπεν ὁ δόκτωρ ὀλίγον ἐκπλαγεῖς, δὲν ἐγνώριζα ὅτι εἶχες κλίσιν πρὸς τὴν κηπουρικὴν.

Τὸ ἀνεκτίμητον ἐκεῖνο ἄνθος ἔχων ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ ὁ Γασπάρδος ἐπέμεινε τὸ ἐσπέρας μετὰ μεγίστης ἀνυπομονησίας· καὶ ὅτε ἡ νύξ ἤρχισε νὰ ἐξαπλοῖ τὸν μέλανα αὐτῆς πέπλον, ἐξῆλθε ἐκ τοῦ πύργου τοῦ Κροῦ μετὰ τὴν καμελίαν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἔλαβε μίαν ὁδὸν τὴν ὁποίαν εἶχε πολλάκις ἀκολουθήσει εἰς τὰς νυκτερινὰς ἐκδρομὰς του περὶ τῶν ὁποίων ὁ δόκτωρ δὲν τῷ ἐζήτησε ποτὲ οὐδένα λόγον. Διευθύνθη λοιπὸν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Κυρ-Βάσπου.

Τῶντι, συχνάκις ὁ νεανίας οὗτος ἐπῆρχετο πλησίον τῆς οἰκίας ἐκεῖνης ὅπου εἶχε δοκιμάσει τὴν μόνην ἐπὶ ζωῆς του βα-

θειαν λύπην. Ὁ σκοπὸς τῶν κατοπτεύσεών του ἦτο νὰ βεβαιωθῇ ἂν ἡ νεανίς δὲν ἤλλαξε κατοικίαν. Μόνος ὁ φόβος μήπως δὲν τὴν εὔρη ὑπὸ τὴν πατρικὴν στέγην τὸν ἐπροξένει ρίγος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

Φθάσας πλησίον τοῦ φραγμοῦ, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου δύο ἔτη πρότερον εἶχε διέλθει ὁ Γασπάρδος προσέλωσε τὸ εὖς καὶ εἰς τοὺς παρκαμικροτέρους θορύβους καὶ ἠκρίασθη ἐπὶ τινα λεπτά· εἶτα βεβαιωθείς ὅτι οὐδεὶς εὕρισκετο ἐντὸς τοῦ κήπου, ἐτοποθέτησε τὴν καμελίαν εἰς ἓν μέρος ὅπου εὕρισκετο ἄρκετὰ προφυλαγμένη ἐκ τοῦ ψύχους τῆς νυκτός, καὶ ἀπεμακρύνθη μετὰ τὴν πρόθεσιν νὰ ἐπανέλθῃ τὴν ἐπαύριον διὰ νὰ ἴδῃ τὴν ἐκπληξὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ Κυρ-Βάσσου εἰς τὴν θέαν τοῦ ἀγνώστου ἐκείνου φυτοῦ.

Ὁ ἥλιος δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀνατείλει καὶ ὁ Γασπάρδος εὕρισκετο εἰς τὴν θέαν του, κρυπτόμενος ὅπως μὴ φανῇ, καὶ δυνάμενος, διὰ μέσου τῶν κλάδων τοῦ ὁποίου εἶχεν ὀλίγον ἀπομακρύνει, νὰ ἴδῃ τί θὰ συνειδένεν εἰς τὸν κήπον τοῦ ἀρχαίου ἐχθροῦ του.

Μιτ' ὀλίγον ὁ Κυρ-Βάσσου ἐφάνη, μετὰ τὸ κλαδευτήριον εἰς τὴν μίαν χεῖρα καὶ μετὰ σχοινίον εἰς τὴν ἄλλην καὶ ἤρχισε νὰ ἐξαπλώσῃ ἐπὶ τινος τοίχου τοὺς κλάδους μιᾶς ἀμπέλου, ἀναμιγνύων αὐτοὺς μετὰ λεπτὴν καὶ εὐώδη κληματίτιδα.

Ἡ ἐργασία αὕτη ἠδύνατο νὰ διαρκέσῃ δύο ὀλοκλήρους ὥρας. Ὁ Γασπάρδος ὅστις ἐφοβεῖτο νὰ ἀνησυχῆ τὸν δόκτορα, ἀλλ' ὅστις δὲν ἤθελε ν' ἀπομακρυνθῇ πρὶν ἢ ὁ Κυρ-Βάσσου παρατηρήσῃ τὸ ἄθος, ἔκαμε ἐν τῷ μεταξύ ἐν κίνημα ἀνυπομονησίας τὸ ὅποιον ὁ φυτοκόμος διέκρινεν εἰς τὴν θορυβώδη κίνησιν τοῦ φυλλώματος.

— Εἰ, κόνικλος! ἀνέκραξεν. Ἀ! εἰάν εἶχον τὸ τουρέκιον μου! Καί τῃς προσοχῆς του ἐλκυομένης πρὸς τὸ μέρος τῆς καμελίας, οἱ ὀφθαλμοὶ του τὴν διέκρινον ἀστραπηδῶν καὶ ἐν τῷ ἄμα εὐρέθη πλησίον τοῦ δειδρυίου.

Νὰ ἐκπληγῇ, νὰ τὸ θαυμάσῃ, νὰ φωνάξῃ τὴν Λευκὴν, νὰ τὴν ἐρωτήσῃ περὶ τῆς αἰφνιδοῦ παρουσίας τοῦ ὠραίου ἐκείνου ἀνθρώπου, νὰ ψηλαφήσῃ ἐλαφρῶς τὸ φύλλωμά του

νὰ ἐξετάσῃ τὴν κατασκευὴν του, νὰ θεωρήσῃ τοὺς κλάκας του, τὸ τοιοῦτον ὑπῆρξε μιᾶς στιγμῆς ὑπόθεσις διὰ τὸν Κυρ-Βάσσου τοῦ ὁποίου ἡ χαρὰ, ὅπως παιδική, κῆξήθη ἰσως ἐκ τοῦ μυστηρίου καὶ τῆς ἀπροσδοκῆς ἐμφανίσεως τοῦ φυτοῦ ἐκείνου.

— Τι ὄνομα φέρεται ἄραγε τὸ θαυμάσιον τοῦτο ἄθος; εἶπεν ὁ Κυρ-Βάσσου πρὸς τὴν θυγατέρα του.

— Καμελία, ἀπεκρίθη ὁ Γασπάρδος ἀνορθούμενος αἰφνης ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ φραγμοῦ.

Ἡ Λευκὴ καὶ ὁ πατὴρ τῆς ἐσκίρτησαν ὁ τελευταῖος οὗτος ἀπὸ ἐκπληξίν. Δὲν ἀνεγνώριζε παντελῶς τὸν Γασπάρδον ὑπὸ τὴν νέαν του ἐνδυράσιον. Ἡ Λευκὴ τουναντίον ἐθαύμαζε βλέπουσα αὐτὸν μετὰ τὰ ἐνδύματα καὶ τοὺς τρόπους πεπολιτισμένον ἀνθρώπου.

— Κύριε Βάσσου, εἶπεν ὁ Γασπάρδος, τὸ ἄθος τοῦτο ἐκομίσθη ἐξ Ἰνδιῶν καὶ εἶναι εἰσέτι ἄγνωστον εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐκεῖνος ὅστις τὸ διαδώσῃ θὰ ὠρελῆθῃ τὰ μέγιστα καθὼς μοι φέρεται. Θέλετε νὰ τὸ δεχθῆτε ὡς μίαν ἱκανοποίησιν ἧτις σᾶς χρεωστεῖται;

— Μίαν ἱκανοποίησιν, Κύριε; ἀπήντησεν ὁ Κυρ-Βάσσου εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἐχειρίζοντο μακρὰ σκέψεις διὰ νὰ ἐνοήσῃ πόσον ὠρελίαν καὶ τιμὴν θὰ παρεῖχε τὸ ἄθος εἰς τὸν ἰδιοκτήτην του. Δὲν σᾶς ἐννοῶ!

— Κύριε Βάσσου, εἶμαι Γασπάρδος ὁ Αὐτοφυής.

— Ἐ! εἶπες;... εἶται;... Εἶσαι σὺ ὅστις;... Γρόντι ἀναγνωρίζω τοὺς χαρακτῆρας σου· ἀλλ' ὑπὸ αὐτὸ τὸ ἐνδυμα!... Ἀδύνατον!...

— Εἶμαι ἐγὼ ἐν τούτοις, κύριε Βάσσου, καὶ ἐὰν τύχῃ τῆς συγγνώμης σας διὰ τὴν λύπην τὴν ὁποίαν σᾶς ἐπροξένισα πρὸ δύο ἐτῶν, θὰ ἔλθω μίαν ἄλλην ἡμέραν νὰ σᾶς διηγηθῶ πῶς δὲν εἶμαι πλέον ὁ ἄλλοτε τυχοδιώκτης, ἀλλ' εἶ ἀνθρώπος ὅστις ἐργάζεται καὶ μελετᾷ διὰ νὰ μορρωθῇ καὶ ἀποκτήσῃ παιδείαν, εἰς ἀνθρώπος ὅστις προσπαθεῖ νὰ κερδίσῃ τὸν ἔρτον του ὅπως διατηρήσῃ τὴν γυναικᾶ ἧτις ἤθελε τῷ ἐμπιστευθῇ τὴν χεῖρα καὶ τὴν τύχην τῆς!

Εἰς τοὺς τελευταίους τούτους λόγους προφερθέντας ἐντόνως ὑπὸ τοῦ Γασπάρδου, ἡ Λευκὴ ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὅσον διὰ τὸν κυρ-Βάσσου οὗτος ἐθεώρει καὶ ἔκρουε κεχηνῶς τὸν νεανίαν. Ἡ ἐνθῆμις τοῦ ποικιλόχρου ρόδου τοῦ διῆλθεν ἀναμφισβόως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ μερικὰ ἔγνη τῆς ἀρχαίας ὀργῆς του ἠθέλησαν νὰ ἀνέλθωσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν του. Ἀλλὰ τέλος πάντων ἡ θεὰ τῆς καμελίας τὸν κατεπραῦνεν καὶ ἐσκέφθη ὅτι ὁ Γασπάρδος ἐπαρῆσε κάλλιστα νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος ὅπως ἐπανορθώσῃ τὸ σφάλμα του καὶ ζητήσῃ συγγνώμην.

— Λοιπὸν ἦσο σὺ ὅστις μοὶ τὸ ἀφῆρσεν; ἠρώτησεν ὁ κυρ Βάσσου ἀναπολῶν τὸ ρόδον του. Ἀλλὰ μετὰ τίνος σκοπόν; Εἶναι δυνατόν νὰ ἦτο ἀπλῆ κακία;

— Ὅχι κυρ-Βάσσου, αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν.

— Τὴν αἰτίαν τότε;

— Θὰ σᾶς τὴν εἶπω ἀργότερα ἐὰν μοὶ ἐπιτρέψῃτε νὰ εἰσελθῶ εἰς τὴν οἰκίαν σας διὰ τῆς θύρας.

Ἡ Λευκὴ ἐμειδίασεν εἰς τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον τῆς ἀρχαίας συνηθείας τοῦ Γασπάρδου εἰσδύοντος ἀπροσκλητῶς εἰς τὰς οἰκίας, καὶ τὸ μειδίωμα τῆς νεανίδος ἐφείδρυνε τὸ πρόσωπον τοῦ Γασπάρδου.

— Ἐλθέ ὅποταν θέλῃς καὶ ὅποθεν θέλεις καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, ἀπεκρίθη ὁ κυρ Βάσσου ὅστις ὅσον ἐθεώρει τὴν καμελίαν τόσον ἀνεκάλυπτεν εἰς αὐτὴν νέαν θέλητρα. Θὰ μοὶ διηγηθῆς τὴν ἱστορίαν σου καὶ τὴν ἰδικὴν του, ἐπρόσθεσε δεικνύων τὸ ἄθος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ὁ δόκτωρ Γασπάρδος.

Ὁ Γασπάρδος ἐπωρελήθη τῆς ἀδείας καὶ ἤρχετο συχνάκις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φυτοκόμου. Οἱ κλάκας τῆς καμελίας εἶχον ἀνήθει· πολλοὶ κλάδοι τοῦ δειδρυίου, πρὸς φύτευσιν ἀρμόδιοι ἠγοράσθησαν ὑπὸ πολλῶν εἰς ὑπερόγκους τιμὰς.

Ἡ εἰρήνη ἀποκατέστη καὶ τὸ ρόδον ἐλησμονήθη.

Ἐν τούτῳ αἰ ἐπανειλημμένοι ἀπουσίασι τοῦ Γασπάρδου, χωρὶς νὰ θλάπτωσι τὰς σπουδὰς του (τουναντίον εἰς αὐτὰς θαυμασιῶς ἐπροώδευσεν, καὶ ὁ καιρὸς τῆς καταγραφῆς τοῦ ἐπιμελοῦς νεανίου εἰς τὴν ἰατρικὴν σχολὴν τῶν Παρισίων ἐπλησίαζεν), αἱ ἀπουσίαι λέγομεν τοῦ Γασπάρδου καθίσταντο ἐπαισθηταὶ εἰς τὸν πύργον τοῦ Κροᾶ.

Ὁ δόκτωρ δὲν ἐπαρπανοεῖτο· ἀλλ' εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του κατηγόρει τὸν Γασπάρδον ὡς ἀχάριστον.

Ἐξ ἄλλου μέρους, ὁ Γασπάρδος ἤθελε καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ ἀνοίξῃ τὴν καρδίαν του εἰς τὸν θείον του πατέρα· ἠσθάνετο διανενομένην τὴν ψυχὴν του μεταξὺ τῆς Δεικῆς καὶ ἐκείνου χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἀποχωρισθῇ ἐξ οὐδενὸς τῶν δύο.

Καὶ ἐν τούτοις ὁ κυρ-Βάσσου, γνωρίζων τοὺς κύπους καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ Γασπάρδου, διατεθεὶς εὐνοϊκῶς ὑπὲρ αὐτοῦ ἕνεκα τῆς προσφερθείσης καμελίας, λησμονῶν τὸν Αὐτοφυῆ καὶ μὴ βλέπων εἰμὴ τὸν μέλλοντα δόκτορα, ἐμειδία εἰς τοὺς πόθους τοῦ Γασπάρδου ὅστις τοὺς ἐξέφερσεν ἐπὶ τέλους καὶ εἰς τοὺς ὀπίλους τὴν φορὰν ταύτην ἡ Λευκὴ δὲν ἀπεκρίθη διὰ γέλωτος ἀλλὰ δι' ἀφελούς συγκινήσεως.

— Πάτερ μου, εἶπε μίαν πρωίαν εἰς τὸν δόκτορα ὁ Γασπάρδος ἀπορρασίας νὰ ἐξηγηθῇ, πάτερ μου, μίαν ἀπροσδόκητος εὐτυχία μοὶ ἐπέρχεται, εὐτυχία τὴν ὁποίαν χρεωστῶ εἰς ὑμᾶς πάντοτε. Ἡ Λευκὴ Βάσσου συγκατανεύει νὰ γενῇ σύζυγός μου. Μοὶ δίδετε τὴν ἀδειαν νὰ τὴν νυμφευθῶ;

— Ἡμῶν βέβαιος, ἀπεκρίθη ὁ δόκτωρ, μίαν ἀγάπην ὅταν ἠδυνάμεθα νὰ ζήσωμεν τόσον εὐτυχῆς!... Στριψέτω λοιπὸν ἂν δύνασαι εἰς τίποτε! Πίστευτον εἰς ὠραίας ὑποσχέσεις ἀγάπης! Παράφρων γέρον! πότε θὰ παύσῃς νὰ ἀπατάσαι ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ σου;... Ἄν νυμφευθῆς ἢ ὄχι, ἐξηκολούθησεν ἀποτόμως, μὴ εἶναι ἀδιάφορον!

— Πάτερ μου, θὰ εἶμεθα δύο νὰ σὲ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ σὲ σεβώμεθα.

— Δὲν θέλω πλέον νὰ με ἀγαπῶσι.
— Ἐὰν συγκατανεύετε νὰ τὴν ἰδῆτε μό-
νον.

— Ἄς μὴ λάβῃ τὴν αὐθάδειαν νὰ εἰσδύ-
σῃ μέχρις ἐμοῦ τοῦλάχιστον.

— Εἶναι τόσον ἀγαθὴ καὶ φρόνιμος, πά-
τερ μου, ὅσον καὶ ὠραία. Θὰ ἦναι δι' ἡμᾶς
μία ἀηδὼν ἣτις θὰ φαιδρύνῃ τὰς ἡμέρας τοῦ
γῆρατός σας.

— Ἄ! μὰ τὸν οὐρανὸν, εὐγε! Μία γυνὴ
εἰς τὴν οἰκίαν μου; Μία γυνὴ ἣτις θὰ θέτῃ
εἰς τάξιν τὰ βιβλία μου δὲν εἶναι ἀληθές; ...
Ἦτις θὰ μὲ κάμῃ νὰ τρώγω ὁπόταν θέλῃ;
νὰ περιπατῶ ὁπόταν θέλῃ; καὶ νὰ με τυραν-
νῇ τέλος πάντων; ... Παραφρονεῖς βεβαίως...
Ἦπαγε, ἦπαγε πλησίον τῆς ἀφῆσόν με...
Εἶχον συλλάβει ἐν τούτοις τὴν ἀνοησίαν ὅτι
θὰ μὲ κλείσῃ μετὰ θάνατον τοὺς ὀφθαλμούς;
Ἡ καρδιά εἶναι ἀδιόρθωτος! ... Λοιπὸν θὰ
κάμω ὡς ὁ Βρουσσαί, θὰ τοὺς κλείσω μό-
νος μου.

Μεθ' ὅλων ὁμως τὸ σποδρὸν καὶ ἐπιπλη-
κτικὸν ὕψος τοῦ δόκτορος, ὁ Γασπάρδος ὅς-
τις ἐγνώριζε τὸν χαρακτῆρα του, δὲν ἀπε-
θάρρυνθη. Ἡ λύπη του, τὸ σέβας, ἡ υἱικὴ
θαυρογὰν, παρήγαγον τὸ περιμενόμενον ἀ-
ποτέλεσμα ἐπὶ ἀνθρώπου τόσον μεγαλοψύχου
οἷος ὁ δόκτωρ. Κατ' ἀρχὰς ἐσυγχώρησε νὰ
τῷ ὁμιλῶσι περὶ τῆς Λευκῆς εἴτη, συγκα-
τένευσε νὰ τὴν βλέπῃ ἐκ τοῦ πύργου του ὅτε
διέβαινε τὴν ὁδόν. Ἐτέλος ἠθέλησε νὰ τῷ
παρουσιασθῇ καὶ ἔκτοτε ἡ νίκη τοῦ Γασπάρ-
δου ἦτο βεβαία.

Τῶντι, μετὰ παρέλευσιν μερικῶν μηνῶν,
ὁ δόκτωρ Ε. κατέβη τοῦ πύργου του καὶ
ἠκολούθησε τοὺς συζύγους εἰς τὴν ἐκκλησίαν
συναυεόμενος ὑπ' ὅλων τῶν κατοίκων Φον-
τεναῦ καὶ τοῦ Σατιλλὸν μετὰ τὸν Μακκλὸν
ἐπὶ κεφαλῆς, τῶσων περιέργων νὰ ἴδωσιν ἐ-
κείνον τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Πρόνοιάν των,
παρὰ ν' ἀναγνωρίσωσι τὸν τυχροδίωκτὴν Αὐ-
τορυῆ εἰς τὸν δόκτορα Γασπάρδον, εἰς τὸν
εὐτυγῆ σύζυγον τῆς Λευκῆς Βάσσου.

— Πρωτοφανὴς γάμος! ἔλεγε μετὰ βε-
βαιότητος ἡ κυρία Ἄλν, ἐνθουσιάζουσα τὸν
δεύτερον γάμον τῆς βασιλισσῆς τῆς Ἰσπα-

νίας, ὁπόταν ἐγαλούχει εἰσέτι τὸ δέκατον τρί-
τον τέκνον τῆς μαρκησίας Δαλμείδα!

ΤΕΛΟΣ

ΑΙΝΙΓΜΑ

*Ἄν τοῦ ὅλου σώματός μου
χωρισθῇ ἡ κεφαλὴ του
καὶ αὐτὴν ἂν λαθῆς μόνον,

ἐν ἐκ τῶν γραμμάτων τότε
γίνουμαι τοῦ ἀλφαδήτου
καὶ μ' εὐρίσκεις εἰς τὸν φόνον

*Ἄν τὸ τρίτον μου ψῆφρον
καὶ τὸ ἕκτον ἀφαιρέσῃς
καὶ μὲ ἀναγραμματίσῃς,

ζῶον τι κερασφόρον
εἰς βραχῶδες ὄλως θέσεις
νὰ πηδῶ θὰ μ' ἀπαντήσῃς.

Τὴν ἀρχὴν μου καὶ τὸ τέλος
ἐκ τοῦ ὅλου ἂν ἐκφέρῃς
τί θὰ γίνω; ... Μία λέξις.

*Ἐρὰ τὸ πάλαι ἤμην.
πλὴν ἂν τώρα μὲ προφέρῃς
ἐννοίαν δὲν θὰ παρέξῃς

*Ἄν ὀλόκληρον μὲ λάβῃς
ἐν ἐπιθετον θὰ ἦμαι
καὶ ἐν σύγγραμμα ἐπίσης.

*Ἐννοίαν διττὴν μὲν ἔχω,
ἀλλ' ἐνώπιόν σου κείμαι
καὶ προσπάθει νὰ μὲ λύτῃς.

ΝΙΚΟΚΑΗΣ Κ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ.

— — —

Λύσεις τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλα-
δίῳ Αἰνίγματος

ΚΥΘΡΑ, ΘΗΡΑ, ΗΡΑ.

ΦΡΑΓΚΟΙ ΚΑΙ ΜΩΡΑΙΤΑΙ

(Συνέχεια, ἴδε τεύχος ΙΑ'. σελ. 508).

ΧΑΜ. Τί σκοπεῖς νὰ πράξῃς; Ἀὔριον ἄ-
μα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου γενικὴ μάχη συν-
αφθῆσεται εἰς ἣν ἢ ὅλοι οἱ Φράγκοι πρέπει
νὰ ἐκλείψωσιν ἢ ἡμεῖς ἅπαντες πρέπει νὰ
πέσωμεν.

ΡΑΙΜ. Ἄφρων! Τί μέλλεις νὰ πράξῃς;
ἡ μάχη αὕτη τὴν ὁποίαν αὔριον μέλλεις νὰ
συνάψῃς εἶναι ἡ κταστροφὴ τῶν Ἑλλήνων.

ΧΑΜ. Εἶναι ἡ σωτηρία των!

ΡΑΙΜ. Τὴν ὥραν ταύτην ὁ υἱὸς τοῦ Βιλ-
λαρδουίνου μετὰ πολυαρίθμου στρατοῦ βαδί-
ζει καθ' ἡμῶν ἐνῶ αὐτὸς ὁ Βιλλαρδουίνος
σταθεύει μετὰ τίνος ἀποσπάσματος εἰς ἀ-
πόστασιν δύο ὥρων ἐντεῦθεν περιμένων τὴν
ὑποχώρησίν σας ἵνα σὰς ἐξολοθρεύσῃ ὄλο-
σχερῶς.

ΧΑΜ. Αἶ, καλὰ! Αὐτὴν τὴν νύκτα λοι-
πὸν θὰ βαδίσωμεν κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου
ἵνα τὸν προλάβωμεν. Σαλπικταί! . . .

ΡΑΙΜ. ὦ, πρὸς Θεοῦ, Χαμαίστε, μὴ δια-
τάξῃς τὴν κινήσιν ταύτην.

ΧΑΜ. Διαιτί;

ΡΑΙΜ. Ὑπάρχει ἄλλο μέσον ἀσφαλέστε-
ρον ἵνα νικήσῃς.

ΧΑΜ. Ἄλλο μέσον;

ΡΑΙΜ. Ἀσφαλέστατον!

ΧΑΜ. Εἰπέ το.

ΡΑΙΜ. Μοὶ ὑπόσχεσαι ὅτι θὰ παραιτηθῇς
τοῦ πρώτου σχεδίου σου;

ΧΑΜ. Ποίου σχεδίου;

ΡΑΙΜ. Τοῦ σχεδίου τῆς κινήσεως κατὰ
ταύτην τὴν νύκτα;

ΧΑΜ. Ἐὰν τὸ μέσον ἦναι καλὸν, ναί.

ΡΑΙΜ. Τότε ἄκουσον. Εἰς μέρος ἀπέχον
ἐντεῦθεν δύο ὥρας, καὶ οὗ τὴν θέσιν θέλω σοὶ
ὀρίσει κατόπιν, σταθεύει ὁ Βιλλαρδουίνος
μετὰ δισχιλίων Φράγκων. Σοὶ δίδω τὸ σύν-
θημα τῆς ἐν τῷ μέρει ἐκείνῳ εἰσόδου, δια-
λύεις τὴν ἐνταῦθα στρατόπεδον, οἱ ἀρχηγοὶ
μεταμφιέζεσθε, εἰσέρχεσθε εἰς ὥραν τινὰ τῆς

νυκτὸς ταύτης καὶ δεδομένου τινὸς συνθή-
ματος ὁ ἕξω σταθεύων στρατὸς σου ἐπιχει-
ρεῖ τὴν ἐροδὸν ἐνῶ οἱ ἐντὸς μετημφιεσμένοι
δραστηρίαν ἀντίδρασιν ἐπιφέρετε εἰς τοὺς
Φράγκους. Συλλαμβάνεις τότε τὸν Βιλλαρ-
δουίνον, καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φράγκων ἐκ-
λείψαντος, τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ
Μωρέως ὅπερ ἐπεχειρήσας εἶναι ἡμιτετελε-
σμένον. Πῶς σοὶ φαίνεται;

ΧΑΜ. Ὁραῖον καὶ ἀσφαλές. Ὁραῖον τὸ
μέρος καὶ ἀνάγκαιόν μοι τὸ σύνθημα.

ΡΑΙΜ. Ὑπάρχουν πρῶτον συμφωνίαι καὶ
ἐξηγήσεις.

ΧΑΜ. Συμφωνίαι καὶ ἐξηγήσεις! Ὅποιαι;

ΡΑΙΜ. Ναί, συμφωνίαι εἰς ἃς πρέπει
νὰ ὑποβληθῇ καὶ ἐξηγηθῇ τὰς ὁποίας πρέπει
νὰ ἀκούσῃς. Ὡς συμφωνίαν σοὶ προτείνω τὸν
ὅρον τῆς παραδόσεως εἰς ἐμὲ τῆς μνηστῆς
σου Ἑλένης καὶ ἐξηγήσιν τούτου σοὶ δι-
κνύω τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτά μου.

ΧΑΜ. Τί! . . . ἀλλ' ἡ Ἑλένη δὲν εὐρί-
σκεται πλέον ἐνταῦθα, τὴν προπαρελθούσαν
νύκτα ἐγένετο ἄφαντος ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῆς.

ΡΑΙΜ. Τὸ εἰσεύρω!

ΧΑΜ. Τὸ εἰσεύρεις! Ἐ, μὰ τὸν Θεὸν
πρέπει νὰ γνωρίζῃς τότε καὶ τὸν ἄρπαγά της.

ΡΑΙΜ. Ὁ ἄρπαξ αὐτῆς εἶμαι ἐγώ!

ΧΑΜ. Σὺ! ὦ Θεέ μου, σὲ εὐχαριστῶ!
(δραττων τὸ ξίφος του).

ΡΑΙΜ. (ξιφουλκῶν) Αἶ! μήπως νομίζῃς
ὅτι ἔχεις παιδάριον ἐνώπιόν σου! Θὰ πη-
λαίσωμεν, πλὴν ἐκατέρων ἡμῶν ὁ θάνατος
δὲν θὰ ὠφελήσῃ οὐδένα! Ἐὰν σὺ μὲν μὲ φονεύσῃς,
κατεστράφῃς, ἐὰν ἐγὼ δὲ σὲ φονεύσω
δὲν ἐπιτυχῶνά σου ποθομένου. Εἶναι λοι-
πὸν καλλίτερον νὰ θέσωμεν τὰ παιγνίδια
ταῦτα εἰς τὰς θέσεις των καὶ νὰ συνομιλή-
σωμεν ἐπ' ὀλίγον.

ΧΑΜ. ὦ λύσσα μου, κατευνάσθητι!

ΡΑΙΜ. Ἄκουσον λοιπὸν! Ἡγάπων τὴν
μνηστῆν σου καὶ διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσω, σὲ
ἠκολούθησα ἔχων τὸν σκοπὸν νὰ τὴν συζευ-
χθῶ ἐγὼ καὶ ὄχι σὺ. Τοὺς σκοπούς μου τού-
τους ἐρανέρωσα τὴν ἐπιπέραν τῆς ἐν τῷ Σπῆ-
λαίῳ τοῦ Λύκου συνόδου μας καὶ εἰς τὸν πα-
τέρα της Σωτήριον, ἀλλ' αὐτὸς μωρὸς καὶ

ἀνόητος; ἐνόμιζεν ὅτι δύναται νὰ μὲ καταστρέψῃ ἀναγγέλλων τὰ σχέδιά μου εἰς σέ; κείται ἤδη ὁμως πτώμα ἀνευ ψυχῆς εἰς τὰς σχισμάδας τοῦ σπυλαίου ἐκείνου, ἀποτίσας τὴν ποιήν τῆς θραυτῆτός σου. Ναί. ἐγὼ σοὶ ἔκλεψα τὴν Ἑλένη νομίζων ὅτι ἠδυνάμην νὰ πειθαναγκάσω αὐτὴν νὰ μὲ ὑπακούσῃ ἀλλὰ μὲ τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὴν χεῖρα ἠπέλει νὰ φονευθῇ ὁπότε ἐπλησίαζον αὐτήν.

XAM. Τῆς εὐγενοῦς νεάνιδος!

PAIM. Ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς λύσεως μου συνέλαβον σχέδιον, ἀφεύκτως παραχωροῦν μοι τὴν ἐπιτυχίαν. Σοὶ δίδω τὸν Βιλλαρδουῖνον πρέπει νὰ μοὶ δώσῃς τὴν Ἑλένην. Ἄνθρωπον ἀντὶ ἀνθρώπου.

XAM. Πῶς;

PAIM. Θὰ μοὶ δώσῃς ἔγγραφον διαταγῆν σου πρὸς αὐτὴν νὰ μοὶ ὑπακούσῃ εἰς ὅ,τι τὴν διατάξω. Ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἐλείψω θὰ ἀρνήσῃται συνάμα τὸν πρὸς αὐτὴν ἐρωτᾶ σου.

XAM. Ἄ! κακοῦργε...

PAIM. Περιττοὶ οἱ λόγοι. Ὁ καιρὸς ἐπιγίγει, ἢ ἀπάντησίς σου.

XAM. Ὁ,τι δῆποτε καὶ ἂν συμβῇ σοὶ ἀρνοῦμαι. Καὶ ἐτόλμησες νὰ μὲ τὸ προτείνῃς τοῦτο εἰς ἐμέ. Μοθηρῆ, κακότροπε, νομίζεις ὅτι θὰ συγκατανεύσω εἰς τοῦτο. Ἡ Ἑλένη θὰ γίνῃ καὶ πάλιν ἰδική μου, ναί, ὀρκίζομαι εἰς τὴν ψυχὴν μου ὅτι δὲν θὰ ἐξέλθῃς ἐντεῦθεν ζῶν καὶ ἄς γίνῃ ὅ,τι γίνῃ.

PAIM. Ἄλλ' ἡ πατρίς;

XAM. ὦ! ἡ πατρίς, ναί, ἡ πατρίς! ἢ λύτρωσις τῆς πατρίδος μου κρέμαται ἀπὸ τῆς ἀτιμώσεως τῆς Ἑλένης. ὦ! ὄχι, εἰς μόνην τὴν ἰδέαν ταύτην ὁ νοῦς μου ἐπανίσταται. Ὅχι, ὄχι!... ὦ Ἑλένη, ὄν τὸ ὁποῖον ἠγάπησα, νὰ σὲ παραδώσω ἐγὼ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀτίμου τούτου.

PAIM. Προτιμᾷς λοιπὸν νὰ ἴδῃς αὐτὴν εἰς χεῖρας τοῦ θανάτου.

XAM. Τί νὰ πράξω; (ὡσεὶ καθ' ἑαυτὸν) Παραλλορεῖς ἀθλίε! Ἄλλ' ἡ πατρίς, τί σημαίνει μία γυνὴ ἐνώπιον τῆς πατρίδος. Λύττος ὁ ἄνθρωπος σοὶ προσφέρει τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος σου καὶ σὺ ἀρνεῖσαι! Ἐλλ' ἡ Ἑλένη! ὦ, ὄχι! ἄς ἴδω αὐτὴν νεκρὰν πλὴν

ἀτιμασμένην ποτέ! (πίπτει κεκοπικῶς ἐπὶ τοῦ ἐδράνου).

PAIM. Οὐ λέλυθέ σοι ὅτι μητρὸς τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων ἀπάκτων τιμιώτερόν ἐστιν ἡ πατρίς καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοίρα.

XAM. (ἀνεγειρόμενος) ἄ!

PAIM. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ καθήκοντός σου ὀμιλοῦσα! Καὶ τιμιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοίρα! ἀκουεῖς;

XAM. Ναί. πρέπει νὰ κάμω καὶ αὐτὴν τὴν θυσίαν. ὦ πατρίς μου... Ἄ!... εἰπέ μοι τὸ μέρος.

PAIM. Θὰ μοὶ γράψῃς ἐκεῖνο;

XAM. Ναί. Λέγε.

PAIM. Τὸ μέρος περὶ οὗ σὲ ὠμίλου ἐστὶν ἡ μὴνὴ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ κατεχομένη τάνῦν ὑπὸ τῶν Φράγκων. Τώρα...

XAM. Μὴ βιάζεσαι! ἀρέθης λοιπὸν σὺ ὁ Ραϊμούνδος νὰ ἀπατηθῇς ἀπὸ μόνον. Αἴ! Ραϊμούνδε, ἐγὼ αὐτὸς τώρα θὰ ἀντιπροσωπεύσω τὴν θεῖαν ἐκδίκησιν. Ἐπρεπε νὰ σκεφθῇς ὅτι ἀπὸ τὸ ποτήριον εἰς τὰ χεῖλα εἶναι πολὺ. Σοὶ εἶπον ὅτι δὲν θὰ ἐξέλθῃς ἐντεῦθεν ζῶν καὶ δὲν θὰ ἐξέλθῃς!

PAIM. (ὡσεὶ δεσμευθεὶς ὄλος ὑπὸ τοῦ βλέμματος τοῦ Χαμαρέτου) Πῶς;

XAM. Τέρας, ἐχίδνης γέννημα, λάβε τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων σου! (δι' ἀστρηνιαίου κινήματος σπᾶται ἐγχειρίδιον καὶ βυθίζει αὐτὸ εἰς τὸ στήθος τοῦ Ραϊμούνδου).

PAIM. (πίπτων καὶ ἐκπνέων) Ἄ!

XAM. (πρὸς τινὰ φρουρὸν) Σάλπισσον σὺ τὸ ἀνακλητήριον καὶ συγκάλεσον ἐνταῦθα τοὺς ἀρχηγούς; (ἀκούεται σαλπισμὸς ἐνῶ ταῦτο χροῖται; ἀκούονται φωναὶ « εἰς τὰ ὄπλα » εἰσέρχονται μετὰ τινὰ λεπτὰ ὁ Δοξαπατρῆς, ὁ Σγουρὸς, ὁ Συμεὼν καὶ πολλοὶ ὄπλαρχηγοί).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ, ΣΥΜΕΩΝ, ΣΓΟΥΡΟΣ,
ΔΟΞΑΠΑΤΡΗΣ καὶ ὄπλαρχηγοί.

XAM. Συναθροίσατε ἅπαντα τὸν στρατὸν

καὶ ἐτοιμάσατε αὐτὸν δι' ἀναχώρησιν, ἔγκαταλείψατε τὰς σκηνὰς καὶ ἀνάψατε πυρὰς ἐπὶ τῶν λόφων ὅπως οἱ Φράγκοι ἐξεκπιτηθῶσιν. Ἄς διαλυθῇ ὁ στρατὸς καὶ ἕκαστος ἰδίως ἄς πορευθῇ πρὸς τὴν μὴνὴν τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ κατεχομένην ὑπὸ τῶν Φράγκων. Ὁ Δοξαπατρῆς ἐπιφορτίζεται τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀναχωρήσεως καὶ καθ' ὁδὸν ἀναγγέλλω αὐτῷ τὰς περαιτέρω ὁδηγίας μου. Ἐμπρός, ἄγωμεν! διότι ὁ καιρὸς εἶναι πολὺτιμος. (ἐπέρχονται μετὰ μικρὸν ἡ σκηνὴ φωτίζεται διὰ πυρῶν εἰσέρχονται ἀσιστερθεὶς ὁ Σωτήριος, ἠλλοιωμένος καὶ ὁ Αἰμίλιος).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ καὶ ΑΙΜΙΑΙΟΣ

ΣΩΤ. Ἴδου τὸ μέρος. Αἱ προαισθήσεις μου δὲν μὲ ἠπάτησαν.

ΑΙΜ. Ναί, ἔχεις δίκαιον. Ἴδου αἱ σκηναὶ καὶ πόρρωθεν αἱ πυρὶ φαίνονται.

ΣΩΤ. Καλὲ μου νῆς, παρτήρησον μήπως εὐρίσκειται κατάλληλόν τι μέρος ἵνα καθίσω διότι εἶμαι λίαν κεκοπικῶς.

ΑΙΜ. Ἴδου, πλησίον τῆς σκηνῆς ἐκείνης ὑπάρχει ἀγροτικὸν τι ἐδάμιον ἐκ ἄρτου ἐπιτηδῆς κατεσκευασμένον δι' ἄνθρωπον κεκηκότα. (ὁ Σωτήριος πορεύεται ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Αἰμιλίου εἰς τι ἐδάμιον κείμενον πλησίον τῆς σκηνῆς καὶ κάθηται πλησίον αὐτοῦ ἵσταται ὁ Αἰμίλιος) Πῶς εἶθε σήμερον, Σωτήριε;

ΣΩΤ. Καλὰ, καλὰ, χάρις εἰς σέ, Λεάνδρε μου...

ΑΙΜ. ὦ! μὴ μὲ ἀποκαλῆτε δι' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος; τὸ ὄνομα τοῦτο ὀδυνηρῶς μοὶ ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην μου τὸν γέροντα πατέρα μου. Ἐπὶ στιγμὴν ἐνόμισα ὅτι διείδον ἐν τῇ πατρικῇ ἀγκάλῃ τὴν ἐλπίδα τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς γαλήνης, ἀλλ' ἀνεπίστρεπτεὶ ἀπώλετο αὐτὴ. Ποῦ νὰ ἦναι ἄρα γέ τῶρα ὁ πατήρ μου;

ΣΩΤ. Εἶναι μετὰ τῶν Μωραϊτῶν καὶ ἂν

δὲν ἀπατώμαι νομίζω ὅτι εὐρίσκόμεθα πλησίον αὐτῶν.

ΑΙΜΙΑΙΟΣ. Ναί, ἀλλὰ πόσον ἡ καρθία μου πάλλει.

ΣΩΤ. Καὶ νομίζεις ὅτι ἡ ἰδική μου κτυπᾷ ὀλιγώτερον; σὺ φοβεῖται μὴ τυχὸν δὲν εὖρης τὸν πατέρα σου ἐν τοῖς ζῶσιν, ἐγὼ ὁμως φοβούμαι διὰ τὴν θυγατέρα μου. ἀσθενὲς καὶ ἀδύνατον πλάσμα, τί νὰ ἐγινεν ἄρα γέ ἐν μέσῳ τοῦ κοπετοῦ τῶν μαχῶν; Πιστεύσόν με, υἱέ μου, ὅτι ὅσον ὁ υἱὸς καὶ ἂν ἀγαπᾷ τὸν πατέρα του οὐδέποτε ἡ ἀγάπη αὐτοῦ δύναται νὰ ἀντισταθίσῃ τὴν ἀνεξάντλητον τῶν γεννητῶρων στοργήν. Ἐπειτα πῶς; θὰ δυνηθῶ νὰ ἴδω τὸν Χαμαρέτον καὶ τοὺς περὶ αὐτόν; μὲ ποῖον βλέμμα θὰ δυνηθῶ νὰ ἀντίδω τὸ ἀγνόν καὶ ἐκ τοῦ πυρὸς τῆς ἐλευθερίας διορατικὸν αὐτῶν βλέμμα, ἐγὼ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ὁποῖου ἐχαράχθη ἀνεξίτηλος ἵχνος τὸ στίγμα τῆς προδοσίας, ἰδιοτελείας καὶ δοξολανίας. ὦ! διατί, Λεάνδρε μου, διατί δὲν μὲ ἀφῆτε; νὰ ἀποθάνω ὅτε ἐπεσον ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Ραϊμούνδου; θὰ ἀπέθνησκον τότε εὐτυχῆς διότι θὰ ἐξήγγιζον διὰ τοῦ θανάτου μου τὰ πρῶτα ἀμαρτήματά μου. ὦ! τίς μοὶ διαβεβαίωσεν ἄρα γέ, ὅτι δὲν θὰ μὲ ἀποστραφοῦσι πάντες, τίς μοὶ ἐγγυᾶται ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ θυγατήρ μου, τὸ τέκνον μου, ἢ ἐλπίς τοῦ γήρατός μου, δὲν θὰ μὲ περιφρονηθῇ; τίς εἶδεν ἴσως τώρα καθ' ἣν στιγμὴν ὀμιλοῦμεν, ἂν ὁ Χαμαρέτος, καὶ ἡ Ἑλένη κοιμῶνται τὸν νύδμον ὑπνον τῆς αἰωνιότητος! καὶ ἡ αἰτία εἶμ' ἐγὼ, ὦ Θεέ μου, Θεέ μου!

ΑΙΜ. Ἡ μετάνοια ἐξήλεσεν τὸν ἀμαρτωλόν.

ΣΩΤ. Καὶ ὀνομάζεις μετάνοιαν τὴν ἐξέγερσιν τῆς φωνῆς τῆς τυπτομένης συνειδήσεως; ὄχι, δὲν εἶναι μετάνοια αὐτὴ εἶναι τύψις συνειδήτος κοινῆ εἰς καθὲ κακοῦργον. Πλὴν ὄχι, ὁ κακοῦργος ὑποκύπτει τὴν πρῶτην φορὰν ὑπὸ τὰς φωνὰς τῆς συνειδήσεώς του, ἐνῶ ἐγὼ ἐπὶ δέκα καὶ πέντε ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐζητᾷ κλαίων καὶ ὀδυρόμενος. Ναί, Θεέ, μετενόησα, μετανῶ εἰλικρινῶς δι' ὅσα ἐπραξα καὶ ἐλπίζω νὰ μὲ συγχωρήσῃς. Ἄλλ' ἄρα γέ ὁ Χαμαρέτος θὰ πιστεύσῃ τὴν μετάνοιάν μου

ταύτην. "Ω! κάλλιον νὰ μάθω ἢ νὰ διατε-
λῶ ὑπὸ τὴν θανάσιμον ταύτην ἀβεβιαιότητα.
Χαμάρτε! (πορευόμενος πρὸς τὸ βάθος) 'Ε-
λένη! Χαμάρτε, Χαμάρτε! . . . 'Ελένη,
κόρη μου προσφιλέ, ὁ πατήρ σου ἔφθασεν...
'Ελένη . . . Χαμάρτε . . . Οὐδείς. . . Σὲ
παρακαλῶ. Αἰμίλιε, ὑπάγε, ἐρεύνησον παν-
ταχοῦ . . . τὸ στρατόπεδον εἶναι ἐδῶ . . .
αἱ πληροφορίαι ἄς ἐλάβομεν εἶναι ἀσφαλεῖς...
ἄλλως τε δὲν ἀπατώμεθα. Ἰδοὺ αἱ σκηναί,
ἰδοὺ αἱ πυραί. Ὑπάγε, ἐγὼ δὲν δύναμαι,
οἱ πόδες μου δὲν ὑπακούουσιν εἰς τὴν φωνὴν
τῆς θελήσεώς μου! (ἐπέρχεται ἐκ τοῦ βάθους
ὁ Αἰμίλιος· ὁ Σωτήριος ἐπανακάθεται εἰς τὸ
ἐδώλιον βαρυστενάζων· ἀκούεται κώδων ἐκ-
κλησίας· μετὰ τινα λεπτά εἰσέρχεται ὁ Αἰ-
μίλιος).

ΑΙΜ. Εἴμεθα ἀτυχεῖς, Σωτήριε· οὐδεμία
ψυχὴ ζῶσα εὐρίσκεται εἰς τὸν τόπον των.
Αἱ πυραὶ καιοῦσιν, αἱ σκηναὶ εὐρίσκονται εἰς
τὰς θέσεις των πλὴν οὐδείς οὔτε Φράγκος,
οὔτε Μωραίτης εὐρίσκεται ἐνταῦθα.

ΣΩΓ. Ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος!

ΑΙΜ. "Α! ἰδοὺ εἰς χωρικός ὅστις ἔρχεται
πρὸς τὰ ἐδῶ. "Ας τὸν ἐρωτήσωμεν ἴσως μά-
θωμέν τι. (εἰσέρχεται δεξιόθεν χωρικός τις
κρατῶν λαμπάδα ἀνά χεῖρας· ἔχει τὸ ἦθος
βλακῶδες).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΙΜΙΛΙΟΣ καὶ ΧΩΡΙΚΟΣ.

ΑΙΜ. Καλέ μου ἄνθρωπε . . .

ΧΩΡ. "Ω, ὦ! οἱ Φράγκοι! Χριστὲ καὶ
Παναγία!

ΑΙΜ. Δὲν εἴμεθα Φράγκοι, ἀλλ' ἠθέλωμεν
νὰ σὲ ἐρωτήσωμεν ποῦ πηγαίνεις;

ΧΩΡ. Δὲν εἴσθε Φράγκοι μὰ... οὔτε Χρι-
στιανοὶ δὲν εἴσθε τότε.

ΑΙΜ. Τί λέγεις;

ΧΩΡ. Ἀμὲ βέβαια! Γιὰ νὰ μ' ἐρωτᾷς
ποῦ πηγαίνω. Δὲν ξέρεις πῶς αὐριοὶ οἱ Ρω-
μοὶ γιορτάζουσι τὴν Εὐαγγελίστρα τὴν Πα-
ναγίαν καὶ ὅτι κάθε Ρωμὸς πάγει εἰς τὴν ἐκ-

κλησιά γιὰ νὰ προσευχηθῆ. Νὰ κ' ἐγὼ τώρα
πάγω στὸν ἐσπερινὸν ὅπου θὰ κολλήσω κί-
αὐτὸ τὸ κερί ποῦ τῶταξα ὅταν ἦταν ἀρ-
ρωστη πέρυτιν ἢ καλὴ μου ἢ γυ αἰκούλα.
Βρὲ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, λὲς πῶς δὲν εἶσαι
Φράγκος μὰ τότε τί εἶσαι;

ΑΙΜ. Τί σὲ μέλλει. Στάσου καὶ ἀποκρίσου
μας εἰς ὅ,τι θὰ σὲ ἐρωτήσωμεν.

ΧΩΡ. Ἐλεος, ἀφέντη! δὲν ἔκαμα τίποτε·
εἶναι κρίμα τὰ παιδιὰ μου, πῶς τὸν ἀρι-
θμὸν ὀκτώ καὶ ἡ γυναικὰ μου πῶς τὸν ὤμορρον
σὰν τὸ κρῦο νερό.

ΑΙΜ. Ἄφες τὰς φλυαρίας καὶ ἀποκρίσου
μας. Εἶσαι ἀπὸ τὰ μέρη ταῦτα;

ΧΩΡ. (τρέμων) Ναι, ἀφέντη.

Αἰμ. Εἰπέ μοι, ἐδῶ ἐστρατοπέδευεν ὁ Χα-
μάρτος;

ΧΩΡ. ("Α! εἶναι κατάσκοπος). "Ὀχι... ναι...
ὄχι... ναι... .

Αἰμ. Καὶ πότε ἀνεχώρησαν;

ΧΩΡ. Καὶ μὴ γαρ εἰξέσω κ' ἐγώ.

Αἰμ. Σιούτ... τὸ εἰξέσω! πρέπει νὰ μ.
ἀποκριθῆς. (δράττει αὐτὸν ἐκ τῆς χειρός).

ΧΩΡ. Βρὲ ἀδελφοὶ δὲν ξέρω τίποτε! δὲν
ἔκαμα τίποτε. Κριτάδες εἴσθε σεῖς καὶ μὲ
σταματᾶτε μέσα στὴ μέση τοῦ δρόμου μου
καὶ μ' ἀρωτᾶτε τί καὶ πῶς καὶ ξέρω κ' ἐγώ.
"Ἀρσέ με, βρὲ ἀδελφὲ, καὶ δὲν θὰ προηθά-
σω τὴν ἐκκλησιά.

Αἰμ. Πρέπει νὰ μᾶς ἀποκριθῆς ἢ μὰ τὸν
Θεόν... .

ΧΩΡ. "Ὀχι, βρὲ ἀδελφὲ, σὲ τὸ λέγω μὴ
δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ μὴ τὸ κάμης. Εἰ αἱ μὲν
ῥα ποῦ οἱ Μωραίται τὰ πρῶμνηταν ὄξαφνα.

Αἰμ. Καὶ ποῦ πῆγαν;

ΧΩΡ. Ἐγὼ δὲν ξέρω. Μὰ τώρα ἐρχόντας
κατ' ἐδῶ εἶδα δύο τρεῖς ποῦ πηγαίνανε, καὶ
τοὺς ἠρώτησα, μὲ εἶπανε πῶς θὰ πάνε λέει
εἰς τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ τὸ μοναστήρι. Ποῖς
ξέρει πάλιν αὐτὸς ὁ θεὸς Χαμάρτος· τί
σκαρριζέται γιὰ τὴν ἐλευθερίά μας· καὶ σὰς
τὸ λέγω ἐμπιστευτικὰ ὅτι θὰ γίνωμεν κ' ἐ-
μεῖς ἐλεύθεροι μὲν ἡμέραν καὶ τότε ἔχομεν
νὰ δώσωμεν τοὺς σκυλόφραγκους... ὄχι...
δὲν τὸ λέγω!

Αἰμ. Εὐχαριστῶ, καλέ μου ἄνθρωπε. Πή-

γαίνε τώρα εἰς τὴν δουλειά σου, καὶ λάβε
τοῦτο διὰ τὴν ὥρην πῶχασες. (τῷ ἐγγχειρίζει
νόμισμά τι).

ΧΩΡ. Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, ἀφέντη μου.
(Ὡ, αὐτὸς δὲν θὰ ἦναι κατάσκοπος γιὰ τὶ
οἱ κατάσκοποι μὲ τὸ τουφεκί τὰ κυνηγοῦνε
αὐτά).

ΣΩΤ. Μὴ ἀργοπορίας, Αἰμίλιε. Ὑπάγω-
μεν, ὑπάγωμεν καὶ εἰς τὴν μονὴν τοῦ προ-
φήτου Ἡλιοῦ. Εἰξέσωε ποῦ κεῖται;

Αἰμ. Ναι. Ἀπέχει δύο ὥρας ἐντεύθεν. "Α-
γώμεν. (ἀπέρχονται δεξιόθεν).

ΧΩΡ. Ὁ Θεὸς νὰ σὰς πολυετίζη, ἀφεντά-
δες. Τί καλοὶ ἄνθρωποι!
(ἐπέρχεται ἀριστερόθεν).

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑ Γ΄.

Διάδρομος ἐν τῇ μονῇ τοῦ προφήτου Ἡ-
λιοῦ· πρὸς τὸ βάθος ἀριστερόθεν θύραι πολλαὶ
μὲ σταυροὺς ἐπ' αὐτῶν δεξιόθεν εἰσοδος· πρὸς
τὰ ἡμισκῆνια τοῦ βάθους δεξιόθεν φαίνεται
στοὰ τις ἐκτενωμένη ἐπ' ἄπειρον καὶ εἰς τὸ
πέρασ αὐτῆς παραθύρον τι. Ὁ διάδρομος οὗ-
τος εἶναι ἰσόγειος καὶ ἐκ τοῦ παραθύρου φαί-
νεται ὁ κῆπος τῆς μονῆς. Ἀριστερόθεν μεγά-
λη θύρα σιδερά. Πρῶσιαζομένης τῆς σκη-
νογραφίας ταύτης πολλοὶ μοναχοὶ συνδιαλέ-
γονται χαμηλοφώνως.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

ΜΟΝΑΧΟΙ.

Α. Οὔτω λοιπὸν, πάτερ Φραγγίσκε, ὁ Ραί-
μουδος ἀνεχώρησεν;

Β. Ναι· ἀπὸ τῆς πρωίας καθ' ἣν τὰ φραγ-
κικὰ στρατεύματα κατέλαβον τὰς πέριξ πε-
διάδας.

Α. Κι δὲν ἐπανῆλθεν ἔκτοτε; (ὁ β. κα-
τανύει). Παράδοξον· ἀλλ' ἡ νέα ἐκείνη τὴν
ὁποῖαν ἔφερον ἐνταῦθα ποῦ εἶναι;

Β. Διαμένει κλεισμένη ἐν τῷ δωματίῳ
τῆς;

Γ. Ἡ ἀριζὶς ὁμοῦς αὐτῆς τῆς νέας, ἥτις
ἐν παρόδῳ εἰρήσθη εἶναι ὠραιότατη, μὲ κά-
μνει νὰ συμπεραίνω ὅτι τεκταίνεται τι.

Β. Τί; μήπως ἡ ὠραιότης τῆς νέας ταύ-
της ἐδελέασε καὶ αὐτὸν;

Α. Πολὺ τὸ φοβοῦμαι.

Γ. Περτηρήσατε γῆς τὸ ἐσπέρας ἐν τῷ
δάσει τὴν ἀσυνήθη ἐκείνων κίνησιν;

Α. Ναι. Πλὴν τί ἦτο;

Γ. Μαντεύσατε.

Α. Πῶς νὰ μαντεύσω;

Γ. Ἡ-ο ὁ Μωραϊτικὸς στρατὸς ὅστις πε-
ρικύκλωσε τοὺς Φράγκους.

(εἰσέρχεται ὁ Βιλλαρδουῖνος διὰ τῆς ἀρι-
στερόθεν θύρας).

ΣΚΗΝΗ Β.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ καὶ ΜΟΝΑΧΟΙ.

Βιλλαρ. Ἀπατᾶσθε, καλοὶ μου γέροντες.
Οἱ στρατιῶται ἦ'αν ἰδιοί μου μεταμφι-
σθέντες εἰς Ἕλληνας. Τοῦτο εἶναι μυστήριον
τὸ ὁποῖον ἀργότερον θὰ γνωρίσητε. Οἱ πεμ-
φθέντες ὑπέμου στρατιῶται ἐξενίσθησαν ὅλοι;

Μοναχ. Α. Μάλιστα.

Βιλλαρ. Ὁ Ραίμουδος εἶναι ἐνταῦθα;

Μοναχ. Α. Ὁχι, ἐξῆλθεν ἅμα τῇ στρατο-
πεδεύσει τοῦ στρατοῦ καὶ δὲν ἐπανῆλθεν ἔκ-
τοτε.

Βιλλαρ. Δὲν ἐπανῆλθεν! Ἡ δὲ νέα τὴν
ὁποῖαν ἀπέστειλεν ἐνταῦθα;

Μοναχ. Α. Εἶναι ἐκεῖ.

Βιλλαρ. Ἐχει καλῶς. Ἀποπορθῆτε, καὶ
ὅ,τι ἴδητε, ὅ,τι ἀκούσατε μὴ ἐγρήθητε. (ἀ-
πέρχονται οἱ μοναχοὶ δεξιόθεν ὁ Βιλλαρ-
δουῖνος ἀνοίγει θύραν τινά δι' ἧς ἐξέρχεται
ἡ Ἐλένη).

ΣΚΗΝΗ Γ.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ καὶ ΕΛΕΝΗ.

Βιλλαρ. Πηλαῖατον ὠραία μου Ἕλληνίς·
μὴ φοβοῦ!

Ελ. Ἄφες με, δὲν σὲ εἶπα πλέον ὅτι δὲν θέλω νὰ σὲ βλέπω;

Βιλλαρ. Δικτί, Μὴ σοβοῦ· ὁ ὄμιλῶν σε δὲν εἶναι πλέον ὁ τρομερὸς ἡεσπότης καὶ ἀρχῶν· ἀλλ' ὁ εὐπειθέστερος ὑπῆκοος τῶν νουμάτων σου!

Ελ. Κύριε . . .

Βιλλαρ. Κύριός σου ὄχι, ἀλλὰ δοῦλός σου, ὑποταγῆς σου. Ἄ! ἄφες τὴν κατῆφειαν αὐτὴν καὶ σκέφθητι ὅτι ὁ αὐθέντης τῆς χώρας σου εἶναι ἔτοιμος νὰ ἱκανοποιήτῃ ὅλας σου τὰς θελήσεις.

Ελ. Θελησίς μου, κύριε, εἶναι νὰ μὲ ἀφήσῃτε ἤσυχον.

Βιλλαρ. Σὰς δυσαρεστοῦσι τὰ θυμιάματα ἐνός λάτρου τῆς καλλονῆς;

Ελ. Ἀημονεῖτε, κύριε, ὅτι ὀμιλεῖτε πρὸς τὴν μνηστὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἑλλήνων;

Βιλλαρ. Καὶ τίς οὗτος ὁ ἀρχηγός;

Ελ. Ὁ Χαμάρτος!

Βιλλαρ. Χαμάρτος! χὰ! χὰ! χὰ!

Ελ. Τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν τὸν ὅποιον τοσοῦτον ἀναιδῶς ἐξέβριξες διὰ τοῦ περιφρονητικοῦ γέλωτός σου τὸν ἀγαπῶ! τὸν ἀγαπῶ ὅσον μισῶ σὲ, τύραννε τῆς πατρίδος μου!

Βιλλαρ. Μὲ μισεῖς; τὸ ἀξίζω ἄ, ἄ γε. Πίστευσάν με, Ἐλένη, οὐδέποτε γυνὴ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐνέπνευσεν αἰφνιδίως τόσον σφοδρὸν ἔρωτα ὡς σὺ, καὶ σὺ ἀνταμείβεις τοιοῦτον ἔρωτα διὰ μίσους. Ἐὰν ἤξευρες, Ἐλένη, πόσον σὲ ἀγαπῶ . . . ἐὰν ἤθελες νὰ γίνης ἰδική μου τὰ πάντα ἤθελες εἶσθαι ἰδικά σου ἢ οἰκουμένη αὐτῆ, ἐὰν ἤθελες, θὰ ἔκυπτεν ἐνώπιόν σου τιμὰς, δόξαν, πλοῦτη, ἔρωτα διακαῆ, τὰ πάντα σὲ προσφέρω καὶ σὺ ἀρνεῖσαι ἐν ναὶ εἰπέ μου καὶ ὁ τολμηρὸς κύριός σου θὰ μεταβλήθῃ ἀμέσως εἰς δοῦλόν σου πρόθυμον, ὃν ἐν φίλημά σου θὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἰσόθεον. Εἰς τὰς τιμὰς αἱ σοὶ προσφέρω, εἰς τὰ πλοῦτη αἱ σοὶ δωρῶ ἀπαντᾶς διὰ περιτρονίσεως, εἰς τὰς προτάσεις ἀντιτάσεις ἀπειλῆν καὶ εἰς τὸν ἔρωτα μίσους. Πλὴν διατί;

Ελ. Διότι ὅλαι οἱ Ἑλληνίδες μισοῦν τοὺς τυράννους. Διότι ἡ ἐλευθερία εἶναι δι' αὐτὰς ὁ μεγαλύτερος τῶν ἐρώτων.

Βιλλαρ. Μὴ ἐξάπτεσαι δὲ τόσον! Εἶται ὠραία, τώρα, ὠραιότατη! ἡ ἀγανάκτησις διπλασιάζει τὴν καλλονὴν σου καὶ τὸ ἐκσεύγον πῦρ ἀπὸ τοῦ ὠραίου ὀφθαλμοῦ σου εἰσέρχεται εἰς τὰς φλέβας μου καὶ μὲ ἀνάπτει τὴν φλόγα πλειότερον . . . Ἀγαπᾶς τὸν Χαμάρτον; μάθε λοιπὸν ὅτι αὐτὸς εἶναι κατεστραμμένος! Μυρία ξίφη περιμένουσιν αὐτὸν ἔξωθεν ἵνα, ὅταν ἔλθῃ νὰ μᾶς προσβάλλῃ, εὖρη τὸν ἐκ τῆς ἤττης θάνατον ἀντὶ τῆς δόξης.

Τώρα, κυρία, ἀφοῦ ἐγίνες χήρα πρὶν νὰ γίνης νύμφη εἶναι δίκαιον νὰ σκεφθῆς καὶ διὰ τὸ μέλλον σου. Εἶσαι νέα καὶ τὸ διπλοῦν στέμμα τῶν χαρίτων καὶ τῆς ὠραιότητος κοσμεῖ τὸ ἀνθρώπιν μέτωπόν σου. Ἐγεννήθης διὰ νὰ βασιλεύης! ἐπιποθεῖς τὴν εὐτυχίαν σου; συναινέτων νὰ γίνης ἰδική μου, καὶ θέλεις ἀναθῆ τόσον ὑψηλὰ ὅσον οὐδὲ κἂν ἐφάντασθης· εἰπέ ἐν νοί καὶ θέλεις ἰδῆ τὸν ἀρχοντά σου ἀνακηρύσσοντά σε βασιλίτσαν! (γονυπετεῖ) Ἐλθέ!

Ελ. Ἄτιμε, ποταπὸ καὶ μοχθηρὸ Φράγκο, ἰδοὺ ἡ ἀπάντησίς μου! (τὸν ραπίζει).

Βιλλαρ. ὦ! Τὸ ράπισμα αὐτὸ εἶναι ἡ καταδίκη σου! Τώρα θὰ γίνης ἰδική μου, ἰδική μου διὰ πάντοτε! Εἶται δούλη μου, καὶ δὲν δύνασαι, δὲν ὀρεῖσαι νὰ ἀντισταθῆς εἰς τὰς πράξεις τοῦ κυρίου σου. Σὲ διατάττω νὰ μὲ ὑπακούσης.

Ελ. Ποτέ!

Βιλλαρ. Ποτέ! θὰ σὲ πειθαναγκάσω εἰς τοῦτο διὰ τῆς βίας. (λαμβάνει αὐτὴν εἰς τοὺς βραχίονάς του καὶ τὴν σῦρει (γονυπετῆς ἡ))

Ελ. ὦ! ἄφες με, σὲ ἐξορκίζω! πλὴν ὄχι, ἄ! (δράττει τὸ ἐγχειρίδιον ἀπὸ τῆς ζώνης του καὶ ἀνίσταται) ὀπισθοχωρεῖς, τρέμεις;

Βιλλαρ. Ὁχι, πλὴξόν με! Τί γλυκύτερον νὰ ἀποθάνω διὰ τῆς χειρὸς σου.

Ελ. Τότε λάβε!

Βιλλαρ. Ἐν φίλημα πρὶν.

Ελ. Ἰδοὺ τὸ φίλημά μου! (ἐνῶ ἀνυφοῖ τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὸν κτυπήσῃ, ὁ Βιλλαρδοῦνος δι' ἐπιτηδείου κινήματος ἀρπάζει τὸ ἐγχειρίδιον καὶ τὸ ρίπτει).

Βιλλαρ. Ἄ, τώρα σὲ κρατῶ! (δραττόμε-

νος αὐτὴν τῶν χειρῶν) Εἶται πλέον ἰδική μου, διὰ παντός ἰδική μου!

Ελ. Ἄφες με, ἄφες με!

Βιλλαρ. Ρογήρε! (εἰσέρχεται ἰππότης τις) λάβε τὴν γυναῖκα ταύτην καὶ κλείσε τὴν ἀσφαλῶς, εἶναι αἰγμάλωτος!

Βλ. (συρμένη βίβα) Ἄθλιοι! ἐπέστη ἡ τελευταία σας ὠρα (ἀπέρχονται ὀριστερόθεν εἰσέρχονται δεξιόθεν ὁ Σωτήριος καὶ ὁ Αἰμίλιος).

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ καὶ ΑΙΜΙΛΙΟΣ.

Αἴμ. ὦ; νὰ ἤκουσα φωνάς.

Σωτ. Ἐφθάσαμεν τέλος! Μετὰ μακρὰς περιπλανήσεις ἐφθάσαμεν, ἀλλ' ἄρά γε θὰ τοὺς ἐπανευρωμεν ζώντας; ὁ Θεὸς θὰ ἦναι ἴλεως πρὸς ἡμᾶς;

Αἴμ. Θάρρει, Σωτήριε. Ὁ Θεὸς ἔχει ἀνεξάντλητον τὸ ἔλεός του.

Σωτ. ὦ, πόσα ὑπέστην κατ' αὐτάς! αἱ κακουχίαι μου ἴσως ἐξιλειώσων τὰ ἐγκλήματα μου.

Αἴμ. Μὴ ἀνωφελῆ λύπην. Ἄς δράμωμεν μόνον ἵνα εὕρωμεν τὸν Χαμάρτον καὶ εἰδοποιήσωμεν αὐτὸν περὶ τοῦ κινδύνου ὅστις τὸν ἐπαπειλεῖ.

Σωτ. Ναί, δράμωμεν! διότι ἡ τύχη ἦτις μᾶς ἔθεσε μάρτυρας ἀοράτους τῆς ἐν τῷ δάσει συνδιαλέξεως τοῦ Βιλλαρδοῦνου μετὰ τοῦ ἰππότη ἐπεινοῦ μᾶς ἐπρομήθευσε ταυτοχρόνως καὶ τὰ μέσα τοῦ νὰ εἰδοποιήσωμεν τὸν Χαμάρτον. Εἶναι ἐπιδέξιός ὁ Βιλλαρδοῦνος εἰς τὴν στρατηγικὴν πλὴν οὐχ ἦττον εἶναι καὶ ὁ Χαμάρτος· ἀντὶ νὰ περικυκλωθῇ θὰ περικυκλώσῃ αὐτὸς τοὺς Φράγκους ἐὰν εἰδοποιήθῃ.

Αἴμ. Ναί, Σωτήριε! θὰ εἴμεθα ἡμεῖς οἱ λυτρωταὶ τοῦ Χαμάρτου καὶ ἐργάται τῆς ἐλευθερίας μας καλοί.

(ἐνῶ ἀπέρχονται δεξιόθεν συναντῶνται μετὰ τοῦ Χαμάρτου εἰσερχομένου μετὰ τῶν ἐξῆς)

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΧΑΜΑΡ. ΣΓΟΥΡ. ΣΥΜ. ΣΩΤΗΡ. ΑΙΜΙΛΙΟΣ, Συνομόται.

Σωτ. Ὑψίστε Θεέ, ὁ Χαμάρτος!

Χαμ. Ὁ Σωτήριος, ἐδῶ!

Αἴμ. Ὁ πατήρ μου!

Συμ. Υἱέ μου! (ἐναγκαλιζονται)

Χαμ. Ἀλλὰ ποῦ εἴπτε τόσον καιρόν; πῶς..

Σωτ. Καιρὸς δι' ἐξηγήσεις δὲν εἶναι. Ἐχάσαμεν τὰ ἔγνη σας. Ἰδοὺ τὸ πᾶν. Ὁ καιρὸς κατεπεῖγει· ἀποκρίθητέ μοι καθαρῶς. Ὁ στρατός σου ἀγνωστος στρατοπεδεύει ἐν ταύθῃ;

Χαμ. Ναί.

Σωτ. Τότε ἐχάθητε! διότι ὁ Βιλλαρδοῦνος ὅστις ἀνεκάλυψε τὴν ἐλευσίαν σας περιεκύκλωσεν ὀπισθεν.

Χαμ. Τὸ εἰξεύρω διότι τὸ ἐμάντευσα. ὦ! ἦτο ἀριστον τὸ σχέδιον τοῦ Βιλλαρδοῦνου. Προσβάλλόμενοι οἱ Μωραῖται κατὰ πρόσωπον, περικυκλωθέντες ὑπὸ τῶν ἐν τῷ δάσει καὶ τῆ Μονῆ ταύτῃ κεκλεσμένων Φράγκων, ἔχοντες ὀπισθεν αὐτῶν τὸ δάσος πυρπολούμενον, θὰ ἐχάνοντο βεβαίως ἐὰν δὲν ἐλάμβανον τὰ μέτρα μου. Δὲν θέλω εἰς οὐδένα ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἐξηγηθῶ. Τοῦτο μόνον σὰς λέγω ὅτι ἅπαντες οἱ ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ κεκλεισμένοι μοναχοὶ καὶ ἰππῶται ἐσφάγησαν ὑπ' ἐμοῦ καὶ τῶν συνοδῶν μου εἰσελθόντων διὰ τινος κρυφίας θύρας. Καὶ τώρα περὶ τὸ μεσονύκτιον σφαγὴ γενικὴ θὰ ἀρτίσῃ καὶ ὁ ἥλιος τῆς αὔριον θὰ φωτίσῃ τὴν ἐλευθερίαν μας. Ὁ κόσμος ὅλος θὰ ἐκπλαγῆ, ἀλλὰ αἱ σκιαί τῶν προγόνων μας, εἰς τὰ βάθη τῶν τάφων κείμεναι, θὰ σκιρτήσωσιν ἐκ χαρᾶς. ὦ! ἡ εὐτυχία μας, Σωτήριε, εἶναι πραγματικὴ· ἀλλ' ἔχει καὶ τὴν μεγίστην δόσιν τῆς λύπης! Ἡ κόρη σου, ἡ μνηστὴ μου δὲν εἶναι πλέον μεθ' ἡμῶν.

Σωτ. Ἀπέθανεν!

Χαμ. Εἶθε νὰ ἀπέθνησκαι! Ἀνηράγγη νύκτα τινὰ ἐκ τῆς σκηνῆς τῆς ὑπὸ τοῦ Ραῦμούνδου. Ἐξεδέχθη φονεύσας τὸν μουσάρων· ἀλλὰ τὴν Ἐλένην δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρω.

Ἐνόμιζον ὅτι εὕρισκται ἐνταῦθα ἀλλ' ἠπατώμην.

Σωτ. ὦ Θεέ μου, ἀρκετὰ μὲ ἐτιμώρησαι! (εἰσέρχεται ἡ Ἑλένη ἀριστερόθεν, ἐνδεδυμένη ἵπποτικὴν στολὴν, κατιφῆς. Πορεύεται μέχρι τινός καὶ εἶτα ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ Χαμαρέτου.)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΕΛΕΝΗ καὶ οἱ ἄνω.

Χαμ. Ἑλένη, κόρη οὐρανία! . . .

Ελ. (ὡσεὶ ἐξεγειρομένη ἐκ ληθάργου) Ὑψιστε Θεέ! ὁ πατήρ μου, ὁ Λέων! (ἰναγκάλιζονταί.)

Σωτ. Κόρη μου!

Χαμ. Ἑλένη . . . πλὴν διατί αὐτὴ ἡ στολή.

Ελ. Ἐκλείσθη ὑπὸ τοῦ Βιλλαρδοῦινου εἰς δωμάτιον διότι δὲν ἐνέδωκα εἰς τὰς αἰσχρὰς προτάσεις του καὶ ἐνεδύθην αὐτὴν τὴν στολὴν ἵνα διέλθω ὡς ἱππότης καὶ ἐκδικηθῶ διὰ τοῦ θανάτου του διὰ τὰς ὑβρεῖς ἃς μοὶ προσέψεν. Ἄλλ' ἡ ἐκδίκησις θὰ τελεσθῆ ἔνδ' ὑμῶν.

Χαμ. ὦ ἄγγελε τοῦ οὐρανοῦ! ἔσο ἦτοχος καὶ ἐντὸς ὥρας θὰ λάβῃς αὐτήν. Φίλοι μου, ἐστὲ βέβαιοι νῦν περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος; ὁ ἄγγελος τῆς νίκης ἐπανῆλθε καὶ πάλιν μεθ' ἡμῶν ἰὰ σχεδιά μας εὐοδούται καὶ οἱ Φράγγοι θὰ ἀπέλθωσιν ἀνεπίστρεπτεῖ τοῦ Μωρέως.

(εἰσέρχεται ἀριστερόθεν διὰ τῆς μεγάλης θύρας ὁ Βιλλαρδοῦινος.)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ, ἱππότης καὶ οἱ ἄνω.

Βιλλαρ. (εἰρωνικῶς) Ἀληθῶς;

Χαμ. Ὁ Βιλλαρδοῦινος! . . . καλὰ . . . εἰς αἰχμάλωτός μου!

Βιλλαρ. Ἀπατάσθε, κύριοι! Εἴθε σεῖς αἰχμάλωτοί μου. Νομίζετε ὅτι μὲ κρατεῖτε; πόσον πλανᾶσθε! τὴν ὥραν ταύτην ἅπας ὁ

στρατός μου εὕρισκται ἔτοιμος νὰ ἐπιπέσῃ εἰς τὸ πρῶτον σύνθημά μου καὶ σὺς ἐξολοθρεύσῃ. Ἰπατήθητε, φίλοι μου, καὶ ἠπατήθητε οἰκτρῶς νομίζαντες ὅτι θὰ εὕρητε τὸν Βιλλαρδοῦινον ἀνέτοιμον. Ἄ! τὸ παιγνίδιον δὲν ἦτο παιδικόν.

Χαμ. Μὴ παραφέρεσαι, Βιλλαρδοῦινε! Τὸ σκῆπτρον τῆς ἀθεντίας σου ἀπὸ μιᾶς τριγῆς κρέμαται τὴν ὥραν ταύτην. Σὲ διαβεβαίω καὶ πάλιν ὅτι ὁ ἀπατηθεὶς δὲν εἶμαι ἐγώ.

Βιλλαρ. Ἄφρων! θὰ ἰδῇς ἐκ τῶν καλλιῶν τῆς μονῆς ταύτης, εἰς ἣν ἀπερικέπτως κατέφυγες, ἐξερομένους ἄνδρας ἑτοίμους εἰς ἐν νεῦμα μου νὰ σε ἐξολοθρεύσωσιν.

Χαμ. (ὑπομειδιῶν) Ὁ χρόνος θὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων σου.

Βιλλαρ. Ρογῆρε! Ρολάνδε! ἐγερθητε!

Χαμ. Μάτην φωνάζεις τοὺς κατοίκους αὐτῆς τῆς μονῆς! μετέστησαν εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς, προσηγθέντες. Σὺ δὲ εἶσαι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μας ἀλλὰ δὲν εἴμεθα ἄνδρσι, Βιλλαρδοῦινε! θὰ περιμεινῶμεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης καὶ εἶτα θ' ἀποφασίσωμεν περὶ σοῦ.

Βιλλαρ. ὦ λύσσα! (συρίζων) Καίρως, ἀνδρείοι μου Φράγγοι!

Χαμ. Δίδεις τὸ σύνθημά σου πλὴν καὶ ἐγὼ θὰ δώσω τὸ ἰδικόν μου. (στεντορείως ἐκ τοῦ παραθύρου) «Μωρέας καὶ Ἐλευθερία!

(πιγὴ) ἔλοι μένουσιν ἀγωνιῶντες! τὸ σύνθημα τοῦ Χαμαρέτου ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ πολλῶν ἐξωθεν ἀκούεται ἦχος σάλπιγγος ὁ θόρυβος μάχης μετὰ φωνῶν εἰσέρχεται δρόμῳ εἰς Μωραΐτις).

ΣΚΗΝΗ Η'.

Φρουρός καὶ οἱ ἄνω.

Φρουρός. Ἀρχηγέ, δράμε! Ὁ Δοξάπατρῆς σε περιμένει! περιεκυκλώθημεν πανταχόθεν καὶ οὐδεμία ἐλπίς νίκης μᾶς ὑπολείπεται πλέον! Ἐνῶ ἀφ' ἐνός οἱ Φράγγοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν ἐξ ἀπροόπου καταληθθέντες ἀφ' ἐτέρου ἠττήθημεν! Δράμε! διότι πάντες ἀνυπομόνως σε ἀναμένουσιν.

Βιλλαρ. Ἀκολουθήσατέ με, ἵνα προλάβωμεν τὰς ἐνεργείας του! (ἀπέχεται μετὰ τῶν ἱπποτῶν χωρὶς νὰ παρατηρηθῆ ὑπὸ τῶν Μωραϊτῶν).

Χαμ. Φίλοι μου, μὴ δειλιάσωμεν! Ἡ ἐπιτυχία θὰ σιέψῃ τὰ ὄπλα μας! Ἑλένη, μείνον μετὰ τοῦ πατρός σου καὶ τοῦ Συμεῶν.

Ελ. Ὅχι! Θέλω νὰ ἦμαι πλησίον σου, ὅταν νικήσῃς ἢ ἀποθάνῃς!

Χαμ. Τότε, ἐμπρός, φίλοι μου! εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἀναμνησθῶμεν τῶν ἐνδόξων προγόνων μας! (ἀπέρχονται ἔλοι ἐκτὸς τοῦ Σωτηρίου καὶ Συμεῶν ὁ θόρυβος αὐξάνει τὸ δάσος πυρπολούμενον φωτίζει τὴν σκηνήν).

ΣΚΗΝΗ Θ'.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ καὶ ΣΥΜΕΩΝ.

Σωτ. Θεέ μου, μὴ ἐφαρμόσῃς τὸ λόγιόν σου ἐπ' ἐμοῦ. Ἄμαρτιαί γονέων ἐπὶ τὰ τέκνα.»

Συμ. Ὑψιστε Δημιουργέ! ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμῶν. (γονυπετοῦσιν ἀμφοτέρω καὶ προσευχονται ἐνῶ ὁ θόρυβος ἐπιτείνεται ἐξωθεν ὁ Σωτήριος ἀνίσταται καὶ πορεύεται εἰς τὸ παράθυρον).

Σωτ. Ὑψιστε Θεέ!

Συμ. Τί εἶναι;

Σωτ. Ἐλθέ... βλέπεις ἐκεῖ... οἱ Μωραῖται φεύγουν... ὁ Χαμαρέτος ἔρχεται πρὸς τὰ ἔδω... μετὰ τῆς Ἑλένης...

Συμ. ὦ τύχη, τύχη!

Σωτ. Ναί! καταράσθητι τὴν εἰμαρμένην διότι ἀπηλαύσαμεν τὰ τέκνα μας ἐν τῇ δουλείᾳ τῆς πατρίδος μας. (εἰσέρχεται ὁ Χαμαρέτος μετὰ τῆς Ἑλένης).

ΣΚΗΝΗ Ι'.

ΧΑΜΑΡ, ΕΛΕΝΗ, ΣΙΜ. καὶ ΣΩΤΗΡΙΟΣ.

Χαμ. Φίλοι μου, ἐπὶ μικρὸν ἡ ἐλπίς εἰτέδυσεν εἰς τὴν καρδίαν μας καὶ εἶτα ἀπωλέσαμεν αὐτήν.

Ελ. Λέων μου!

Χαμ. Πᾶσα ἐλπίς ἀπωλέσθη! κατεστρά-

φημεν! οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ὑπομείνωσι πλείοτερον! περιζωσθέντες ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. (ὁ θόρυβος ἐπιτείνεται ἐξωθεν) Ἴδου ἀρχίζει ἡ γενικὴ σφαγή. (ἀκούονται φωναὶ ἐξωθεν: Κλείσατε τὴν ὀπισθοχωρήσιν! μὴ ἀφήτετε οὐδένα νὰ φύγῃ!) Πλὴν ὄχι, δὲν εἶναι δυνατόν ἴσως εἶναι καιρὸς ἀκόμη. Πάτερ μου, τὴν εὐλογίαν σου! ὑπάγω νὰ ἀποθάνω εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἢ νὰ νικήσω! Ἑλλάς, ἐρχέ γῆ τῆς ἐλευθερίας, ἐπὶ πολλῶν καιρῶν μένουσαν ὑπὸ τὸν ζυγὸν σὲ εἶδον καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐπιζήσω! εἰς τὸν δούλον ἡ ζωὴ δὲν παρέχει ρόδα καὶ ἄνθη— χαίρετε!

Ελ. Λέων, ὦ Λέων!

Χαμ. Ἑλένη, ἐπιθυμῶ νὰ ἰδῇς τὸν μνηστῆρα σου δούλον καὶ πάλιν; Πάτερ μου, εὐλόγησόν με.

Συμ. Ἔσο εὐλογημένος, τέκνον μου.

Χαμ. Τώρα ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶν! (ἐξέρχεται ξιφῆρης).

Συμ. Θεὲ Παντεπόπτα! ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμῶν (ἐπιτείνεται ὁ θόρυβος: ἡ σκηνὴ φωτίζεται ἀπὸ τινος ἐκ τοῦ δάσους καιομένου).

Ελ. (μετὰ τοῦ Συμεῶν λέγοντος τὰ ἄνω) Ἀειπάρθενε, θέσον ἡμᾶς ὑπὸ τὴν σκέπη σου. Φύλαττε τὸν Χαμαρέτον καὶ δὲς αὐτῶ τὴν νίκην.— Ἄλλ' ὦ Θεέ μου... ἔρχεται τις δρομαίως! (εἰσέρχεται ὁ Αἰμίλιος ἀριστερόθεν).

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ καὶ οἱ ἄνω.

Αἰμ. Νίκη, νίκη!

Σωτ. Συμ. Ελέν. — Πῶς;

Αἰμ. Ὅτε ὁ στρατός ἡμῶν ἐτρέπετο εἰς φυγὴν καὶ ἕκαστος περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἐφρόντιζεν, ὅτε ἀπελπισία γενικὴ κατέχευε τὰς καρδίας μας, φθάνει ὁ Χαμαρέτος καὶ διὰ βροντώδους φωνῆς, φωνῆς θείας, λέγει: Ἕλληνας, ποῦ φεύγετε! δὲν ἐβαρύνθητε νὰ φέριτε τὰς ἀλύσεις τῆς δουλείας; Στρέψατε διὰ νὰ πέσητε μετὰ τὸ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας ὅπως δεῖξῃτε εἰς τὸν κόσμον τὴν καταγωγὴν σας! Καὶ τότε μετὰ τοῦ Σγουροῦ μανιώδης συναβροῖζει τοὺς στρατιώτας

καὶ ἐπιτίθεται λυσσῶδῶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐνῶ ἀπ' ἑτέρου ὁ Δοξαπατρῆς συναθροίσας τοὺς ἄλλους καὶ ἐνθαρρύνων αὐτοὺς ἐπετέθη ἐκ τῶν νότων. Μεταξὺ δύο ὁρμῶν εὐρεθέντες οἱ Φράγκοι ἐτράπησαν εἰς αἰσχροὺς φυχὴν ἀφέντες τοὺς νεκροὺς καὶ τραυματίας αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ὁ Βιλλαρδουῖνος ὅστις ἀπὸ ὑψηλοῦ περιεσκόπει τὴν τροπὴν τῆς μάχης διέταξε γενικὴν ὑποχώρησιν καὶ ᾤδυσεν εὐθὺς πρὸς τοῦ Μιστρά τὴν ὁδόν. Ἄλλ' ἐκεῖ νέα προσβολὴ τὸν ἐπερίμενε· ὅπισθεν λόφου τινὸς ἐκρύπτετο τάγμα τι Ἀρκαδίων ὑπερ' ἐπιπέσον κατ' αὐτῶν τοὺς ἐξωλόθρευσεν ὅλοσχερῶς.

Σωτ., Συμ.—Εἶναι δυνατόν;

Αἰμ. Παρατηρήσατε τὰ στρατεύματά μας ἐπιστρέφοντα τροπαιοῦχα. (ἀκούεται μουσικῆ) Ἰδοὺ καὶ ἡ μουσικὴ ἥτις χαρμῶδως ἀναγγέλλει τὴν νίκην ἡμῶν. (εἰσέρχεται ὁ Χαμάρτος, Σγουρός, Δοξαπατρῆς καὶ λοιποὶ συνωμόται).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ.

ΧΑΜΑΡ. ΒΑΕΝΗ, ΣΩΤ. ΣΥΜ. ΑΙΜΙΑ.
ΣΤΟΥΡ. ΔΟΞΑΠ. καὶ Συνωμόται.

Χαμ. Εὐχαριστῶ, Θεέ μου! Ἰδοὺ καὶ πάλιν ὁ παῖν τῆς ἐλευθερίας ἀντηχῶν εἰς τὰ ὄρη σου, Ἑλλάς μου φιλιτάτη! Ἑλένη, εἰς σὲ ἀνήκω τώρα!

Βλ. Λέων μου! (ἐναγκαλιζονται)

Σωτ. ὁ Θεός εἶναι ἐπιεικής!

Συμ. Λεάνδρέ μου!

Αἰμ. Πάτερ μου! (ἐναγκαλιζονται) Πόσον εὐτυχὴς θὰ ἦμην ἐάν ἐζῆ ἡ Εὐτυχία!

Δοξαπ. Ὁ Μωρῆας ἔγινεν ἐλεύθερος! δόξα πατρί!

Σγουρ. (λαμβάνων τὴν χεῖρα τοῦ Χαμαρῆτος) Φίλε μου!

(ἡ μουσικὴ ἐξακολουθεῖ νὰ παιανίζῃ· ὁ Σγουρός μετὰ τοῦ Σωτηρίου ἴστανται ὅπισθεν τοῦ Χαμαρῆτος καὶ τῆς Ἑλένης ἐνηγκαλισμένων καὶ σχηματίζουσι μετ' αὐτῶν σύμπλεγμα, ἐνῶ ὁ Συμῶν θεωρεῖ τὸν Αἰμίλιον περιπαθῶς·— ὁ Δοξαπατρῆς ἐκ τοῦ ἀν-

τιθέτου μέρους τῆς σκηνῆς περιεργάζεται τοὺς πάντας μὲ συμπάθος ὕψος— εἰκὼν— ἡ αὐλαία καταπετάννυται βραδέως, τῆς μουσικῆς παιανίζουσης).

ΤΕΛΟΣ.

ΑΙ ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΔΡΑΠΕΤΕΥΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΦΡΙΔΕΡΙΚΟΥ ΒΕΡΝΑΝΔΟΥ

Μετάρρκεις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΚΟΜΗΗΝΟΥ

(Συνέχεια, ἴδε Τεῦχος Η'. Σελ. 352)

ΒΑΝΒΕΝΟΥΤΟΣ ΚΑΙΛΛΙΝΟΣ.

1538.

Ὁ Βανβενούτος Καλλιλλίνος ἔζη ἐν Ρώμῃ πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν παράγων τὰ χρυσοχοικῆς τέχνης ἐκεῖνα ἀριστουργήματα, τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα δυστυχῶς ἐξηφανίσθησαν, καὶ ἅτινα παρήγγελλον αὐτῷ οἱ πάππαι, οἱ πρίγκιπες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ μεγάλοι μεγιστάνες, οἵτινες ἐπισκέπτοντο τὴν αἰωνίαν πόλιν. Πιστὸς θεράπων Κλήμεντος τοῦ Ζ' ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ φρουρίου τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου, πολιορκουμένου ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἀρχιστρατήγου Βουρβῶνος. Πρὸς τοῦτον δὲ ὁ Πάππας ἀρκετὴν ἐμπιστοσύνην εἶχε, διότι ἐπεφόρτισεν αὐτὸν νὰ διαλύσῃ τὰ λιθοκόλλητα κοσμητήματα τοῦ θησαυροῦ καὶ νὰ κρύψῃ αὐτὰ ἐντὸς τῶν πτυχῶν τῶν ἐνδυμάτων του. Ἀργότερον ἐχάρατε δι' αὐτὸν τὸν Πάππαν καὶ τὸν διάδοχόν του νομίματα, ἅτινα ἀνθαμιλλῶνται πρὸς πᾶν ὅτι ὠραιότερον τοῦ εἶδους τούτου ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς ἡ ἀρχαιότης· ἐν τούτοις ὁ ὑπόπτος καὶ βίαιος χαρακτήρ τοῦ Καλλιλλίνου ἐπέσυραν ἐναντίον του καὶ ἐπιβόλους ἐχθρούς· τὰ ἦθη του ἐπροξένουν σκάνδαλον εἰς ἐποχὴν καὶ ἐν χώρᾳ,

ὅπου ἐν τούτοις πλεῖστον ταῦτα ἠνείχοντο καὶ τὰ ἀπομνημονεύματα, ἅτινα ἀφῆκε, διόλου δὲν δικαιολογοῦσιν αὐτὸν διὰ τὰς κακίας, δι' αἷς κατηγοροῦσιν αὐτὸν οἱ σύγγραφοί του. Χρυσόχοος τις ὀνομαζόμενος Πομπέος ἐζήτησε νὰ διαβάλῃ αὐτὸν παρὰ Κλήμεντι τῷ Ζ'· ἀλλ' ὁ Καλλιλλίνος δὲν ἦτο ἄνθρωπος νὰ συχωρήσῃ, ὥστε κατὰ τὴν μεσοβασίλειαν, ἥτις ἠκολούθησε τὸν θάνατον τοῦ Πάππα τούτου ἐπληξε δι' ἐγγχειριδίου τὸν Πομπέον ἐν πλήρει ἡμέρᾳ ἐν μέσῳ τῆς Ρώμης. Ἐν τούτοις Παῦλος ὁ β' ἀπληλευθέρωσεν αὐτὸν καὶ ἐπεφόρτισεν αὐτὸν μὲ σπουδαίας ἐργασίας· ὁ δὲ παράφορος καλλιτέχνης δραστηρίως εἰργάζετο, ὅτε τῶν ἐργατῶν τις κατηγορήσεν αὐτὸν ὅτι ὑπεξήρесе κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ρώμης μέρος τῶν λιθοκόλλητων κοσμημάτων τοῦ Παππικοῦ. Παῦλος ὁ Γ' συνεχώρει εὐκόλως τὸν φόνον· ἀλλὰ δὲν ἐδέχετο ἀστείότητος ὅτε ἐπρόκειτο περὶ τοῦ θησαυροῦ του. Ἐπιπλέον Πέτρος Λουδουβίκος Φαρνέξ ὁ υἱὸς τοῦ Πάππα ἦτο θανάσιμος ἐχθρὸς τοῦ Καλλιλλίνου. Τοῦτο ἦτο λόγος ἰσχυρότατος, ἵνα ἀπολεσθῇ ὁ καλλιτέχνης.

«Πρῶταν τινὰ, λέγει ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασί του, ἐξῆλθον διὰ νὰ περιπατήσω ὀλίγον, καὶ διευθυνόμενος διὰ τῆς ὁδοῦ Ἰουλίας ἐξῆλθον εἰς τὴν γωνίαν τῆς Χιαβίκα ὅτε ὁ ἀστυνόμος Κρεσπίνος μετὰ τῶν χωροφυλάκων του ἐπροχώρησε πρὸς ἐμὲ καὶ μοὶ εἶπεν, «εἶσαι δεσμώτης τοῦ Πάππα.— Κρεσπίνε, τῷ λέγω, μὲ ἐκλαμβάνεις δι' ἄλλον.— Ὁχι, μοὶ ἀποκρίνεται, εἶσαι ὁ Βανβενούτος ὁ δεινὸς καλλιτέχνης, σὲ γνωρίζω πολὺ καλὰ, καὶ ἔχω διαταγὴν νὰ σὲ ὀδηγήσω εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου, ὅπου ὑπάγουσιν μεγιστάνες καὶ ἄνθρωποι ἔχοντες πλεονεκτήματα ὡς τὰ ἰδικά σου.

«Ὅτε τέσσαρες τῶν πρακτῶν του ἐπέπεσον ἐναντίον μου καὶ ἤθελον διὰ τῆς βίας νὰ ἀφαιρέσωσι τὸ ἐγγχειρίδιον, ὅπερ εἰς τὸ πλευρὸν εἶχον καὶ δακτύλια, ἅτινα ἔφερον εἰς τὸν δακτύλον· αὐδαίς αἷς μὴν ἐγγίσῃ αὐτὸν, τοῖς εἶπεν ὁ Κρεσπίνε, ἀρκεῖ νὰ ἐκτελέσητε τὸ καθήκόν σας ἐμποδίζοντες αὐ-

τὸν νὰ δραπετεύσῃ» ἀκολούθως πλησιάζας πρὸς με ἐζήτησε μετ' εὐπροσηγορίας τὰ ὄπλα μου. «Ὅτε τῷ παρέδωκα ταῦτα παρετήρησα ὅτι εὐρισκόμεθα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου ὅπου εἶχον φονεύσει τὸν Πομπέον. Μὲ ὠδήγησαν εἰς τὸ φρούριον καὶ μὲ ἐκλείσαν εἰς δωμάτιον ἐκτισμένον ἀνωθεν τοῦ πύργου· Πρῶτην ταύτην φοράν κατὰ τὸν βίον μου ἐφυλακίζομην, ἤμην δὲ τότε τριακονταεπταετής.»

«Ἄν καὶ εὐκόλως ὁ Βανβενούτος ἐδικαιολογήθη διὰ τὸ ἐγκλημα δι' ὅπερ κατηγορεῖτο ἐκρατεῖτο ὅμως φυλακισμένος παρὰ τὰς ἐνστάσεις τοῦ Πρέσβους τῆς Γαλλίας Μοντλούη, ὅστις ἀπήτει αὐτὸν ἐπ' ὀνόματι Φραγκίσκου τοῦ Α' ὁ ἰδιοκτήτης ἡ διοικητὴς τοῦ φρουρίου Ἁγίου Ἀγγέλου Φλορενταῖν πλήρως περιποιήσεων διὰ τὸν δυστυχῆ συμπατριώτην του ἐχορήγησεν εἰς αὐτὸν ἐλευθερίαν τινὰ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ φρουρίου, ἀφ' οὗ τῷ ἐζήτησε τὸν λόγον του νὰ μὴ δραπετεύσῃ. Μικρὸν μετέπειτα ἕνεκα ὑπονομιῶν τινῶν ἐφυλάκισεν αὐτὸν εἰς στενὴν φυλακὴν, ἀκολούθως ἀμέσως τῷ ἀπέδωκεν τὴν ἐλευθερίαν, περὶ ἧς ἀνεφέρομην.

«Ὅτε εἶδον, λέγει ὁ Βανβενούτος, ὅτι μὲ μετεχειρίζοντο μετὰ τόσης αὐστηρότητος, ἤρχισα νὰ σκέπτομαι διὰ τὰς δυστυχίας μου καὶ εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, Ἐάν ἄλλη τις ὁρμὴ ὀργῆς ἐπήρχετο εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καὶ δὲν μοὶ ἐπίστευε θὰ ἀπληλαττόμην ἀπὸ τὸν λόγον μου καὶ μικρὸν εἰς τὸ ἔργον θὰ ἔθετον τὰ μέσα μου. ἤρχισα λοιπὸν νὰ φέρω σινδόνας ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος νέας κλίνης καὶ ὅτε αὐταὶ ἦσαν ρυπαραὶ δὲν τὰς ἀπέστελλον ὅτε οἱ ὑπρέταί μοι τὰς ἀνεζήτουν, τοῖς ἔλεγον νὰ μὴ ὀμιλῶσι περὶ αὐτῶν διότι εἶχον δώσει αὐτάς εἰς τινὰς τῶν πτωχῶν τούτων ἐν φρουρᾷ στρατιωτῶν, οἵτινες, ἐν τῷ πράγματι ἐγίνωσκοντο, ἔτρεχον κίνδυνον καθείρξεως. Ἐκένωσα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀχυρόστρωμά τι, ὅπερ ὤφειλε νὰ μοὶ χρησιμεύσῃ ὡς κρύπτη καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἄχυρον ἔκαιον εἰς τὴν ἐστίαν τῆς φυλακῆς μου, ἀκολούθως ἐχώρησα τὰς τὰς σινδόνας εἰς πλατείας ταινίας ἐνὸς τρί-

του ὄργου, (Ο μ, 20) σχεδόν. Ἄφ' οὗ ἕκαμα ποσόν τι, ὅπερ μοι ἐράνη ἀρκετὸν διὰ τὰ κατὰ τὴν ἀφ' ὅλου τοῦ ὕψους τοῦ πύργου. εἶπον εἰς τοὺς ὑπὲρτας μου, ὅτι ἔδωκα τὰς σινδύνας ταύτας διὰ τὰ μοι φέρωσι καθαράς καὶ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ τὰς ἀποδίδωμι εἰς αὐτούς.

Ἄ'Ο ἰδιοκτήτης τοῦ πύργου κατεῖχετο κατ' ἔτος ὑπὸ ἀσθενείας τινός, ἥτις ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ χάνῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὸ λογικὸν καὶ ὅτε αὐτὴ ἤρχιζεν ὠμίλει καὶ ἐφλυαρεῖ ἀκαταπαύτως. Ἡ μανία τοῦ ἤτο διαφορετικὴ καθ' ἕκαστον ἔτος· οὕτως ἐνόμιτέ ποτε ὅτι ἤτο ὑδρία ἐλαίου, ἄλλοτε βιάτρικος, καὶ ἐπὶ τὰ ὡς τοιοῦτος, ἄλλοτε δὲ ἀπέθανε, καὶ ἐδέεσε νὰ τὸν θάψωσιν. Ἐκαστον ἔτος ἐπιπτεν εἰς διαφορετικὴν παραφροσύνην, κατὰ τοῦτο δὲ ἐφαντάθη ὅτι ἤτο νυκτερίς, καὶ πάντοτε περιπατῶν ἕκαμνε πότε καὶ πότε ἡμιφώνως μικρὰς κραυγὰς ὁμοίας πρὸς τὰς τῆς νυκτερίδος, ἔκλεινε τὰς χεῖρας καὶ τὸ σῶμά του ὡς εἴαν ἤθελε νὰ πετάξῃ. Οἱ ἰατροὶ του, οἵτινες κατενόησαν ταῦτα, καὶ οἱ γέροντες ὑπηρεταί του, ἔδιδον εἰς αὐτὸν πᾶσαν διασκεδασίαν τὴν ὅποιαν ἠδύνατο νὰ φαντασθῶσιν, καὶ ἐπειδὴ ἐπίστευον ὅτι ἡ συναστροφή μου θὰ τῷ ἤτο εὐάρεστος, καθ' ἕκαστην στιγμὴν ἤρχοντο νὰ μὲ ζητήσωσι καὶ μὲ ὠδήγουν πλίσσιον του. Ἡμέραν τινὰ μὲ ἐρώτησεν, εἴαν ποτε ἔσχον τὴν ἰδέαν νὰ πετάξω, καὶ ἐνεκα τῆς καταφατικῆς ἀποκρίσεως μου ἠθέλησε νὰ μάθῃ πῶς θὰ ἐπιτύχω τοῦτο. Ἐγὼ ἀπεκρίθην ὅτι μεταξὺ τῶν πτηνῶν δὲν ἠδύνατό τις νὰ μιμηθῇ ἢ ἐν μόνον, τὴν νυκτερίδα. Ὅταν ὁ δυστυχὴς ἤκουσε τὴν λέξιν ταύτην τῆς νυκτερίδος περὶ τὴν ὅποιαν περιστρέφοντο ὅλαι αἱ ἀνόητοι ἰδέαι του ἐκράυχασε μεγάλως «Εἶναι ἀληθές, εἶναι ἀληθές, εἶπεν, τοῦτο εἶναι!» Ἀκολουθῶν ἀπειθυνόμενος πρὸς με «Βανθενοῦτε, εἴαν σοὶ δώσωσι πᾶν ὅ,τι χρειάζεται, δύνασαι νὰ πετάξῃς;—Μάλιστα, εἴαν μὲ ἀφίγηται ἐλευθέρου, αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἰκανὸν νὰ πετάξω ἕως εἰς τὸ Πράτι μὲ ζεύγος πτερυγῶν ἐξ ὑφάσματος λεπτῷ καὶ κεκρωμένῳ, τὸ ὅποιον ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ κάμω.—Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως, εἶπε, θὰ δυνθῶ νὰ τὸ κάμω, ἀλλ' ὁ Πάππας μὲ διέταξε νὰ

σὲ φυλλάττω ὡς κὸρην ὀρθαλιῶν, καὶ βλέπω καλῶς ὅτι εἶσαι πανούργος διάβολος, ὅστις θὰ δραπετεύσῃς· ὅθεν θὰ σὲ κλείσω μὲ ἕκατὸν κλειδιά διὰ τὰ μὴ δραπετεύσῃς. Ἠρχισα νὰ τὸν ἐκεῖνω ὑπενθυμίζων αὐτῷ ὅτι ἠδύναμην ἕως τῶρα νὰ δραπετεύσω, ἀλλ' ὅτι δὲν ἠθέλησα νὰ παραβῶ τὸν λόγον μου, παρεκάλουν αὐτὸν δι' ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ δι' ὅλας τὰς πρὸς ἐμὲ ἀγαθὰς διαθέσεις του νὰ μὴ προσθέτῃ μεγαλειότερον δυστύχημα, εἰς ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὑπέπερον. Ἐνῶσα οὕτω τῷ ὠμίλῳ διέταττε νὰ δεθῶ νὰ ὀδηγηθῶ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ καλῶς νὰ κλεισθῶ. Βλέπων ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ κακόν, τῷ εἶπον ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἀνθρώπων του «Κλείσατέ με καλὰ, φυλάττετέ με καλὰ, διότι θὰ δραπετεύσω χωρὶς νὰ θέλητε.» Μὲ ὠδήγησαν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ μὲ ἐκλείσαν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας προσηχῆς.

«Τότε ἤρχισα νὰ σκέπτομαι διὰ τὸ μέσον τῆς δραπετεύσεως. Εὐθύς ἀπὸ εἶδον ἑμαυτὸν κεκλεισμένον ἐξήτασα λεπτομερῶς τὴν φυλακὴν μου καὶ πιστεύων ὅτι θὰ εὖρω ἀσφαλές τι μέσον νὰ ἐξέλθω ἐξ' αὐτῆς ἐξήτασα πῶς θὰ δυνθῶ νὰ καταβῶ ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ὑπερμεγέθους τούτου πύργου ἢ δώματος ὀνομαζομένου Μάστιο. Ἐλαθον τὰς ἐκ καινουργού ὑφάσματος καὶ στερεῶς ἐραμμένας ταινίας τὰς ὁποίας εἶχον κάμει μὲ τὰς σινδύνας μου, ὑπελόγησα τὸ μήκος, ὅπερ ἔπρεπε νὰ καταβῶ, ἀκολουθῶν ἀφ' οὗ τὰ πάντα ἠτοιμάσθην, ὠπλίσθην μὲ ζεύγος σμυλῶν, τὰς ὁποίας εἶχον λάβει ἀπὸ τινος Σαβυθάρδου κατατεταγμένον μεταξὺ τῶν φυλάκων τοῦ φρουρίου. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἤτο ἐπιφορητισμένος νὰ ἐπιμελῆται τὰ βαρέλια καὶ τὰς δεξαμενάς. εὐχαριστεῖτο δὲ ἐκτὸς τούτων καὶ νὰ ζυλοῦργῃ. Μεταξὺ τῶν σμυλῶν, τὰς ὁποίας μετεχειρίζετο, ὑπῆρχε ζεύγος πολλὴν μεγάλων, τὰς ὁποίας, ἐπειδὴ μοι ἐράνησαν ὅτι ἦσαν τῆς δουλιᾶς μου, ἔλαβον καὶ ἐκρυψα ἐντὸς τοῦ ἀχυροστρώματος μου. Ὅτε ἤλθην ὁ καιρὸς νὰ κάμω χρῆσιν αὐτῶν, ἤρχισα μετὰ τῶν ἐργαλείων τούτων νὰ δοκιμάζω τὰ καρρῖα τῶν στροφιγγῶν τῆς θύρας, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὴ ἤτο διπλασίας

παχύτης, τὰς κεφαλὰς τῶν καρρῖων τούτων δὲν ἠδύναμην νὰ ἴδω, εἰς τρόπον ὥστε μεγάλως ἐκωπίασα νὰ ἀποσπάσω τὸν πρῶτον ἐπὶ τοῦ ὀπίου ἀπειριώμενην κατορθώσας ἐν τούτοις ἐπὶ τέλους τὸν σκοπόν. Ἄφ' οὗ τὸ πρῶτον τοῦτο καρρῖον ἀφρέθη, ἐσκέφθην τί νὰ κάμω διὰ τὰ μὴ τὸ παρατηρήσωσιν. Μασσήτας ἀμέσως σκωρίαν μετὰ κηρῶν κατόρθωσα ζύμην χρώματος ἀκριβῶς ὁμοίου μὲ τοῦ τῆς κεφαλῆς τῶν καρρῖων, καὶ μετεχειρίσθην αὐτὴν διὰ τὰ μιμηθῶ ἐπὶ τῶν ὀπίων τῶν στροφιγγῶν τὰς κεφαλὰς τῶν ἀποσπαθέντων καρρῖων, οὕτως ὥστε εἴαν ἀπέσπων ἐν ἀνεπλήρῳ αὐτὸ διὰ κηρῶν.

Ἄ'Αρῆκα τοὺς στροφιγγὰς ἐπικινδύνως προσηλωμένους διὰ τινῶν καρρῖων, τὰ ὅποια προηγουμένως εἶχον ἀποσπάσει, ἀφ' οὗ ἀπέκοψα καὶ ἐπαέθηκα μὲ πᾶν ὅ,τι ἐχρειάζετο διὰ τὰ ὑποστηρίζωσι στερεῶς τοὺς στροφιγγὰς. Πάντα ταῦτα πολλὴν δυσκόλως κενώθησαν, διότι ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ φρουρίου ὠνευροπόλει κατὰ πᾶσαν νύκτα ὅτι εἶχον δραπετεύσει καὶ ἔτελλεν ἀπὸ ὧραν εἰς εἰς ὧραν νὰ ἐπισκερθῶσι τὴν φυλακὴν. Ὁ ἐπιφορητισθὴς τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ἐπιτυχῶς εἶχε τὸ ὄνομα καὶ τοὺς τρόπους χωροφύλακος ὀνομαζομένου Βοζζᾶ, ὄνομα, ὅπερ συγχρόνως σημαίνει κύντωμα καὶ ψῦδος) καὶ ὠδήγει πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ ἕτερον, ὅστις ὀνομαζέται Ἰωάννης ὀνομαζόμενος Pedignone (ἢ χιονίστρα). Οὗτος ἤτο στρατιώτης ὁ δὲ Βοζζᾶ ὑπέρτης. Ὁ Ἰωάννης δὲν ἤρχετο ποτὲ εἰς τὴν φυλακὴν μου χωρὶς νὰ μὲ ὑβρίσῃ. Ἦτο ἀπὸ τὸ Πράτι καὶ ἐχρημάτισε δούλος φαρμακοποιῦ ἐν τῇ πατρίδι του ὅτε παρεθῆκε ἐπιμελῶς καθ' ἕκαστην ἑσπέραν τοὺς στροφιγγὰς καὶ ἄλλην τὴν φυλακὴν τῷ ἔλεγον ἀφυλάττετέ με καλὰ διότι ἐπιθυμῶ νὰ δραπετεύσω μὲ πᾶν μέσον» Οἱ λόγοι οὗτοι ἐγέννησαν μεγάλων ἔχθραν μεταξὺ μας, διὰ τοῦτο ἐκρυπτον μετὰ τῆς μεγαλειτέρας προσηχῆς ἐν τῷ ἀχυροστρώματι ὅλα τὰ σιδερέα μου, ὡς τὰς σμύλας, ἐγγχειρίδιον καλῆς διατάξεως καὶ ἄλλα ἀνάλογα ἀντικείμενα ὡς τὰς ἐξ ὑφάσματος ταινίας, καὶ ὅτε ἐξημέρονον ἐσάρωνον τὸ δω-

μάτιόν μου πάντοτε ἠγάπων πολὺ τὴν κληρονομία, ἀλλὰ τότε ἐπιτεταδευμένος. Ἄφ' οὗ πλέον εἶχον σκώσει ἐδίδωθον τὴν κλίνην μου μετὰ μεγάλης προντίδος, καὶ ἐτιόλιζον αὐτὴν μὲ ἄθη, τὰ ὅποια διέταττον νὰ φέρῃ ὁ Σαβυθάρδος, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἔσχον ὑπεξαίρεσει τὰς σμύλας. Ὅτε ἤρχοντο ὁ Βοζζᾶ καὶ ὁ Pedignone τοὺς ἔλεγον πάντοτε νὰ μὴ ἐγγίζωσι τὴν κλίνην μου νὰ μὴ τὴν μολύνωσι καὶ ταράξωσιν. Ἐνίοτε ἠγγίζον αὐτὴ ὡς διὰ τὰ μὲ σκώψωσι τότε τοὺς ἔλεγον, Ἄ! ρυπαροὶ ὀκνηροὶ, εἴαν λάβω ἀπὸ ἐκ ἐξ ὑμῶν τὸ ξιρόν, του θὰ σὰς τιμωρήσω ὑπεροβικῶς. Νομίζετε ὅτι πρέπει νὰ ἐγγίζετε τὴν κλίνην ἀνθρώπου οὗτος ἐγὼ; Ὀλίγην ἀνησυχῶ νὰ διακινδυνεύσω τὴν ζωὴν μου, διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἀφαιρέσω τὴν ἰδικὴν σας, ἀφήσατέ με λοιπὸν μὲ τὰς λύπας καὶ τοὺς πειρασμούς μου, μὴ πλεονάζετε τὰς θλίψεις μου ἢ θὰ σὰς κάμω νὰ ἴδωτε τί δύναται νὰ πράξῃ ἄνθρωπος ἀπελπισμένος» Ἀνέκραν τοὺς λόγους μου εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ φρουρίου, ὅστις ρητῶς ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτούς νὰ πλησιάζωσι τὴν κλίνην μου καὶ νὰ ἐρχωνται εἰς τὸ δωμάτιόν μου με τὰ ξιρῶν, συνιστῶν πρὸς τούτους εἰς αὐτοὺς μεγάλην προσηχὴν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των. Ἄφ' οὗ μίαν φορὰν ἡ κλίνην μου ἐξητραλίσθη ἐναντίον πάσης ἐρείνης, πάντα τὰ λοιπὰ μοι ἐράνησαν ὡς γενόμενα, διότι ὅλη ἡ ἐπιχείρησις μου ἐξηρτάτο ἐκ τῆς κλίνης ταύτης.

Ἄ'Ἐσπέραν τινὰ (ἤτο ἡμέρα ἑορτῆς) ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ φρουρίου ὑπῆρξεν ἀσθενέστερος παρά ποτε. Εἰς παροξυσμὸν τινὰ μανίας ἐπανελάμβανεν ἀκαταπαύτως εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, ὅτι ἤτο νυκτερίς, καὶ ὅτι, εἴαν ἐπληροροῦντο ὅτι ὁ Βανθενοῦτος ἔφυγε πετῶν, νὰ τὸν ἀρήτωσι νὰ πετάξῃ δολίως, καὶ ὅτι θὰ μὲ καταλάβῃ βεβήλιως, διότι θὰ πετάξῃ τὴν νύκτα καλλίτερον ἢ ἐγὼ. Ἄ'Ο Βανθενοῦτος, ἔλεγεν, εἶναι ἀπομίμημα νυκτερίδος, ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι ἀληθὴς νυκτερίς, καὶ ἐπειδὴ μοι ἐδόθη πρὸς φυλάξιν, ἀφήσατέ με νὰ ἐνεργῶ, θὰ τὸν συλλάβω καλῶς ἐγὼ.» Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκει

φρουρίον και σύρεται ὄλος αίματωμένος. Φαίνεται ὅτι ἔχει τὴν κνήμην τεθλασμένην, και δὲν γνωρίζομεν πῶς ὑπάγει. — Ὑπαγε ἐγρήγορα, εἶπεν ἀμέσως ὁ καρδινάλιος, τρέξε και φέρε μὲ τον ἐδῶ εἰς τὸν βαλαμόν μου.» Ὅτε εὐρέθην πλησίον αὐτοῦ, μοι εἶπεν, ὅτι δὲν εἶχον τίποτε νὰ φοδῶμαι και ἀπέστειλε νὰ ζητήσωσι παρευθὺς τοὺς πρώτους ἱατροὺς τῆς Ρώμης, ἀκολουθῶς διέταξε νὰ μὲ θέσωσιν ἐντὸς μυστικοῦ τινος, δωματίου και ἀνεχώρησεν ἀμέσως νὰ ζητήσῃ τὴν χάριν μου ἀπὸ τὸν Πάππαν.

α Ἐν τούτοις μέγας θόρυβος εἶχεν ἐγεσθῆ ἐν Ρώμῃ, διότι εἶχον ἤδη παρατηρήσει τὰς ταινίας προσκεκολλημένας ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ φρουρίου και ὅλη ἡ Ρώμη ἔτρεχε διὰ νὰ ἴδῃ τὸ ἀνεπιπόνητον τοῦτο πρᾶγμα. Ὁ καρδινάλιος Κορνάρου ἀπαντήσας ἐν τῷ Βατικανῷ τὸν ἄρχοντα Ροβέρτον Πούσην ἐδιηγήθη εἰς αὐτὸν τὰς λεπτομερείας τῆς δραπέτευσέως μου και πῶς ἤμην κεκρυμμένος ἐν τινι τῶν δωματίων του, ἀκολουθῶς ἀμφότεροι ἐπαρῆθησαν νὰ ριθῶσιν εἰς τοὺς ποδας τοῦ Πάππα, ὅστις ἀμέσως τοῖς εἶπε «Γνωρίζω τί θέλετε.» — α Ἀγιώτατε Πάτερ, εἶπε τότε ὁ ἄρχων Πούσης, σὰς ζητοῦμεν γάρνιν νὰ μᾶς ἀποδώσῃτε τὸν δυστυχῆ τούτον. Τὰ προτερήματά του εἶναι ἄξια, ὥστε νὰ τὸν ὑπολήπτῃται τις, πρὸ ὀλίγου ἀπέδειξε τόλμην και ἐπιτηδειότητα, ἅτινα ἐφαίνοντο ὑπεράνθρωπα. Δὲν γνωρίζομεν διὰ ποῖα σφάλματα ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης διέταξε νὰ φυλακισθῇ, ἀλλ' ἐὰν ἦναι συγχωρητέα, ἱκετεύομεν ὑμᾶς ὅπως χορηγήσῃτε τὴν χάριν του.» Ὁ Πάππας ὀλίγον δειλὸς ἀπεκρίθη εἰς αὐτοὺς ὅτι διέταξε νὰ φυλακισθῶ, διότι ἤμην πολὺ οἰηματίας· ἀλλὰ, προσέθηκεν, ἡ ἱκανότης του εἶναι γνωστὴ εἰς ἡμᾶς, θέλομεν νὰ τὸν κρητήσωμεν πλησίον μας και ἀπεφασίσαμεν νὰ τὸν εὐεργετήσωμεν ἀρκούντως, διὰ νὰ μὴ ἔχη ἀνάγκην νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν. Δυσπούμεθα διότι πάσχει τὸσον, εἶπατε αὐτῷ, ὅπως σπεύσῃ νὰ ἱατρευθῇ και ὅτι ἀκολουθῶς θὰ τὸν κάμωμεν νὰ λητμονήσῃ τὰ δυστυχήματα, ἅτινα ὑπέφερεν.»

ν Τὰ δύο ταῦτα μεγάλα πρόσωπα μοι

ἔφερον τὴν καλὴν ταύτην ἐκ μέρους τοῦ Πάππα εἰδήτην.» (1)

Ὁ διοικητὴς ὡσαύτως ἤλθε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ἐὰν τις δὲν τὸν ἐβοήθησε κατὰ τὴν δραπέτευσίν του.

α Ἐπιστρέψαν πλησίον τοῦ Πάππα ἄπαν τὸ πλῆθος ἀνεκραύγαζεν ἀπὸ ἐκπληξίν ἐπαναλαμβάνον πᾶν ὅτι δι' ἐμὲ ἐσκέπτετο ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἄρχοντος Πέτρου-Λαυδοβίκου Φαρνέζ, και ὁ Πάππας εἶπε « Πράγματι τοῦτο εἶναι τεράστιόν τι. — Παναγιώτατε Πάτερ, ὑπέλαβεν ὁ ἄρχων Πέτρος Λαυδοβίκος, θὰ σὰς κατορθώσῃ και ἄλλα πολλὰ, ἐὰν τὸν ἀφήτῃτε ἐλεύθερον, διότι ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι τῶντι τολμηρότατος... Θέλω νὰ σὰς ἀφηγηθῶ μίαν ἱστορίαν τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζετε. Πρὶν ἢ διατάξῃτε νὰ φυλακισθῇ ὁ ἴδιος οὗτος Βανβενουτὸς εἰς τὸ φρουρίον τοῦ Ἀγίου Ἀγγέλου ἕνεκα λόγων τινῶν ἀκολουθούσων τινὸς τοῦ καρδινάλιου Ἀγίου Φιόρε παρεφέρθη ἕως νὰ ἀπειλήσῃ ὅτι θὰ τὸν δειρῇ, και ὁ καρδινάλιος πληροσσηθεὶς περὶ τῆς ὑποθέσεως εἶπεν, ὅτι, ἐὰν ἀπεπειράτο τοῦτο, θὰ ἐτιμωρεῖτο καλῶς ὁ παράφρων οὗτος κύριος. Ὁ Βανβενουτὸς τὸ ἔμαθε, και, ἐπειδὴ τὸ ἀνακτόριον τοῦ καρδινάλιου εἶναι ἀντικρὺ τοῦ ἐργαστασίου του, ἡμέραν τινὰ, καθ' ἣν ὁ καρδινάλιος ἦτο εἰς τὸ παράθυρον, ὁ ὑμετέρος Βανβενουτὸς ἔλαβε τὸ μολυβδοδόλον του, μετὰ τοῦ ὁποίου ρίπτει καθὲ στιγμὴν εἰς μι-

(1) Ἐξακολουθῶν τὴν διήγησίν του ὁ Βανβενουτὸς, λέγεται, ὅτι εἶπεν εἰς Παῦλον τὸν Γ', ὅτι και αὐτὸς οὗτος κατὰ τὴν νεότητά του ἐδραπέτευσεν ἐκ τοῦ φρουρίου τοῦ Ἀγίου Ἀγγέλου και ἔδωκεν ὡς λίαν γνωστὰς τὴν αἰτίαν τῆς καθείρεώς του και τὰς λεπτομερείας τῆς δραπέτευσέως του. Ἀλλὰ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι αἱ χρονολογίαι δυσκόλως συμφωνοῦσι μετ' ἐκείνων, ἅτινα κοινολογεῖ ὁ Καϊλλίνος δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὐραμεν οὐδαμῶς ἐν τούτοις τὸ ἐλάχιστον ἴχνος τῶν συμβεβηκότων τούτων πολὺ ἀναγκαίων εἰς τὴν βιογραφίαν ἐνὸς Πάππα, και Πάππα, οἷος ὁ Παῦλος Γ'. διὰ νὰ μὴ ἀφήσωμεν, ἐὰν ὑπῆρχον ἀληθῆ, ἔλλειψιν τινὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

κρόν τι νόμισμα, και ἔμελλε νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τοῦ καρδινάλιου, ὅτε οὗτος εἰδοποιηθεὶς ἐγκαίρως ἀπεσύρθη. Ὁ Βανβενουτὸς, διὰ νὰ ἀπατήσῃ, ἐπυροβόλησε κατὰ περιστερᾶς, ἥτις ἐφώλευεν εἰς τὴν στέγην τοῦ ἀνακτόρου, και, πρᾶγμα ἀπίστευτον, τῆς ἀπέσπασε τὴν κεφαλὴν. Ἦδη ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης ἀς πράξῃ, ὅτι δι' αὐτὸν ἐπιθυμεῖ, ἠθέλησα νὰ σὰς εἰδοποιήσω. Ἡ ἰδέα δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον τούτον, ὅστις λέγεται, ὅτι ἀδίκως ἐτιμωρήθη, νὰ πυροβολήσῃ κατὰ τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος. Ἐχει χαρακτηρὰ θηριώδη, ὅστις δὲν ἀναχαιτίζεται. Ἐπληξε δὲς διὰ τοῦ ἐγγχειριδίου εἰς τὸν λαιμόν τὸν Πομπέο ἐπὶ παρουσίᾳ δέκκ ἀνθρώπων, οἵτινες τὸν ἐφύλαττον.» Ὁ ἀκόλουθος τοῦ Ἀγίου Φιόρε ἦτο παρὼν και ἐβεβαίωσε, πᾶν ὅτι πρὸ ὀλίγου ὁ υἱὸς τοῦ Πάππα ἀφηγήθη.

α Ὁ Πάππας εὐρίσκειτο ἀκόμη ὑπὸ τὴν δυσάρεστον ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν τῷ ἐπροξένησεν ἡ ἀφήγησις τοῦ υἱοῦ του, ὅτε μετὰ δύο ἡμέρας ὁ καρδινάλιος Κορνάρου ἤλθε νὰ τῷ ζητήσῃ ἐπαρχίαν τινὰ δι' ἓνα ἐκ τῶν ἀκολουθῶν του, τὸν κ. Ἀνδρέαν Σεντάνο. Ὁ Πάππας τῷ ὑπεσχέθη πρᾶγματι μίαν τοιαύτην. Ὑπῆρχε χρεῖουσα, και ὁ καρδινάλιος ἀνεμίμησεν αὐτῷ πάντοτε τὴν ὑπόσχεσίν του. «Εἶναι ἀληθές, εἶπεν ὁ Πάππας, θέλω νὰ σὰς δώσω ὅτι ὑπεσχέθην, μόνον ἔχω νὰ σὰς κάμω αἰτησίν τινὰ, ἥτις εἶναι νὰ μοι ἀποδώσῃτε τὸν Βανβενουτὸν. — Παναγιώτατε Πάτερ, μοι ἐχορηγήσατε τὴν χάριν του και τὴν ἐλευθερίαν του· τί θὰ εἶπῃ ὁ κόσμος δι' ὑμᾶς και δι' ἐμέ; — Θέλετε τὴν ἐπαρχίαν, ἐπανελάβεν ὁ Πάππας, και ἐγὼ θέλω τὸν Βανβενουτὸν, τί θὰ εἶπῃ τις δι' ὅτι θέλει. — Εἶθε ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης νὰ μοι δώσῃ τὴν ἐπαρχίαν, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς καρδινάλιος διὰ τὰ ἐπίλοιπα ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης θὰ ἀποφασίσῃ ὅτι θέλει και δύναται νὰ κάμῃ. — Θὰ ἀποστειλῶ νὰ ζητήσωσι τὸν Βανβενουτὸν, εἶπεν ὁ Πάππας, φοβούμενος νὰ μὴ παραβῇ τὸν λόγον του, και θὰ τὸν θέσω εἰς τὰ κάτω δωμάτια τοῦ ἰδιαίτερου κήπου μου, ὅπου οὐδενὸς θὰ στερεῖται διὰ τὴν θεραπείαν του. Οἱ φίλοι του θὰ δύνανται νὰ ἐργωνταί

νὰ τὸν βλέπωσι και θὰ ἐξοδεύω δι' ἑλα.» — Ὁ καρδινάλιος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ οἶκόν του και μοι ἀπέστειλε τὸν κύριον Ἀνδρέαν διὰ νὰ μοι εἶπῃ ὅτι ὁ Πάππας ἤθελε νὰ μὲ παραδώσῃ εἰς χεῖράς του, ἀλλ' ὅτι θὰ κατῶκον εἰς τὸν ἰδιαίτερον κήπὸν του και θὰ ἤμην ἐλεύθερος νὰ δέχομαι τοὺς φίλους μου. Τότε ἱκετεύσα τὸν Ἀνδρέαν νὰ εἶπῃ εἰς τὸν καρδινάλιον νὰ μὴ μὲ παραδώσῃ εἰς τὸν Πάππαν, και νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ ἐνεργήσω, ὅπως θὰ σκεφθῶ, νὰ περιτυλιχθῶ εἰς στρώματι και νὰ φερθῶ εἰς ἀσφαλῆ τόπον ἐκτὸς τῆς Ρώμης, διότι ἐὰν μὲ περέδιδον εἰς τὸν Πάππαν θὰ μὲ περέδιδον εἰς τὸν θάνατον.

Ὁ καρδινάλιος συγκατένευσε, νομίζω, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου μου, ἀλλ' ὁ κύριος Ἀνδρέας, ὅστις ἐσκέπτετο τὴν ἐπαρχίαν του κατῶρθε νὰ γνωσθῇ τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τοῦ Πάππα, ὅστις ἀπέστειλε νὰ μὲ συλλάβουν ἀμέσως.»

Καλῶς ἐπὶ τινὰ χρόνον μεταχειρισθεὶς ἐν τῇ νῆα του φυλακῆ ὁ Καϊλλίνος μεταφέρθη μετὰ μικρὸν εἰς Τορράδι Νόβα, ἀκολουθῶς εἰς τὸ φρουρίον τοῦ Ἀγίου Ἀγγέλου. Ὁ διοικητὴς πάντοτε παράφρων και ὀργισμένος διότι περιεφρονήθη ὑπὸ τοῦ δεσπότη του, διέταξε νὰ ριθῶσιν αὐτὸν εἰς ὑπόγειον εἰρκτὴν, ὅπου τὸ φῶς ἐπὶ μίαν και ἡμίσειαν μόνον ὥραν τῆς ἡμέρας εἰσέδυνεν. Ἐμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τίσσασαρος μῆνας δι' οὐδενὸς ἄλλου ἐνασχολῶν τὸ πνεῦμα του ἢ διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς Βίβλου και τῶν χρονικῶν τοῦ Βιλλάνου, τὰ ὁποῖα τῷ εἶχεν ἀποστείλει ὁ διοικητὴς. Ὁ δυστυχὴς αὐτὸς μανιακὸς ἠσθάνετο ἑαυτὸν, ὅτι ἀπέθνησκε, και ἀποδίδων τὸν θάνατόν του εἰς τὸν Βανβενουτὸν ὅτε μὲν ἐδιπλασίαζε τὴν πρὸς αὐτὸν σκληρότητα ὅτε δὲ ἐπραῦνετο ὀλίγον. Ἀπὸ τὴν πρώτην φυλακὴν του διέταξε νὰ μεταφερθῇ εἰς ἄλλην Ἰβαθυτέρα, ἀληθὲς βάρβαρον διαφερόντως ἐπιφθον, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐκ πείνης ἀπέθανεν ἱεροκῆρυξ τις Διάνο ὀνομαζόμενος. Ἐν τούτοις ὁ πρεσβυτὴς τῆς Γαλλίας Μοντλούκ ἐζήτηε μετ' ἐπιμονῆς ἀπὸ τὸν Πάππαν ἐκ μέρους Φραγκίσκου τοῦ Α', ὅπως ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν Καϊλλίνον. Ὁ

δικαικτής του φρουρίου ἀναλαβὼν τὸ λογικὸν δλίγας πρὶν ἢ ἀποθάνῃ ἡμέρας τὸν ἐσύστησεν ὁμοίως εἰς τὸν Παῦλον Γ'. Ἐπὶ τέλους ὁ καρδινάλιος δε-Τερράρε ἐλθὼν ἐκ Γαλλίας ἐπορεύθη νὰ προσφέρῃ τὰ σεβάσματά του εἰς τὸν Πάππαν, ὅστις τον προσεκάλεσεν εἰς τὸ γεῦμα, σκεπτόμενος, λέγει ὁ Καιλλίνος, ὅτι καλὸν δεῖπνον ἔλυε τὴν γλώσσαν, καὶ ὅτι οὕτως θὰ τὸν ἰνάγκαζε νὰ ὁμιλήσῃ εὐκολώτερον περὶ τινῶν κατεπειγουσῶν ὑποθέσεων. Ὁ καρδινάλιος δεινὸς διπλωμάτης παρεδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ ἀφηγήθη εἰς τὸν Πάππαν τὰς ἡδονὰς τῆς αὐλῆς τῆς Γαλλίας, ἀκολούθως, ὅτε τὸν εἶδε λίαν φαιδρὸν, εἰς καλὴν διάθεσιν καὶ μὴ δυνάμενον οὐδὲν νὰ ἀρνηθῇ εἰς τὸν φιλοξενούμενον, ἰκέτευσεν αὐτὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ βασιλέως νὰ τῷ χορηγήσῃ τὴν χάριν τοῦ Καιλλίνου. Ὁ Πάππας συγκατένευσε καὶ τῷ εἶπε μετὰ δυνατοῦ καυχασμοῦ «Θέλω, ὅπως τὸν λάβητε ἀμέσως μεθ' ὑμῶν.» Αἱ ἀναγκαῖαι διαταγαὶ ἐδόθησαν, καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν αὐριον ὁ καρδινάλιος ἀπέστειλε νὰ ζητήσωσιν ἀμέσως τὸν Καιλλίνον, ὅστις ἐξῆλθε τὴν φορὰν ταύτην ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου διὰ νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς αὐτό.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Τὸ ὄρφανὸν καὶ ἡ ἀρετή.

Σὲ βράχο κρύο καὶ ξηρὸ
τὸ ὄρφανὸ γυρμένο
ὠχρὸ καὶ πικραμένο
ἐφαίνετο πολὺ.

Ἐάν μαῦρο κ' ἔρημο πουλι
ποῦ χάνει τὴν φωλιά του
καὶ μὲ τὸ λκλημά του
τὴν πίκρα του θρηνεῖ

Περίλυπο ἔστον Οὐρανὸν
τὸ πρόσωπο γυρίζει
τὸ δάκρυ του σπογγίζει
καὶ λέγει θλιβερά—

» Θεέ μου! πᾶσχω τρομερὰ
» μοῦ ἤρρες τὸν πατέρα
» κατόπιν τὴν μητέρα
» ἄν νάσουνα σκληρὸς....

» Καὶ τώρα ὄλ' οἱ ἄνθρωποι
» δὲν θέλουν νὰ μὲ ξεύρουν,
» ὅπου καὶ ἂν μὲ εὔρουν
» τὴν πίκρα μὲ κερνοῦν.

Ἄχ! αἱ ψυχαὶ τῶν δὲν πονοῦν
» καλὰ δὲν ἐπεθύμουν
» νὰ ἴδω ἄν δὲν ἦμουν
» ἐν πλάσμα σου κ' ἐγώ....

» ὦ, ἂν μ' ἐζούσαν οἱ γονεῖς,
» δὲν ἤθελον ἴστα ξένα
» μὲ στήθ' ἀπηλιπισμένα,
» γυμνὸ νὰ περπατῶ,

» Οὔτε ἀγκάθια νὰ πατῶ,
» ὁ ἄρτος νὰ μοῦ λείπῃ,
» νὰ μοῦ θερίζῃ ἡ λύπη
» τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς....

» Ἐπεινάσα, κ' εἶπα—Ψωμί!...
» κ' ἐπῆγα νὰ κτυπήσω,
» ταῖς θύραις νὰ ζητήσω,
» δὲν μ' ἔδωκε κανεὶς...

—Νὰ φύγῃς καὶ νὰ μὴ φανῆς.—
» Μὲ εἶπαν «—Κλέψε, ζῆσε—
μὲ εἶπαν ἄλλοι «—Εἶσαι
—παιδί τοῦ δρόμου σύ.—

» Δὲν κλέπτω, γιατί' ἡ μάνα μου
» μ' ἔλεγε, ὅποιος κλέπτει
» σὲ μέγα κρίμα πέφτει'
» Τοὺς εἶπα, μὲ τιμῆ

» Κάλλιον νὰ ζήσω μὴ στιγμῆ,
» παρὰ κλεψιά νὰ κάνω,

» ναι, κάλλιον ἄς πεθάνω
» μὲ πείνα στὴν καρδιά,

» Παρὰ μὲ μαῦρο μέτωπο
» κλεψιά; Θεὸς φυλάξοι!
» Αὐτὴν τὴν κακὴν πράξι
» μ' ἐλέγαν οἱ γονεῖς,

» Παιδί μας, ὅσο κ' ἂν πονῆς,
» μὴ κάμῃς, κ' ἂν στερῆσαι,
» ἐνάρετο νὰ ἦσαι,
» σὲ βλέπει ὁ Θεός.

» Αὐτὰ τοὺς ἔλεγα κ' αὐτοὶ,
» μοῦ ἔλεγαν νὰ κλέψω,—
» ὅστε νὰ σὰς δουλέψω,
—ἀκόμα καρτερεῖς;—

» Μὲ εἶπαν «—Φύγε, δὲν ἔμπορεῖς
— σὺ τίποτε δὲν ξεύρεις,
— φύγε, νὰ πᾶς νὰ εὔρῃς
— ψωμί ἀλλοῦ—» Σκληρὰ

» μὲ ἔδωξαν καὶ στὰ βουνὰ
» ζῶ τώρα μὲ χορτάρια,
» καὶ μὲ τὰ μανιτάρια
» καὶ γιὰ ψυχρὸ ποτὸ

» Ἐγὼ τὸ δάκρυ τὸ καυτὸ
» τὴν πείνα, ἄχ! σιμά μου
» καὶ μόνη συντροφιά μου
» τὴν κρύα μοναξιά....

» Μὴν κλαῖς! ἡ μάνα μ' ἔλεγε
» Θεέ μου, τὴν ἡμέρα,
» ποῦ ἤρρες τὸν πατέρα,
» παιδί μ' ἐλεεινόν,

» Εἶν' ὁ Θεὸς τῶν ὀρφανῶν
» πατὴρ, καὶ θὰ φροντίσῃ
» νὰ μᾶς παρηγορήσῃ!
» κ' ἐκλαίμεν πικρά!...

» Πλὴν κ' ἀπ' αὐτὴν μ' ὀρφάνεψες...
» ἄχ! παῦσε τὴν ὀργή σου,
» ἀφοῦ εἶμαι παιδί σου,
» γιατί' δὲν μὲ πονεῖς;

» Τάχα γιατί' μὲ τυραννεῖς;
» μήπως, Θεέ, σὲ πταίω
» ἂν μέρα νύκτα κλαίω,
» τὴν μαύρη μ' ὀρφανιά;...

» Ἄλλ' εἶναι, μαύρη καὶ πικρὴ,
» μικρὸ καὶ μὲ τρομάζει,
» γι' αὐτὸ καὶ μὲ βιάζει
» νὰ κλαίω μὲ ὄρμη,

» Ἴσως τὸ μαῦρο τῆς κορμῆ,
» ν' ἀσπρίσω ἡμπορέσω,
» ἴσως καὶ τὴν φορέσω
» στολὴ λευκὴ χαρᾶς...

» Πλὴν, μάταια... Ἡ ὀρφανιά
» τὰ δείχνει δλα μαύρα,
» κανεὶς σ' αὐτῆς τὴν λαύρα
» δὲν εὔρε γατριεῖά!...

» Κι' ἂν ἦν' ἡ πίκρα τῆς βαρειά
» τὴν τύχη μου δὲν βρίζω
» γιατί' ἀπὸ σὲ ἐλπίζω,
» Θεέ μου, σωτηριά!...

» Γιατί' κ' ἐγὼ λουλουδικὸ
» στιγμῆ νὰ μὴν ἀνθίσω
» καὶ μυρωδιαὶς νὰ χύσω
» τὴν φύσιν ν' ἀσπασθῶ,
» Ἀλλὰ στὴν γῆν νὰ κρημισθῶ,
» σὰν τὸ λεπτὸ καλάμι,
» ποῦ τὸ θολὸ ποτάμι
» τὸ σέρνει στὰ βουνά;...

» Γιατί, πουλι, τὴν δόξαν σου
» μὲ ἔρωτα μεγάλο,
» νὰ μὴν ἔμπορῶ νὰ ψάλλω
» στῶν δένδρων τὰ κλωνιά;...

—Εἶναι πικρὴ ἡ ὀρφανιά!—
» μὲ λέγει ὁ ἀέρας
» τὸ ἄστρο τῆς ἡμέρας
» τὸ ἄστρο τῆς νυκτός!...

» Εἶναι πικρὴ...—Τὴν πίκρα τῆς
» ἐν μόνον τὴν γλυκαίνει
» ὅποταν τὴν θερμαίνει
» τὸ φῶς τοῦ Οὐρανοῦ.

Καθώς τὰ πάγη τοῦ βουνοῦ
ὁ ἥλιος τὰ σκορπίζει,
καὶ μὲ αὐτὰ δροσίζει
τὰ σπλάγγνα του βαθεῖα...

Ἐνῶ θρηνοῦσε τ' ὄρφανὸ
σπκώθηκε μεγάλη
αἴφνης ἀνεμοζάλη
στὰ νέφη τοῦ βουνοῦ,
Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ κεραυνοῦ
ἠκούσθη νὰ μουγκρίζη,
καὶ μὲ βρονταὶς νὰ τρίζη
τοῦ κόσμου τὰ κλειδιά.

Τρέμει τῆς Μοίρας τὸ παιδί,
μὲ βήματα μεγάλα
σὲ πλάτανου κουφάλα
ὑπῆγε, καὶ ἐκεῖ
ἐκρύφθηκε, κ' ὕπνον γλυκὸ
κοιμήθη, . . . στόνειρό του
εἶδε πῶς στὸ πλευρό του
ἠγγρύπνει νέα τις.

Ἦτο ὠραία πλὴν χλωμῆ,
τὸ βλέμμα εἶχε κρῦον
πλὴν τ' ὄλον τῆς τί θεῖον
εἶχε καὶ μαγικόν.

Ἄλλ' ἦτο θλίψεως εἰκὼν.
ἦτις ἐναπομένει,
ὁσάκις πονεμένη
ψυχὴ βαρυθυμεῖ.

α Τὸν κόσμον ὄλον ἔχασα
» καὶ μ' ἔχασεν ἐπίσης! . . . »
εἶπε, κ' εἰς ἀναμνήσεις
ἔδάκρυσ' ἀλγεινάς...

α Καὶ σὺ ποῦ βήματα πλανῆς,
» τέκνον ὄρφανευμένο,
» ἔλθε ἐκεῖ ποῦ μένω
» νὰ ζήσωμεν μαζῆ...

» Μὲ βλέπεις; εἴμ' ἡ Ἀρετὴ
» ὁ κόσμος μὲ ἠρνήθη,
» κ' εἰς αἴσχος μετεβλήθη
» πᾶν αἶσθημα ἀγνόν,

» ὁ πλοῦτος εἶναι ὁ κινῶν
» τὰς πράξεις καὶ τὰ ἦθη,
» κ' ἐμὲ ἀφίν' ἡ λήθη
» ἐξόριστον ἐδῶ!...

» Δόλος ἠφάνισε τὸ πᾶν!
» κ' ἐνῶ λυγρῶς ἐθρήνει
» φεῦ! ἡ Δικαιοσύνη,
» αὐτὸς κλοῖον οἰκτρὸν

» στὸν τράχηλόν της τὸν ἄβρον
» ἔθηκε... μάτην κλαίει...
» σφαδάζει... δὲν ἐκπνέει...
» θνήσκει, καὶ ἀναζῆ!...

» Μήτηρ καλὴ, τὰ τέκνα μου
» τὰ ἦρπας' ἡ Κακία
» καὶ ἡ Ἀκολασία...
» ἐθρήνησ' ἀλγεινά,

» πλὴν, μ' ἐξορίζουν στὰ βουνά,
» καὶ ἡδ' ὄρφανευμένη
» θρηνώ δυστυχισμένη,
» τὰ τέκνα μου θρηνώ...

» Ἐπόθουν ἐν τῶν τέκνων μου
» ὡς μήτηρ ἀγαπῶσα,
» νὰ ἴδω, εἶγον τόσα!
» σ' ἤκουσα νὰ θρηνής,

» καὶ μέλος ψυχικῆς φωνῆς
» ἠσθάνθην νὰ μὲ λέγῃ,
» ἡ ὄρφανία φλέγει
» ἐν τέκνον σου μικρόν.

» Μὴ κλαίης τοὺς γονεῖς σου, μὴ,
» ἐκεῖνοι ἠσυχάζουν,
» ἐκεῖ ποῦ ἐορτάζουν
» Ἀγγέλων στρατιαί,

» καὶ τῶν δικαίων αἰ σκιαί
» τὸ ὄνομα τοῦ Πλάστου
» θεώμεναι ἀφράστου
» δόξης καὶ καλλονῆς!

» Τὸν κόσμον κλαῦσε κάλλιον,
» ὄν τῶν παθῶν ἀγρία

» ἰδέσμευσε μανία
» καὶ ὅστις ναυαγεῖ,

» εἰς τὸν φρικτὸν καὶ ἐναγῆ
» πόντον τῆς ἀνομίας,
» καὶ ὅστις τῆς κακίας
» ἐγένετο βορά...

» Ἄς τὸν συγκλαύσωμεν!... Ἐὰν
» πατέρα καὶ μητέρα
» ἔχασας, γλυκυτέρα
» εἶν' ὅμως ἡ ζωὴ,

» ὁσάκις συμφορῆς πνοὴ
» δύο ψυχὰς μαστιζέει,
» μικρὸν ἀνακουφίζει
» τὸ ἄλγος τὸ κοινόν

» Δύ' ὄρφανοὶ ἄς ζήσωμεν
» ὁμοῦ εἰς ἓνα τόπον,
» μακρὰν κακῶν ἀνθρώπων
» καὶ μ' ἄκακον ψυχὴν

» ἄς ἀπειθύνωμεν εὐχὴν
» τῷ Πλάστῃ νὰ λυτρώσῃ
» τὸν κόσμον, νὰ τῷ δώσῃ
» τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

» Ἐκεῖ εἰς δάσος σκιερὸν
» βλέπεις ἐν κυπαρίσσι
» ποῦ κάτω τρέχει βρύση
» μὲ μάρμυρο γλυκὸ;
» ἐκ' εἰς καλύβην κατοικῶ,
» ἡ μήτηρ σου θὰ γείνω,
» ἐκεῖ θὰ σὲ προσμείνω
» πτωχὸ μου ὄρφανό...»

Ἐξύπνησε τὸ ὄρφανὸν
καὶ κάμει τὸν σταυρόν του
τὸ θεῖον ὄνειρόν του
ἀκόμ' ἀναπολεῖ.

Ἡ θεία ἔπαυσ' ἀπειλὴ
ἀπὸ τὸ δένδρο βγαίνει,
καὶ γὰρ νὰ βρῆ πηγαίνει
τὴν θεῖαν Ἀρετὴν!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΙΑΔΗΣ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΕΟΤΗΤΑ.

Εἰς τὸ μέλλον συχνὰ ἀτενίζων,
μὲ ἐν βλέμμα γαλήνης μεστόν,
πλήρης δόξης κ' ἐλπίδων χρηστών,
μοὶ περιστάτ' ἐμπρὸς μου ὀρίζων.

Ἦ! νεότης, ὄνειρων σειρά
ὡς μαγία τις σὲ περιβάλλει.
Δὲν παιδεύουν τὸ στῆθος σου σάλοι.
Βασιλεύει παντοῦ ἡ χαρὰ.

Ἡλικία πασῶν καλλιτέρα
πρὸς τί τόσον εὐκόλως περᾶς!
Μὴ τοῦ χρόνου μὲ πάθος ἐρᾶς:
καὶ μ' ἐκεῖνον πετᾶς στὸν αἰθέρα;

— Ἦ, τὸ βλέπω ἡ μοῖρα ποθεῖ
νὰ προβαίνει ἐμπρὸς ἀενάως,
καὶ εἰς τοῦ παρελθόντος τὸ χάος,
νὰ κρυβῆς μετ' ὀλίγον σ' ὠθεῖ!

Πῶς παρέρχοντ' οἱ χρόνοι δρομαῖοι;
Ὅ πρὶν νέος γηράσκει εὐθύς,
καὶ ὡς φύλλον ἐκπίπτων ταχύς:
πρὸς τὸ μνημα βαδίζων ἐκπνέει.

Τί μᾶς μένει ὡς μόνη ἐλπίς;
Πρὶν στοῦ βίου ἐλθῶμεν τὸ τέλος,
Πρὶν ὁ χάρος μᾶς εἴψῃ ἐν βέλος,
Ἡ θρησκεία μᾶς εἶναι ἀπίς.

ΝΙΚΟΚΛΗΣ Κ. ΜΑΚΡΙΑΔΗΣ.

Μὴ μοῦ σπαράσῃς τὴν καρδιά
πλειότερον, ὦ φίλη!
Ἄν σ' ἀγαπῶ, μὴ πταίω γῶ;
ὦ, μὴ φανῆς ὀργίλη!...
Ρεπὰς ἀγγέλου φαινοῦ,
ὦ κόρη, σελαγιζης,
Ὅταν σὲ βλέπω. Ἄχ! γιὰτί
σκληρῶς μὲ βασανίζεις;
Ἐπάρχεις φλόγ' ἀνάπτουσα
τὰ ἔντοσθέν μου πάντα,

Σ' αγάπησα θερμότατα,
 θά σ' αγαπῶ γιὰ πάντα.
 Ἄχ! πλὴν ἀγάπα με καὶ σὺ,
 λυπήτου μ' ἄγγελέ μου!
 Μὴ θέλῃς νὰ θανατωθῶ,
 νὰν ἔσχατ' αἰ στιγμαί μου!
 Ὅλος ἀνάπτω, χωρὶς σοῦ
 δὲν ἠμπορῶ νὰ ζήσω.
 Ὑπάρχεις σὺ ὁ ἔρωσ μου
 ἕως νὰ ξεψυχήσω.

Δ. Α.

1
 Ἐκλινε ὁ ἥλιος,
 ἤδη ὠχρίᾳ,
 μόνη φωτισμένη
 λάμπ' ἡ Ἐκκλησιᾶ.

2
 Στὸ χωριὸ ἀπ' τ' ὄρος
 ἔπεσ' ἡ σκιὰ
 καὶ βραρεῖα βοῖζει
 καμπανοκρουσιᾶ.

3
 Σάββατον ἐσπέρας
 στὸν ἐσπερινὸν
 προσκαλεῖ ὁ κώδων
 κάθε χριστιανόν.

4
 Νά τον καὶ γυρίζει
 μὲ τὰ πόδια του
 στὸ χωριὸ χωριάτης
 μὲ τὰ βόδια του.

5
 Πόσο, πόσο πλῆθος
 μέσ' τὴν ἐκκλησιᾶ
 πόσο, πόσο λάμπει
 ἡ κηροδοσιᾶ!

6
 Τὸ κερὶ μὲ κόπον
 ποῦν ἀγοραστὸ
 πλείτερον ἀπὸ τ' ἄστρα
 λάμπει στὸ Χριστό.

7
 Πέρα στὴν καλύβα
 μάνα τραγουδεῖ

νάνη! καὶ θὰ πάμε
 αὔριο ταχύ.

8

Στοῦ Θεοῦ τὸ σπῆτι
 καὶ στὴν προσευχῆ,
 κι' ὁ Θεὸς θ' ἀκούσῃ
 καὶ θὰ λυπηθῇ.

9

Καὶ βροχὴ θὰ στείλῃ
 στὴν πτωχολογιᾶ.
 Ποῦν' ὄλοι χαυῖνοι
 ἀπ' τὴν ἀναβροχιᾶ

10

Θὰ φουτρώσῃ τότε
 τὸ σιτάρι μου
 καὶ φωμίθ' ἔχῃς,
 παληκάρι μου.

11

Εἰς τὸν κῆπον ἄλλη
 μάνα γνωστικὴ
 λέγει στὰ παιδιὰ της
 ποῦ γυρνοῦν ἐκεῖ,

12

Βλέπετε, παιδιὰ μου
 πῶς καὶ τὰ φυτὰ
 προσευχῆ διαβάσουν
 στὸν Θεὸ σκυρτάς;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΤΒΑΝΣ

ΟΙ ΟΦΘΑΛΜΟΙ ΤΗΣ

Ἐχεις, κόρη, μαργαρίτας
 καὶ ἀδάμαντας προσέτι,
 ἔχεις ὅ,τι τῶν ἀνθρώπων
 ἡ ψυχὴ ἐπιζητεῖ.

Ἐχεις... ἔχεις δὴ ὠραίους ὀφθαλμούς;
 τί ἄλλο ἔτι ἡ ψυχὴ σου ἀπαιτεῖ;

Δι' αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμούς σου
 ἔγραψ, νεᾶνις φίλη,
 στρατιὰν ἁσμάτων δλὴν!
 κ' ἐκλαυσα ὡς ποιητής
 μ' ἐτυράννησας μ' ἐκείνους! μὲ κατέστρεψας!
 ὁμίλει... ἔτι πλέον τί ζητεῖς;

Α. Σ. Α.

ΕΛΕΓΓΕΙΟΝ

εἰς τὸν ἀποθανόντα ἀδελφόν μου Ἀλέξανδρον Κ. Μακρίδην.

Α

Τῆς ἐκκλησιᾶς τὸ σήμαντρο κτυπάει λυπημένα,
 καὶ ἱερέων ὄμιλος στὸν οἶκόν μου ἐμβαίνει.
 Πολλὰς ἀκούω ψαλμοδικίς νὰ ψάλλουν πικραμένα,
 ἡ λύπη εἶναι γενικὴ... αὐτὸ τί νὰ σημαίνει;

Μὲ βήματα κλονούμενα ἐμβαίνω στὴν οἰκίαν,
 κι' ὀσφραίνομαι ὁ δύστηνος λιθάου εὐωδίαν,
 τρέχω, πετῶ ὡτὰν πτηνόν, στὸν θάλαμον ἐμβαίνω,
 κραυγὴν ἐξάγω γοερὰν!... κι' ὡς λίθος ἀπομένω.

Ἀναίσθητος, ὠχρότατος μὲ θαλωμένον ὄμμα,
 ὁ ἀδελφός μου ἔκειτο ἐντὸς νεκροκραβᾶτου,
 εἶχε τὰ χεῖλ' ἠμίκλειστα ἀκίνητον τὸ σῶμα.
 Πλὴν μειδιῶν ἐφαίνετο μεθ' ἠδονῆς ἀράτου.

Στὸ μέτωπόν του ἔκυψα γλυκὰ νὰ τὸν φιλήσω,
 κ' ἦτο τὸ μέτωπο σκληρὸ καὶ κρῦν σὰν τὸν πάγο·
 τὸ χέρι του ἐτύλημσα ὡς ἄλλοτε νὰ λάβω,
 ἀλλ' ἔπεσεν ὡς ἀδρανὲς καὶ παγωμένο πῖτω.

Β

ὦ! εἶναι ἤδη εὐτυχεῖς διότι ἐλυτρώθη!
 Μυρίδες εἶχε τρομερὰς βρασάνους δεικίμασει.
 ὦ! ὁ Σωτὴρ μας καὶ αὐτὸς πολλάκις ἐσταυρώθη,
 τὴν νότον πλὴν δὲν ἔσχυτεν οὐδόλως νὰ θαμάσῃ.

Εἰς τὴν παλαιστραν τῆς ζωῆς ἀπέκαμε παλαίον
 καὶ ὡς γενναῖος ἀθλητῆς ἀπῆλθε τελευταῖον.
 Εἰς τοῦ θανάτου ἔπεσε τὰς νεκρικὰς ἀγάλας,
 καὶ δὲν ἀκούει ἂν θρηνῶ κι' ὀδύρμαϊ ὁ τάλας.

Τὸ φέρετρόν του ἔρρανον μὲ μυροβόλα ἄνθη,
 νεᾶνιδες ξανθόκομοι, παρθένοι τοῦ Μελίου.
 Πρὶν ἔμβῃ στὴν νεότητα ὁ νέος ἐμαρᾶνθη,
 καὶ ἔδυσεν ὡς αἰ χρυταὶ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου.

Γ

— Ἀλέξανδρε, ἠγάπησες, δεικίμασες, ἠτιθάνησες,
 ὡς ἄνθος μόλις αὐξηθὲν προῶρως ἐμαρᾶνθησες.
 Τὸ τοῦ θανάτου δρέπανον σε ἔδρεψεν ἀκκίρως,
 δέκα ὀκτῶ μόλις ἔτων σ' ἀπώλεσεν ὁ ἔρωσ.
 Ὅποταν στῆς νεότητος εἰσῆρξαισ τὰς πύλας,
 εἶχες τὴν ὄψιν χαρωπὴν καὶ ἠρεμον τὸ ὄμμα.
 Τὸ ἄσστατον δὲν γνώριζες τῆς κακοτρόπου Μοίρας
 δὲν πίστευες τόσον μικρὸς νὰ ἐμβῆς εἰς τὸ χῶμα.

Τοῦ ἄδου μία ἔρρινος, μία τῆς Εὐας κόρη,
 ἐπέπρωτο τὸ μέλλον σου σκληρῶς νὰ ἀποκόψῃ ;
 Τὸ πλοῖόν σου ἐνῶ σιγὰ στὸ πέλαγος ἐχώρει,
 ἐπρόκειτο εἰς σκόπελον ταιούτου νὰ προσκόψῃ ;
 Τὴν εἶδες ! σ' ἔθελεν αὐτὴ κι' αὐτὴν ὠνειροπόλει,
 τὸν κόσμον ἀπδιάσας, αὐτὴν γνωρίσας μόλις.
 Μητέρα ἐλπισμόνησες, φίλους, γονεῖς, οἰκείους,
 καὶ πιστευσες τοὺς ὄρκους τῆς τοὺς πλάνους καὶ δολίους.

Πλὴν ν' ἀπικοῦν ἀρέσκονται καὶ αἱ σεμναὶ παρθένοι,
 καὶ δυστυχῆς στοὺς ὄρκους των ὅστις πιστῶς ἐμμένει.
 Κρύπτει ἡ ὠραιότης των τὴν ἄστατον καρδίαν,
 καὶ ἡ γλυκεῖά των φωνὴ θανάσιμον πικρίαν.

Ποτὲ καρδία γυναικὸς πιστῶς δὲν θ' ἀγαπήσῃ
 ποτὲ αὐτὴν τοῦ ἔρωτος δὲν πλήσσοσι τὰ βέλη.
 Εἶναι τῆς Εὐας γενεὰ, ἐπλάσθη νὰ μισήσῃ
 παντοῦ τὰ θύματα ζητεῖ, παντοῦ τοὺς φόνους θέλει.

Σὺ, ἀδελφέ μου, μαρτυρεῖς ὅτι τὸ θῦμα εἶσαι
 ἐνός ταιούτου δαίμονος μὲ σιδηρὰν καρδίαν.
 Σὺ ὅστις τίσον νιαρὸς ὑπὸ τὴν πλάκα κείσαι
 λαβῶν ὡς μόνην μητρυιὰν τὴν γῆν αὐτὴν τὴν κρύαν.

* Ἄνθη ἠγάπας, ἀδελφέ, ἄνθη πολλὰ θὰ δρέψω
 καὶ μὲ αὐτὰ πολυτελῶς τὸ μνημῆμά σου θὰ στέψω
 καὶ θάρχωμαι κάθε πρωτὶ στὸν τάφο σου ἐπάνω,
 εἴαν τὰ ἄνθη μαρανθοῦνι μὲ δάκρυα νὰ ῥάνω.

Δ

Κυράρισσον φυτεύσατε ἐν μέσῳ τῶν μνημείων
 καὶ γράψατε στὸ μάρμαρον τοῦ τάφου του τὸ κρῖον.
 « — Τοῦ ἀδελφοῦ μου εἰν' αὐτὸ τοῦ ταλαιπώρου μνημα,
 ἐδῶ κεῖται τοῦ ἔρωτος τὸ πλανημένο θῦμα ».

Τὸ γόνυ κλίνων ἔμπροσθεν τῆς πλάκας του τὸ χῶμα,
 θερμὴν ἐκπέμπω προσευγὴν εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ δῶμα.
 Καὶ μὲ τὴν χεῖρα τρέμουσαν ἔμπρὸς σ' αὐτὸν τὸν τάφο
 ὡς δῶρον μου πανύστατον αὐτοὺς τοὺς στίχους γράφω.

ΝΙΚΟΚΛΗΣ Κ. ΜΑΚΡΙΑΗΣ.